

DE
IMITATIONE
CHRISTI

DRPS
FA
309

UNIVERSITAT D'ALACANT
Biblioteca Universitaria

0500765002

DE
IMITATIONE
CHRISTI

Biblioteca de
RUSSELL P. SEBOLD

DE
IMITATIONE
CHRISTI.
LIBRI QUATUOR.

NOVA EDITIO ACCURATISSIME EMENDATA
INDICEQUE LOCUPLETATA.

De ordinarii licentia.

BARCHINONE.
APUD JACOBUM SUBIRANA,
IN PLATEA DIVI JACOBI.

1856.

FL DRFS FA/0309

IMITATIONE

CHRISTI

LIVRO QUINTO

DE VITA ET MORIBUS CHRISTI

DE VITA ET MORIBUS CHRISTI

DE VITA ET MORIBUS CHRISTI

BARCHINONE

APUD JACOBUM SUBIRANUM

IN PLATEA S. MARTINI

Barchinone: Typis VINCENTII MAGRIÑÁ, in platea dicta del *Oli*, n. 5.

LÉCTORI BENEVOLO.

En tibi, pie lector, libellus plane aureus de IMITATIONE CHRISTI, juxta emendatissimam editionem DILIGENTER excusus. Veterem pervulgatamque quæstionem de auctore hujus libri nil moror; non enim ad tuam pietatem fovendam, quod unum et vehementissime exopto, quiddam potest conferre. Attamen si libet hanc controversiam penitus perspicere, exploratumque habere quid tandem sentiendum in hac re sit, nil est, quod te legere magis velim, quam opus ab eruditissimo De Gregory recens editum, qui librum hunc non Thomæ a Kempis, neque Gersonio Parisiorum Cancellario, sed Gersenio, monasterii cujusdam Vercellensis olim Abbati, invictis sane argumentis asserit tribuendum. Interim ne grave tibi sit obsecro, humanissime lector, me nonnulla addere, queis tuus ad præsentis operæ lectionem etiam atque etiam animus inflammetur. Et sane, si divinos excipias libros, nescio quid sit, quod hominem facilius suaviusque ad omne virtutum genus informet, quam tantillum hoc opusculum de Imitatione Christi, quod tanquam compendiaria quædam via ad divini amoris perfectionem attingendam singulari Dei munere videtur nobis fuisse concessum; quodque ex latino in omnium ferme gentium etiam barbararum sermones translatum, ubique summa consensione fuit receptum, et uberrimos christianæ consolationis et sanctimonie edidit fructus. Difficile dictu est, quot laudibus ipsum celebrarint, et quam præclaro in loco eximii doctrina et sanctitate viri semper habuerint; quorum nonnullos hic memorasse sufficiat, nimirum S. Pium V, S. Carolum Borromæum, S. Ignatium de Loyola, S. Philippum Nerium, S. Franciscum

Salesium, doctissimos eisdemque piissimos Cardinales Bellarminum et Baronium. Ipsum igitur veluti Dei aliquod munusculum tibi habeto, caelestis illius sapientiae praecepta animo penitus imbibito, ac vehementi, ut par est, in virtutibus proficiendi studio incensus, illo quotidie utere, sive in lætitia, sive in mœrore verseris, seu te dubiorum fluctus exagitent, sive te urgeant morbi, sive tibi prospera sive demum adversa contingant. Nihil enim, mihi crede, tam asperum in vita, nil tam periculosum offendes, in quo non hic liber tibi paucula legenti opem ac solatium sit allaturus. Postremum, ne quid unquam præclari adeo fructus depercat, audi hæc pauca, quæ te monitum vult amplissimus Cardinalis Henriquez.

1. *Certum quotidie tempus huic lectioni præstitue, illudque inviolabiliter observa.*

2. *Ante lectionem prepara animam tuam pura intentione, qua solum tuum profectum quaeras; dein mentis elevatione in Deum, qua roges donari tibi cœlitus lumen intellectus.*

3. *Lege non cursim et festinanter, sed magna cum attentione, et nonnihil more versiculis interserendo: quæque te magis respiciunt aut movent relegas velim.*

4. *Inter legendum pios affectus lectioni congruentes elicere stude.*

5. *Lectionem brevi aliqua adspiratione ad Deum absolute, ut semen in terram cordis tui jactum servet ac sæcundet, atque ita optatum aliquando referas fructum.*

En monita, lector suavissime, quorum accuratam observantiam tibi vehementer commendo: id si præstabis, magnos certe in virtute progressus facies. Vale.

DE IMITATIONE CHRISTI LIBER PRIMUS.

ADMONITIONES AD VITAM SPIRITUALEM UTILES.

CAPUT I.

DE IMITATIONE CHRISTI, ET CONTEMPTU OMNIUM VANITATUM MUNDI.

1. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris (a), dicit Dominus. Hæc sunt verba Christi, quibus admonemur quatenus vitam ejus et mores imitemur, si velimus veraciter illuminari, et ab omni cæcitate cordis (b) liberari.

Summum igitur studium nostrum sit in vita Jesu Christi meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum præcellit; et qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inveniret.

Sed contingit quod multi ex frequenti auditu Evangelii, parvum desiderium sentiunt; quia spiritum Christi non habent (c).

Qui autem vult plene et sapide Christi verba intelligere, oportet ut totam vitam suam illi studeat conformare.

3. Quid prodest tibi alta de Trinitate disputare, si careas humilitate, unde displiceas Trinitati? Vere alta verba non faciunt sanctum et jus-

(a) Joan. 8. 12.

(b) Ephes. 4. 18.

(c) Rom. 8. 9.

lum; sed virtuosa vita efficit Deo charum.

Opto magis sentire compunctionem, quam scire eius definitionem.

Si scires totam bibliam exterius et omnium philosophorum dicta, quid totum prodesset sine charitate Dei et gratia?

4. Vanitas vanitatum, et omnia vanitas (a), præter amare Deum, et illi soli servire (b).

Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cœlestia.

Vanitas igitur est, divitias perituras quærere, et in illis sperare.

Vanitas quoque est, honores ambire, et in altum statum se extollere.

Vanitas est, carnis desideria sequi (c), et illud desiderare unde postmodum graviter oportet puniri.

Vanitas est, longam vitam optare, et de bona vita parum curare.

Vanitas est, præsentem vitam solum attendere, et qua futura sunt non prævidere.

Vanitas est, diligere quod cum omni celeritate transit, et illuc non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter proverbii, quia non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu.

Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, et ad invisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem maculant conscientiam, et perdunt Dei gratiam.

CAPUT II.

DE HUMILI SENTIRE SUI IPSIUS.

1. Omnis homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei, quid importat?

(a) *Eccle. 1. 2.* (b) *Deut. 6. 13.-10. 20.*

(c) *Gal. 5. 16.*

Melior est profecto humilis rusticus, qui Deo servit, quam superbus philosophus qui, se neglecto, cursum cœli considerat.

Qui bene se ipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis.

Si scirem omnia quæ in mundo sunt, et non essem in charitate (a), quid me jувaret coram Deo, qui me iudicaturus est ex facto?

2. Quiesce a nimio sciendi desiderio; quia magna tibi invenitur distractio et deceptio.

Scientes libenter volunt videri (b), et sapientes dici (c).

Multa sunt, quæ scire, parum vel nihil animæ prosunt.

Et valde insipiens est, qui aliquibus intendit, quam his quæ salutis suæ deserviunt.

Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem (d); et pura conscientia magnam ad Deum præstat confidentiam (e).

3. Quanto plus et melius scis, tanto gravius inde iudicaberis, nisi sanctius vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel scientia; sed potius time de data tibi notitia.

Si tibi videtur quod multa scis, et satis bene intelligis; scito tamen quia sunt multo plura quæ nescis.

Noli altum sapere (f), sed ignorantiam tuam magis fateri.

Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inveniantur, et magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid scire et discere, ama nesciri, et pro nihilo reputari.

4. Hæc est altissima et utilissima lectio, sui ipsius vera cognitio et despectio.

De se ipso nihil tenere, et de aliis semper bene

(a) *1. Cor. 13. 2.*

(c) *Math. 23. 7.*

(e) *1. Tim. 3. 9.*

(b) *Eccle. 7. 5.*

(d) *Jer. 6. 16.*

(f) *Rom. 11. 20.*

et alte sentire, magna sapientia est, et alta perfectio.

Si videres alium aperte peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem aestimare, quia nescis quamdiu possis in bono stare.

Omnes fragiles sumus: sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis.

CAPUT III.

DE DOCTRINA VERITATIS.

1. Felix, quem veritas per se docet (a), non per figuras, et voces transeuntes (b), sed sicuti se habet! Nostra opinio et noster sensus sæpe nos fallit, et modicum (c) videt.

Quid prodest magna cavillatio de occultis et obscuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignoravimus?

Grandis insipientia, quod neglectis utilibus et necessariis, ultra intendimus curiosis et damnosis! Oculos habentes, non videmus (d).

2. Et quid cura nobis de generibus et speciebus? Cui æternum Verbum loquitur, a multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia (e), et unum loquuntur omnia; et hoc est principium quod et loquitur nobis (f).

Nemo sine illo intelligit, aut recte iudicat.

Cui omnia unum sunt, et omnia ad unum trahit, et omnia in uno videt; potest stabilis corde esse, et in Deo pacificus permanere.

O veritas Deus (g), fac me unum tecum in charitate perpetua (h)!

(a) Ps. 93. 12.

(c) Joan. 12. 35.

(e) Joan. 1. 3.

(g) Joan. 14. 6.

(b) Num. 12. 8.

(d) Jer. 5. 21.

(f) Joan. 8. 25.

(h) Jer. 31. 3.

Tædet me sæpe multa legere et audire: in te est totum quod volo et desidero.

Taceant omnes doctores, sileant universæ creaturæ in conspectu tuo: tu mihi loquere solus.

3. Quanto aliquis magis sibi unitus, et interiori simplicatus fuerit, tanto plura et altiora sine labore intelligit; quia desuper lumen intelligentiæ accipit.

Purus, simplex et stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur; quia omnia ad Dei honorem operatur, et in se otiosus ab omni propria acquisitione esse nititur.

Quid te magis impedit et molestat, quam tua immortificata affectio cordis?

Bonus et devotus homo opera sua prius intus disponit, quæ foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis; sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere se ipsum (a)?

Et hoc deberet esse negotium nostrum, vincere videlicet se ipsum, et quotidie se ipso fortio-rem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quamdam imperfectionem sibi habet annexam; et omnis speculatio nostra quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio, certior via est ad Deum, quam profunda scientiæ inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est, in se considerata, et a Deo ordinata; sed præferenda est semper bona conscientia et virtuosa vita.

Quia vero plures magis student scire, quam bene vivere, ideo sæpe errant, et pene nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam, ad ex-

(a) Sap. 10. 12.

firpanda vitia, et virtutes inserendas, sicuti ad movendas quaestiones; non fierent tanta mala et scandala in populo, nec tanta dissolutio in cœnobiiis!

Certe adveniente die iudicii, non quaeretur a nobis quid legimus, sed quid fecimus: nec quam bene diximus, sed quam religiose viximus.

Dic mihi, ubi sunt modo omnes illi domini et magistri, quos bene novisti, dum adhuc viverent, et in studiis florent?

Jam eorum præbendas alii possident; et nescio utrum de eis recogitent. In vita sua aliquid esse videbantur (a), et modo de illis tacetur.

6. O quam cito transit gloria mundi (b)! Utinam vita eorum scientiæ ipsorum concordasset! tunc bene studuissent et legissent.

Quam multi pereunt per vanam scientiam in sæculo, qui parum curant de Dei servitio!

Et quia magis eligunt magni esse quam humiles, ideo evanescent in cogitationibus suis (c).

Vere magnus est, qui magnam habet charitatem.

Vere magnus est, qui in se parvus est (d), et pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Vere prudens est, qui omnia terrena arbitrat ut stercora, ut Christum lucrifaciat (e).

Et vere bene doctus est, qui Dei voluntatem facit, et suam voluntatem relinquit.

CAPUT IV.

DE PRUDENTIA IN AGENDIS.

1. Non est credendum omni verbo, nec instinctui (f); sed caute et longanimitè res est secundum Deum ponderanda.

Proh dolor! sæpe malum, facilius quam bo-

- (a) Gal. 2. 6. (b) 1. Joan. 2. 17.
 (c) Rom. 1. 21. (d) Math. 23. 12.
 (e) Phil. 3. 8. (f) Eccl. 19. 16. 1. Jo. 4. 1.

num, de alio creditur et dicitur: ita infirmi sumus.

Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti; quia sciunt infirmitatem humanam, ad malum proclivem (a), et in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia, non esse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere; nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere.

Cum sapiente et conscientioso viro consilium habe (b); et quære potius a meliore instrui, quam tuas ad inventiones sequi.

Bona vita facit hominem sapientem secundum Deum, et expertum in multis.

Quanto quis in se humilior fuerit, et Deo subjectior; tanto in omnibus erit sapientior et pacatior.

CAPUT V.

DE LECTIONE SANCTARUM SCRIPTURARUM.

1. Veritas est in Scripturis sanctis quaerenda, non eloquentia.

Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est.

Quærere potius debemus utilitatem in Scripturis quam sublimitatem sermonis.

Ita libenter devotos et simplices libros legere debemus, sicut altos et profundos.

Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit; sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

Non quaeras quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

2. Homines transeunt, sed veritas Domini manet in æternum (c).

- (a) Gen. 8. 21. Eccl. 14. 1.
 (b) Tob. 4. 19.
 (c) Ps. 38. 7. Ib. 116. 2.

Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus (a).

Curiositas nostra sæpe nos impedit in lectione Scripturarum, cum volumus intelligere et discutere, ubi simpliciter esset transeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter et fideliter; nec unquam velis habere nomen scientiæ.

Interroga libenter, et audi tacens (b) verba sanctorum: nec displiceant tibi parabolæ seniorum; sine causa enim non proferuntur.

CAPUT VI.

DE INORDINATIS AFFECTIONIBUS.

1. Quodcumque homo aliquid inordinate appetit, statim in se fit inquietus.

Superbus et avarus nunquam quiescunt.

Pauper et humilis spiritu in multitudine pacis conversantur (c).

Homo qui nondum perfecte in se mortuus est, cito tentatur, et vincitur in parvis et vilibus rebus.

Infirmus in spiritu, et quodammodo adhuc carnalis et ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest a terrenis desideriis ex toto abstrahere.

Et ideo sæpe habet tristitiam, quum se subtrahit; leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem prosecutus fuerit quod concupiscit, statim ex reatu conscientia gravatur; quia secutus est passionem suam, quæ nihil juvat ad pacem quam quæsivit.

Resistendo igitur passionibus, invenitur vera pax cordis, non autem eis serviendo.

Non est ergo pax in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito, sed in fervido et spirituali.

(a) Rom. 2. 11. Hebr. 1. 1.

(b) Eccli. 32. 12. Ib. 8. 9.

(c) Ps. 36. 11.

CAPUT VII.

DE VANA SPE, ET ELATIONE FUGIENDA.

1. Vanus est, qui spem suam ponit in hominibus (a), aut in creaturis.

Non te pudeat aliis servire, amore Jesu Christi (b), et pauperem in hoc sæculo videri.

Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue.

Fac quod in te est, et Deus aderit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua scientia, vel astutia cujuscumque viventis, sed magis in Dei gratia, qui humiles adjuvat, et de se præsumentes humiliat (c).

2. Ne gloriaris in divitiis (d), si adsunt, nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo (e), qui omnia præstat, et se ipsum super omnia dare desiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur et defœdatur.

Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo; ne displiceas Deo, cujus est totum quicquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui scit quid est in homine (f).

Non superbias de operibus bonis; quia aliter sunt judicia Dei quam hominum, cui sæpe displicet quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves.

Non nocet, si omnibus te supponas; nocet autem plurimum, si vel uni te præponas.

(a) Jer. 17. 5.

(b) 2. Cor. 4. 5.

(c) Judith. 6. 15.

(d) Jer. 9. 23.

(e) Cor. 1. 31.

(f) Joan. 2. 25.

Jugis pax cum humili : in corde autem superbi zelus et indignatio frequens (a).

CAPUT VIII.

DE CAVENDA NIMIA FAMILIARITATE.

1. Non omni homini reveles cortuum (b) : sed cum sapiente et timente Deum age causam tuam (c).

Cum juvenibus et extraneis rarus esto (d).

Cum divitibus noli blandiri : et coram magnatibus non libenter appareas (e).

Cum humilibus et simplicibus, cum devotis et morigeratis sociare ; et quædificationis sunt (f) ; pertracta.

Non sis familiaris alicui mulieri (g) ; sed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda.

Soli Deo et angelis ejus opta familiaris esse (h), et hominum notitiam evita.

2. Charitas habenda est ad omnes ; sed familiaritas non expedit.

Quandoque accidit ut persona ignota, ex bona fama luceat ; cujus tamen præsentia oculos in-tuentium offuscat.

Putamus aliquando aliis placere, ex conjunctione nostra ; et incipimus magis displicere, ex morum improbitate in nobis considerata.

CAPUT IX.

DE OBEDIENTIA ET SUBJECTIONE.

1. Valde magnum est, in obedientia stare : sub Prælato vivere, et sui juris non esse.

Multo tutius est, stare in subjectione quam in prælatura.

(a) *Prov.* 13. 10.

(b) *Eccli.* 8. 22.

(c) *Eccli.* 9. 21.

(d) *Eccli.* 8. 21.

(e) *Prov.* 25. 6.

(f) *Rom.* 14. 19.

(g) *Eccli.* 9. 1-13.

(h) *Philipp.* 3. 20.

Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate quam ex charitate, et illi penam habent, et leviter murmurant.

Nec libertatem mentis acquirunt, nisi ex toto corde propter Deum se subjiciant.

Curte huc vel illuc : non invenies quietem, nisi in humili subjectione sub Prælati regimine.

Imaginatio locorum, et mutatio, multos fefellit.

2. Verum est quod unusquisque libenter agit pro sensu suo, et inclinatur ad eos magis qui secum sentiunt.

Sed si Deus est inter nos, necesse est ut relin-quamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis.

Quis est ita sapiens, qui omnia plene scire possit?

Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere ; sed velis etiam libenter aliorum sensum audire.

Si bonum est tuum sentire, et hoc ipsum propter Deum dimittis, et alium sequeris, magis exinde proficies.

3. Audiivi enim sæpe, securius esse audire et accipere consilium, quam dare (a).

Potest etiam contingere ut bonum sit unius-cujusque sentire ; sed nolle aliis acquiescere, cum id ratio aut causa postulat, signum est superbiæ et pertinaciæ.

CAPUT X.

DE CAVENDA SUPERFLUITATE VERBORUM.

1. Caveas tumultum hominum, quantum potes : multum enim impedit tractatus sæcularium gestorum, etiamsi simplici intentione proferantur.

Cito enim inquinamur vanitate, et captivamur. Vellem me pluries tacuisse, et inter homines non fuisse.

(1) *Prov.* 12. 15.

Sed quare tam libenter loquimur, et invicem fabulamur: cum tamen raro, sine læsione conscientiae (a), ad silentium redimus?

Ideo tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab invicem consolari quaerimus, et cor diversis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et multum libenter de iis quæ multum diligimus, vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui et cogitare.

2. Sed, proh dolor! sæpe inaniter et frustra: nam hæc exterior consolatio, interioris et divinæ consolationis non modicum detrimentum est. Ideo vigilandum est et orandum (b) ne tempus otiose transeat.

Si loqui licet et expedit, quæ ædificabilia sunt loquere.

Malus usus, et negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri.

Juvat tamen non parum ad profectum spirituum, devota spiritualium rerum collatio; maxime ubi pares animo et spiritu, in Deo sibi sociantur.

CAPUT XI.

DE PACE ACQUIRENDA, ET ZELO PROFICIENDI.

1. Multam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis et factis, et quæ ad nostram curam non spectant, occupare.

Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet; qui occasiones forinsecus quaerit; qui parum, vel raro se intrinsecus colligit?

Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt!

2. Quare quidam Sanctorum tam perfecti et contemplativi fuerunt?

(a) *Eccli.* 20. 8.

(b) *Matth.* 26. 41. (1)

Quia omnino se ipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt; et ideo totis medullis cordis Deo inhærere, atque libere sibi vacare potuerunt.

Nos nimium occupamur propriis passionibus, et de transitoriis nimis sollicitamur.

Raro etiam unum vitium perfecte vincimus: et ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi et tepidi remanemus.

3. Si essemus nobis ipsis perfecte mortui, et in terrenis minime implicati; tunc possemus etiam divina sapere (a), et de cælesti contemplatione aliquid experiri.

Totum et maximum impedimentum est, quia non sumus a passionibus et concupiscentiis liberi; nec perfectam Sanctorum (b) viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis cito deijcitur, et ad humanas consolationes convertimur.

4. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio (c); profecto auxilium Domini super nos videremus (d) de cælo.

Ipsæ enim certantes, et de sua gratia sperantes paratus est adjuvare, qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus (e).

Si tantum in istis exterioribus observantiis profectum religionis ponimus, cito finem habebit devotio nostra.

Sed ad radicem securim ponamus (f): ut purgati a passionibus, pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficeremur.

Sed modo e contrario sæpe sentimus, ut me-

(a) *Matth.* 16. 23.

(b) *Hebr.* 9. 8.

(c) *Jer.* 41. 16.

(d) *2. Paral.* 20. 17.

(e) *Sap.* 10. 12.

(f) *Matth.* 3. 10.

liores et puriores initio conversionis nostræ nos fuisse inveniamus, quam post multos annos professionis.

Fervor et profectus noster quotidie deberet crescere: sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate et gaudio.

6. Venire est assueta dimittere; gravius autem est contra propriam voluntatem ire.

Sed si non vincis parva et levia, quando superabis difficiliora?

Resiste in principio inclinationi tuæ, et malam dedisce consuetudinem: ne forte paulatim ad majorem te ducat difficultatem.

O si adverteres quantum tibi pacem et aliis lætitiā faceres, te ipsum bene habendo! puto quod sollicitior esses ad spiritualem profectum.

CAPUT XII.

DE UTILITATE ADVERSITATIS.

1. Bonum nobis est quod aliquando habeamus aliquas gravitates et contrarietates; quia sæpe hominem ad cor revocant (*a*), quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat.

Bonum est quod patiamur quandoque contradictiones, et quod male et imperfecte de nobis sentiatur, etiam si bene agimus et intendimus.

Ista sæpe juvant ad humilitatem, et a vana gloria nos defendunt.

Tunc enim melius interiorem testem (*b*) Deum querimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, et non bene de nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in Deo totaliter firma-

(a) *Is.* 46. 8.

(b) *Job.* 16. 20.

re, ut non esset ei necesse multas humanas consolationes quærere.

Quando homo bonæ voluntatis (*a*) tribulatur vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur, tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse (*b*) deprehendit.

Tunc etiam tristatur, gemit, et orat pro miseris quas patitur.

Tunc tædet eum diutius vivere (*c*), et mortem optat venire, ut possit dissolvi, et cum Christo esse (*d*).

Tunc etiam bene advertit, perfectam securitatem et plenam pacem, in mundo non posse constare.

CAPUT XIII.

DE TENTATIONIBUS RESISTENDIS.

1. Quamdiu in mundo vivimus, sine tribulatione et tentatione esse non possumus.

Unde in Job scriptum est: Tentatio est vita hominis super terram (*e*).

Ideo unusquisque sollicitus esse debet circa tentationes suas, et vigilare in orationibus (*f*): ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed circuit quærens quem devoret (*g*).

Nemo tam perfectus et sanctus, qui non habeat aliquando tentationes; et plene eis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini sæpe valde utiles, licet molestæ sint et graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur et eruditur (*h*).

Omnes Sancti per multas tribulationes (*i*) et tentationes transierunt, et profecerunt.

(a) *Luc.* 2. 14.

(b) *Joan.* 13. 5.

(c) *2. Cor.* 1. 8.

(d) *Philipp.* 1. 23.

(e) *Job.* 7. 1.

(f) *1. Petr.* 4. 7.

(g) *1. Petr.* 5. 8.

(h) *Eccli.* 34. 9. (i) *Act.* 14. 21.

Et qui tentationes sustinere nequiverunt, defecerunt, et reprobi facti sunt *a*).

Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes vel adversitates.

3. Non est homo securus a tentationibus totaliter, quamdiu vixerit, quia in nobis est unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus *b*).

Una tentatione seu tribulatione recedente, alia supervenit; et semper aliquid ad patiendum habebimus; nam bonum felicitatis nostrae perdidimus.

Multi quærunt tentationes fugere, et gravius incidunt in eas.

Per solam fugam non possumus vincere; sed per patientiam et veram humilitatem, omnibus hostibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodo exterius declinat, nec radicem evellit, parum proficiet; imo citius ad eum tentationes redient, et pejus sentiet.

Paulatim, et per patientiam cum longa imitatione *c*), Deo juvante, melius superabis, quam cum durtitia et importunitate propria.

Sæpius accipe consilium in tentatione, et cum tentato noli duriter agere *d*): sed consolationemingere sicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentationum, inconstantia animi, et parva ad Deum confidentia.

Quia sicut navis sine gubernaculo hinc inde a fluctibus impellitur, ita homo remissus, et suum propositum deserens, varie tentatur.

Ignis probat ferrum, et tentatio hominem iustum *e*).

Nescimus sæpe quid possumus; sed tentatio aperit quid sumus.

a) Eccli. 9. 11.

c) Col. 1. 11.

e) Eccli. 31. 31.; Ib. 27. 6.

b) Jac. 1. 14.

d) Gal. 6. 1.

Vigilandum tamen est, præcipue circa initium tentationis; quia tunc facilius hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur, sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi obviatur.

Unde quidam dixit:

Principiis obsta, sero medicina paratur.

Nam primo occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio; postea delectatio, et motus pravus, et assensio.

Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio.

Et quanto diutius ad resistendum quis torpuerit, tanto in se quotidie debilior fit, et hostis contra eum potenter.

6. Quidam in principio conversionis suæ graviore tentationes patiuntur; quidam autem in fine.

Quidam vero, quasi per totam vitam suam male habent.

Nonnulli satis leniter tentantur, secundum divinæ ordinationis sapientiam et æquitatem, quæ statum et merita hominum pensat, et cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.

7. Ideo non debemus desperare, quum tentamur; sed eo ferventius Deum exorare quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare, qui utique, secundum dictum Pauli, talem faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere *a*).

Humiliemus ergo animas nostras *b*) sub manu Dei, in omni tentatione et tribulatione; quia humiles spiritu salvabit et exaltabit *c*).

8. In tentationibus et tribulationibus probatur homo, quantum profecit; et ibi majus meritum existit, et virtus melius patescit.

Nec magnum est, si homo devotus sit et servi-

a) 1. Cor. 10. 13.

b) Judith. 8. 16.

c) Ps. 33. 19.; Luc. 1. 32.

duſ quum gravitatem non ſentit : ſed ſi tempore adverſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectus erit.

Quidam a magnis lentationibus cuſtodiantur et in parvis quotidianis ſæpe vincuntur; ut humiliati nunquam de ſe ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAPUT XIV.

DE TEMERARIO JUDICIO VITANDO.

1. Ad te ipſum oculos reflecte, et aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo fruſtra laborat, ſæpius errat, et leviter peccat: ſe ipſum vero judicando et diſcutiendo, ſemper fructuoſe laborat.

Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam verum judicium, propter privatum amorem, faciliſter perdimus.

Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliſter turbaremur pro reſiſtentia ſenſus noſtri.

2. Sed ſæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrat, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occulte ſe ipſos quærunſt in rebus quas agunt, et neſciunt.

Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt et ſentire: ſi autem aliter ſit quam cupiunt, cito moventur, et tristes fiunt.

Propter diverſitatem ſenſuum et opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos et cives, inter religioſos et devotos.

3. Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur; et ultra proprium videre, nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris, vel induſtriæ, quam virtuti ſubjectivæ Jeſu Chriſti, raro et tarde eris homo illuminatus; quia Deus vult noſ ſibi perfecte ſubjici, et omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAPUT XV.

DE OPERIBUS EX CHARITATE FACTIS.

1. Pro nulla re mundi, et pro nullius hominis dilectione, aliquid malum eſt faciendum: ſed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum libere aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim factum, opus bonum non deſtruitur, ſed in melius commutatur.

Sane charitate opus externum nihil prodeſt (a): quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum ſit et deſpectum, totum efficitur fructuoſum.

Magis ſiquidem Deus penſat, ex quanto quis agit, quam quantum facit.

2. Multum facit, qui multum diligit (b).

Multum facit, qui rem bene facit.

Bene facit, qui communitati magis quam ſuæ voluntati ſervit.

Sæpe videtur eſſe charitas, et eſt magis carnalitas; quia naturalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, raro abeſſe volunt.

3. Qui veram et perfectam charitatem habet, in nulla re ſe ipſum quærit (c); ſed Dei ſolummodo gloriam in omnibus fieri deſiderat.

Nulli etiam invidet (d), quia nullum privatum gaudium amat: nec in ſe ipſo vult gaudere; ſed in Deo (e), ſuper omnia bona, optat beatiſcari.

Nemini aliquid boni attribuit, ſed totaliter ad Deum refert, a quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quieſcunt.

O qui ſcintillam haberet veræ charitatis, profecto omnia terrena ſentiret plena fore vanitatis!

(a) 1. Cor. 13. 3. (b) Luc. 7. 47.

(c) 1. Cor. 13. 5. (d) Ibid. 4. (e) Hab. 3. 18.

CAPUT XVI.

DE SUFFERENTIA DEFECTUUM ALIORUM.

1. Quæ homo in se, vel in aliis emendare non valet debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet.

Cogita, quia sic forte melius est, pro tua probatione et patientia, sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra.

Debes tamen, pro talibus impedimentis, supplicare ut Deus tibi dignetur subvenire, et possis benigne portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere (a); sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus (b), et honor in omnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convertere (c).

Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, et qualescumque infirmitates; quia et tu multa habes quæ ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere qualem vis, quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum?

Libenter habemus alios perfectos, et tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus quod alii stricte corrigantur, et ipsi corrigi nolumus.

Displicet larga aliorum licentia, et tamen nobis nolumus negari quod petimus.

Alios restringi per statuta volumus, et ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi.

Sic ergo patet quam raro proximum, sicut nos ipsos, pensamus.

Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

(a) 2. Tim. 2. 14.

(c) Gen. 50. 20.

(b) Matth. 6. 10.

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus alter alterius onera portare (a); quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens (b), sed oportet nos invicem portare, invicem consolari (c), pariter adjuvare, instruere et admonere.

Quantæ autem virtutis quisque fuerit, melius patet occasione adversitatis.

Ocasiones namque hominem fragilem non faciunt; sed qualis sit, ostendunt.

CAPUT XVII.

DE RELIGIOSA VITA.

1. Oportet quod discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem et concordiam cum aliis tenere.

Non est parvum, in monasteriis vel in congregatione habitare, et inibi sine querela conversari (d) et usque ad mortem fidelis perseverare (e).

Beatus qui ibidem bene vixit, et feliciter consummavit!

Si vis debite stare, et proficere, teneas te tantum exulem peregrinum super terram (f).

Oportet te stultum fieri propter Christum (g), si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus et tonsura modicum confert: sed multatio morum, et integra mortificatio passionum, verum faciunt religiosum.

Qui aliud quærit quam pure Deum, et animæ suæ salutem, non inveniet nisi tribulationem et dolorem (h).

Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, et in omnibus subjectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad regendum (i):

(a) Gal. 6. 2.

(b) Eccli. 11. 26.; Prov. 3. 7.

(c) Col. 3. 13.; 1. Thess. 5. 11. (d) Phil. 3. 6.

(e) Matth. 10. 22.; Apoc. 2. 10. (f) Hebr. 11. 13.

(g) 1. Cor. 4. 10. (h) Ps. 114. 3. (i) Matth. 20. 28.

ad patiendum et laborandum scias te vocatum, non ad otium vel fabulandum.

Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace (a).

Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

CAPUT XVIII.

DE EXEMPLIS PATRUM.

1. Intuere sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulsit et religio; et videbis quam modicum sit, et pene nihil, quod nos agimus.

Heu! quid est vita nostra, si illis fuerit comparata?

Sancti et amici Christi Domino servierunt in fame et siti, in frigore et nuditate, in labore et fatione, in vigiliis et jejuniis (b), in orationibus et sanctis meditationibus, in persecutionibus et opprobriis multis (c).

2. O quam multas et graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines et reliqui omnes qui Christi vestigia voluerunt sequi!

Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in vitam æternam possiderent eas (d).

O quam strictam et abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quam longas et graves tentationes pertulerunt! quam frequenter ab inimico vexati sunt! quam crebras et fervidas orationes Deo obtulerunt! quam rigidas abstinencias peregerunt! quam magnum zelum et fervorem ad spiritualem profectum habuerunt! quam forte bellum adversus edomationem vitiorum gesserunt! quam puram et rectam intentionem ad Deum tenuerunt!

(a) Sap. 3. 6.

(c) 2. Cor. 12. 10.

(b) 2. Cor. 11. 27.

(d) Joan. 12. 25.

Per diem laborabant, et noctibus orationi diuinae vacabant; quamquam laborando, ab oratione mentali minime cessarent.

Omne tempus utiliter expendebant: omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur; et præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectiois.

3. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis et cognatis renuntiabant; nil de mundo habere cupiebant; vix necessaria vite sumebant: corpori servire, etiam in necessitate, dolebant.

Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valde in gratia et virtutibus.

Foris egebant, sed intus gratia et consolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed Deo proximi, ac familiares amici.

Sibi ipsis videbantur tanquam nihili, et huic mundo despecti (a); sed erant in oculis Dei pretiosi et dilecti.

In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate et patientia ambulabant (b); et ideo quotidie in spiritu proficiebant, et magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati sunt in exemplum omnibus religiosis; et plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum, in principio suæ sanctæ institutionis fuit!

O quanta devotio orationis! quanta æmulatione virtutis! quam magna disciplina viguit! quanta reverentia et obedientia, sub regula magistris, in omnibus effloruit!

Testantur adhuc vestigia derelicta, quod vere viri sancti et perfecti fuerunt, qui tam strenue militantes mundum suppediterunt.

Jam magnus putatur, si quis transgressor non

(a) Ps. 38. 6.; 2. Reg. 6. 22.

(b) Eph. 5. 2.

fuerit; si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. Ah tepor et negligentia status nostri, quod tam cito declinamus a pristino fervore; et jam tædet præ lassitudine et torpore vivere!

Utinam in tepenitis non dormitet profectus virtutum, qui multa sæpius exempla vidisti devotorum!

CAPUT XIX.

DE EXERCITIIS BONI RELIGIOSI.

1. Vita boni religiosi omnibus virtutibus polle-re debet; ut sit talis interior, qualis videtur hominibus exterius.

Et merito, multo plus debet esse intus, quam quod cernitur foris; quia inspector noster est Deus (a), quem summopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, et tanquam Angeli in conspectu ejus mundi incidere (b).

Omni die renovare debemus propositum nostrum, et ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem venissemus, atque dicere:

Adjuva me, Domine Deus (c), in bono proposito, et sancto servitio tuo: et da mihi nunc hodie perfecte incipere (d), quia nihil est quod hactenus feci.

2. Secundum propositum nostrum cursus profectus nostri; et multa diligentia opus est, bene proficere volenti.

Quod si fortiter proponens, sæpe deficit; quid illi qui raro aut minus fixe aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri, et levis omissio exercitiorum vix sine aliquo dispendio transit.

(a) Prov. 24. 12.

(c) Ps. 108. 26.

(b) Job 8. 6.

(d) Ib. 76. 11.

Iustorum propositum, in gratia Dei potius, quam in propria sapientia pendet: in quo et semper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, sed Deus disponit; necesse in homine via ejus (a).

3. Si pietatis causa, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari.

Si autem tædio animi, aut negligentia, facilliter relinquitur, satis culpabile est, et nocivum sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum est, et contra illa præcipue, quæ amplius nos impediunt.

Exteriora nostra, et interiora pariter nobis scrutanda sunt et ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continue te vales colligere, saltem interterdum et ad minus bis in die, mane videlicet et vespere (b).

Mane propone, vespere discute mores tuos, qualis hodie fuisti in verbo, opere et cogitatione; quia in his sæpius forsitan offendisti Deum et proximum.

Accinge te, sicut vir (c), contra diabolicas nequitias: fræna gulam, et omnem carnis inclinationem facilius frænabis.

Nunquam sis ex toto otiosus; sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia discrete sunt agenda; nec omnibus æqualiter assumenda.

5. Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutius exercentur privata.

(a) Prov. 16. 9.; Jer. 10. 23.

(b) Ps. 54. 18.

(c) Job 38. 3.

Cavendum tamen ne piger sis, ad communia et ad singularia promptior: sed expletis integre et fideliter debitis et injunctis, si jam ultra vacat, redde te tibi, prout devotio tua desiderat.

Non possunt omnes habere unum exercitium: sed aliud isti, aliud illi magis deservit.

Etiā pro temporis congruentia, diversa placent exercitia, quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus.

Alii indigemus tempore tentationis, et alii tempore pacis et quietis.

Alia, quum tristamur, libet cogitare; et alia, quum læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa, renovanda sunt bona exercitia, et Sanctorum suffragia ferventius imploranda.

De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc sæculo migraturi, et ad æternum festum perventuri.

Ideoque sollicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, et devotius conversari, atque omnem observantiam strictius custodire: tanquam in brevi præmium laboris nostri a Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minus bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis (a) tempore præfinito; et studeamus nos melius ad exitum præparare.

Beatus servus, ait Evangelista Lucas, quem, quum venerit dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum (b).

(a) Rom. 8. 18.

(b) Luc. 12. 37.; Matth. 24. 47.

CAPUT XX.

DE AMORE SOLITUDINIS ET SILENTII.

1. Quære aptum tempus vacandi tibi; et de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curiosa.

Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstant quam occupationem.

Si te subtraxeris a superfluis locutionibus et otiosis circuitionibus, necnon a novitatibus et rumoribus audiendis; invenies tempus sufficiens et aptum, pro bonis meditationibus insistendis.

Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant (a), et Deo in secreto vivere eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc sæpius experimur, quando iu confabulamur.

Facilius est omnino tacere, quam verbo non excedere.

Facilius est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire.

Qui igitur intendit ad interiora et spiritualia pervenire, oportet eum cum Jesu a turba declinare (b).

Nemo secure apparet, nisi qui libenter latet.

Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet.

Nemo secure præest, nisi qui libenter subest.

Nemo secure præcipit, nisi qui bene obedire didicit.

3. Nemo secure gaudet, nisi bonæ conscientiae in se testimonium habeat (c).

Semper tamen Sanctorum securitas, plena timoris Dei exstitit.

Nec eo minus solliciti et humiles in se fue-

(a) Tob. 1. 5.

(b) Jo. 5. 13.; Luc. 5. 16.

(c) 2. Cor. 1. 12.

runt (a), quia magnis virtutibus et gratia emicuerunt.

Pravorum autem securitas ex superbia et præsumptione oritur; et in fine in deceptionem sui ipsius vertitur (b).

Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devota eremita.

4. Sæpe meliores in æstimatione hominum gravius periclitati sunt, propter suam nimiam confidentiam.

Unde multis utilius est, ut non penitus tentationibus careant, sed sæpius impugnentur, ne nimium securi sint; ne forte in superbiam eleventur (c); ne etiam ad exteriores consolationes licentius declinent.

O qui nunquam transitoriam lætitiã quæret, qui nunquam cum mundo se occuparet; quam bonam conscientiam servaret!

O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, et dumtaxat salularia ac divina cogitaret, et totam spem suam in Deo constitueret (d); quam magnam pacem et quietem possideret!

5. Nemo dignus est cœlesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum (e), et exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: In cubilibus vestris compungimini (f). In cella invenies, quod foris sæpius amittes.

Cella continuata dulcescit, et male custodita tadium generat.

Si in principio conversionis tuæ bene eam incolueris et custodieris, erit tibi postea dilecta amica, et gratissimum solatium.

(a) *Eccli.* 3. 20.

(b) *Luc.* 1. 51.

(c) *2. Cor.* 12. 7.

(d) *Ps.* 77. 7.

(e) *Is.* 26. 20.

(f) *Ps.* 4. 3.

6. In silentio et quiete proficit anima devota, et discit abscondita Scripturarum (a).

Ibi invenit fluentia lacrymarum, quibus singulis noctibus se lavet et mundet (b); ut Conditori suo tanto familiarior fiat, quanto longius ab omni seculari tumultu degit.

Qui ergo se abstrahit a notis et amicis, approximabit illi Deus cum angelis sanctis.

Melius est latere, et sui curam agere (c), quam se neglecto, signa facere (d).

Laudabile est homini religioso, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? Transit mundus, et concupiscentia ejus (e).

Trahunt desideria sensualitatis ad spatium: sed cum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientia et cordis dispersionem reportas?

Lætus exitus tristem sæpe reditum parit; et læta vigilia serotina triste mane facit.

Sic omne carnale gaudium blande intrat: sed in fine mordet et perimit.

Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce cœlum et terra, et omnia elementa: nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu possit sub sole permanere (f)?

Credis te forsitan satiari; sed non poteris perlingere.

Si cuncta videres præsentia, quid esset nisi visio vana (g)?

Leva oculos tuos ad Deum in excelsis (h), et ora pro peccatis tuis (i) et negligentis.

Dimitte vana vanis: tu autem intende illis quae tibi præcepit Deus (j).

(a) *Eccli.* 39. 3. (b) *Ps.* 6. 7. (c) *Act.* 27. 3.

(d) *Joan.* 3. 2. (e) *1. Jo.* 2. 17. (f) *Eccli.* 2. 11.

(g) *Eccli.* 1. 14. (h) *Is.* 40. 26. (i) *Eccli.* 3. 4.

(j) *Eccli.* 3. 22.

Claude super te ostium tuum (a), et voca ad te Jesum dilectum tuum.

Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem liquando tolerare.

CAPUT XXI.

DE COMPUNCTIONE CORDIS.

1. Si vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei (b), et noli esse nimis liber; sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, ne ineptæ te tradas lætitiæ (c).

Da te ad cordis compunctionem, et invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio cito perdere consuevit.

Mirum est quod homo possit unquam perfecte in hac vita lætari, qui suum exilium, et tam multa pericula animæ suæ considerat et pensat.

2. Propter levitatem cordis et negligentiam defectum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpe vane ridemus, quando merito flere deberemus.

Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei (d) cum bona conscientia.

Felix, qui abjicere potest omne impedimentum distractionis, et ad unionem se redigere sanctæ compunctionis.

Felix, qui a se abdicat quidquid conscientiam suam maculare potest vel gravare.

Certa viriliter (e); consuetudo consuetudine vincitur.

(a) Is. 26. 20.; Math. 6. 6. (b) Prov. 23. 17.

(c) Eccle. 7. 5. (d) Eccli. 1. 12. (e) 1. Cor. 16. 13.

Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis majorum.

Habe semper oculum super te primum, et admoveas te ipsum specialiter, præ omnibus tibi dilectis (a).

Si non habes favorem hominum, noli ex hinc trislari: sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis bene et circumspecte, sicut deceret Dei servum et devotum religiosum conversari.

Utilius est sæpe et securius, quod homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem præcipue (b).

Tamen quod divinas non habemus, aut rarius sentimus, nos in culpa sumus; quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas et externas omnino abjicimus.

4. Cognosce te indignum divina consolatione; ✓ sed magis dignum multa tribulatione.

Quando homo est perfecte compunctus, tunc ✓ gravis et amarus est ei totus mundus.

Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi et flendi.

Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hic vivit (c).

Et quanto strictius sese considerat, tanto amplius dolet.

Materia justis doloris, et internæ compunctionis, sunt peccata et vitia nostra; quibus ita involuti jacemus, ut raro cœlestia contemplari valeamus.

5. Si frequentius de morte tua quam de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin serventis te emendares.

Si etiam futuras inferni, sive purgatorii penas cordialiter perpenderes, credo quod libenter la-

(a) Eccli. 14. 5. (b) Rom. 8. 1. (c) Ib. 22.

horem et dolorem sustineres, et nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor ista non transeunt, et blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi et valde pigri remanemus.

Sæpe est inopia spiritus, unde tam leviter conqueritur miserum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum; et dic cum Propheta: Ciba me, Domine, pane lacrymarum, et potum da mihi in lacrymis, in mensura (a).

CAPUT XXII.

DE CONSIDERATIONE HUMANÆ MISERIE.

1. Miser es ubicumque fueris, et quocumque te verteris (b), nisi ad Deum te convertas.

Quid turbaris, quia non succedit tibi sicut vis et desideras? Quis est qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram.

Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit, vel Papa.

Quis est qui melius habet? Utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles et infirmi (c): Ecce, quam bonam vitam ille homo habet (d)! quam dives, quam magnus, quam potens et excelsus!

Sed attende ad cœlestia bona, et videbis quod omnia ista temporalia nulla sunt; sed valde incerta, et magis gravantia, quia nunquam sine sollicitudine et timore possidentur.

Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam; sed sufficit ei mediocritas.

Verè miseria est vivere super terram (e).

Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto

(a) Ps. 79. 6. (b) Job 14. (c) 1. Cor. 11. 30.

(d) Ps. 143. 13. (e) Job 14. 1.

præsens vita sit ei amarior; quia sentit melius et videt clarius humanæ corruptionis defectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, et cæteris necessitatibus naturæ subjacere, verè magna miseria est, et afflictio homini devoto, qui libenter esset absolutus et liber ab omni peccato.

3. Valde enim gravatur interior homo (a) necessitatibus corporalibus in hoc mundo.

Unde Propheta devotè rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: De necessitatibus meis erue me (b), Domine.

Sed vae non cognoscentibus suam miseriam; et amplius vae illis, qui diligunt hanc miseram et corruptibilem vitam (c).

Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant), ut, si possent hic semper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O insani, et infideles corde, qui tam profunde in terrenis jacent, ut nihil nisi carnalia sapiant (d).

Sed miseri, adhuc in fine graviter sentient, quam vile et nihilum erat quod amaverunt.

Sancti autem Dei, et omnes devoti amici Christi, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt; sed tota spes eorum et intentio ad æterna bona anhelabat.

Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura et invisibilia, ne amore visibilibus traherentur ad infima.

5. Noli, frater, amittere confidentiam (e) proficiendi ad spiritualia; adhuc habes tempus et horam.

Quare vis procrastinare propositum tuum? Sur-

(a) Eph. 3. 16.

(b) Ps. 24. 17.

(c) 2. Mach. 6. 25.

(d) Rom. 8. 5.

(e) Hebr. 10. 35.

ge, et in instanti incipe, et dic (a): Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi (b), nunc aptum tempus est emendandi.

Quando male habes, et tribularis, tunc tempus est promerendi.

Oportet te transire per ignem et aquam, antequam venias in refrigerium (c).

Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis.

Quamdiu istud fragile corpus gerimus sine peccato esse non possumus, nec sine tædio et dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amissimus etiam veram beatitudinem.

Ideo oportet nos tenere patientiam, et Dei expectare misericordiam (d), donec transeat iniquitas (e) hæc, et mortalitas absorbeat a vita (f).

6. O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia (g)!

Hodie confiteris peccata tua, et cras iterum perpetras confessa.

Nunc proponis cavere, et post horam agis quasi nihil proposuisses.

Merito ergo nos ipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles et instabiles sumus.

Cito etiam potest perdi per negligentiam quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam mane?

Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi jam pax sit et securitas (h), cum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in conversione nostra!

(a) Ps. 76. 11. (b) Eccle. 3. 8. (c) Ps. 65. 12.
 (d) Judith 7. 23. (e) Ps. 56. 2. (f) 2. Cor. 5. 4.
 (g) Gen. 8. 21. (h) 1. Thess. 5. 3.

Bene opus esset quod adhuc iterum institueremur, tanquam boni novitii, ad mores optimos; si forte spes esset de aliqua futura emendatione, et majori spiritali profectu.

CAPUT XXIII.

DE MEDITATIONE MORTIS.

1. Valde cito erit tecum hoc factum: vide aliter quomodo te habeas: hodie homo est, et cras non comparet (a).

Quum autem sublatus fuerit ab oculis, etiam cito transit a mente.

O hebetudo et duritia cordis humani, quod solum præsentia meditat, et futura non magis prævidet!

Sic te in omni facto et cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus.

Si bonam conscientiam haberes, non multum mortem timeres.

Melius esset peccata cavere, quam mortem fugere (b).

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris?

Cras est dies incerta (c); et quid seīs, si crastinum habebis?

2. Quid prodest diu vivere, quando tam parum emendamur?

Ah! longa vita non semper emendat, sed sæpe culpam magis auget.

Utinam per unam diem bene essemus conversati in hoc mundo!

Multi annos computant conversionis; sed sæpe parvus est fructus emendationis.

Si formidolosum est mori (d), forsitan periculosius erit diutius vivere.

Beatus qui horam mortis suæ semper ante occu-

(a) 1. Mach. 2. 63. (b) Dan. 13. 23.
 (c) Jac. 4. 14. (d) Ps. 54. 5.

los habet (a), et ad moriendum quotidie se disponit.

Si vidistialiquando hominem mori, cogita quia et tu per eandem viam transibis (b).

3. Quum mane fuerit, puta te ad vesperum non perventurum.

Vespere autem facto, mane non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus esto (c), et taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat.

Multi subito et improvisemoriuntur. Nam hora qua non putatur, Filius hominis venturus est (d).

Quando illa extrema hora venerit (e), multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita; et valde dolebis quia tam negligens et remissus fuisti.

4. Quam felix et prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinæ, labor penitentiae, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, et supportatio cujuslibet adversitatis pro amore Christi.

Multa bona potes operari dum sanus es (f); sed infirmatus, nescio quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur; sic et qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos et proximos (g), nec in futurum tuam differas salutem (h); quia citius obliviscetur tui homines, quam aestimas.

Melius est nunc tempestive providere, et aliquid boni præmittere (i), quam super aliorum auxilio sperare.

- (a) *Eccli.* 7. 40. (b) *Ib.* 38. 23. (c) *Matth.* 24. 44.
 (d) *Luc.* 12. 40. (e) *Joan.* 16. 4.
 (f) *Eccl.* 9. 10.; *Joan.* 9. 4. (g) *Ps.* 145. 3.
 (h) *Eccl.* 5. 8. (i) *Apoc.* 14. 13.

Si non es pro te ipso sollicitus modo, quis erit sollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus est valde pretiosum.

Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile (a).

Sed, proh dolor, quod hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas!

Veniet quando unum diem seu horam pro emendatione desiderabis: et nescio an impetrabis.

6. Eja, charissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quam magno timore eripere, si modo semper timoratus fueris, et suspectus de morte!

Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potius gaudere quam timere.

Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo (b).

Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis libere ad Christum pergere.

Castiga nunc corpus tuum per penitentiam (c), ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ab stulte! quid cogitas te diu victurum (d), cum nullum diem habeas hic securum?

Quam multi decepti sunt (e), et insperate de corpore extracti!

Quoties audisti a dicentibus, quia « ille gladio » cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens » cervicem fregit, ille manducando obrigit, ille » ludendo finem fecit? »

Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit; et sic omnium finis mors est (f), et vita hominum tanquam umbra subito pertransit (g).

- (a) *2. Cor.* 6. 2.
 (b) *1. Cor.* 9. 27.
 (c) *Eccl.* 9. 12.
 (d) *Ps.* 143. 4.
 (e) *Rom.* 6. 8.
 (f) *Luc.* 12. 20.
 (g) *Eccl.* 7. 8.

8. Quis memorabitur tui post mortem (a)? aut quis orabit pro te?

Age, age nunc, charissime, quidquid agere potes (b); quia nescis quando morieris: nescis accepta- quid tibi post mortem sequetur.

Dum tempus habes (c), congrega divitias im- mortales.

Præter salutem tuam nihil cogites; solum, quæ Deî sunt, cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, et eorum actus imitando; ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula (d).

9. Serva te tanquam peregrinum et hospitem super terram (e), ad quem nihil spectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, et ad Deum sursum erectum, quia non habes hic manentem civitatem (f).

Illuc preces et gemitus quotidianos cum lacry- mis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum post mortem feliciter transire. Amen.

CAPUT XXIV.

DE JUDICIO ET PŒNIS PECCATORUM.

1. In omnibus rebus respice finem (g), et qua- liter ante districtum stabis judicem (h), cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit, sed quod justum est, judica- bit (i).

O miserime et insipientes peccator, quid respon- debis Deo (j), omnia mala tua scienti; qui inter- dum formidas vultum hominis irati?

Ut quid non provides tibi in diem judicii, quan-

(a) *Eccle.* 9. 3.

(c) *Gal.* 6. 10.

(e) *1. Petr.* 2. 11.

(g) *Eccl.* 7. 40.

(i) *Deut.* 1. 16.

(b) *Ibid.* 10.

(d) *Luc.* 16. 9.

(f) *Hebr.* 13. 14.

(h) *Rom.* 14. 10.

(j) *Job* 31. 14.

do nemo poterit per alium excusari vel defendi, sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi (a)?

Nunc labor tuus est fructuosus, fletus accepta- bilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius et purgativus.

2. Habet magnum et salubre purgatorium pati- tiens homo, qui suscipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quam de sua injuria; qui pro contrariantibus sibi libenter orat, et ex corde culpas indulget (b); qui veniam ab aliis petere non retardat; qui facilius miseretur quam irascitur; qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, et carnem omnino spiritui subjugare conatur.

Melius est modo purgare peccata, et vitia re- secare, quam in futuro purganda reservare.

Vere nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua?

Quanto amplius tibi ipsi nunc parcis, et car- nem sequeris; tanto durius postea lues, et majo- rem materiam comburendi reservas.

In quibus homo peccavit, in illis gravius puni- etur.

Ibi acediosi ardentibus stimulis punguntur, et gulosi ingenti fame ac siti cruciabantur.

Ibi luxuriosi, et voluptatum amatores, arden- ti pice et fetido sulphure perfunduntur (c); furio- si, sicut canes, et, præ dolore, invidiosi ulula- bunt.

4. Nullum vitium erit quod suum proprium cruciatum non habeat.

Ibi superbi omni confusione replebuntur, et avari miserima egestate ardebunt.

Ibi erit una hora gravior in pœna, quam hic centum anni in amarissima penitentia.

(a) *Gal.* 6. 5.

(c) *Is.* 34. 9.; *Apoc.* 21. 8.

(b) *Luc.* 23. 34.

Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hic tamen interdum cessatur a laboribus, atque amicorum fruitur solatiis.

Esto modo sollicitus et dolens pro peccatis tuis, ut in die iudicii securus sis cum beatis.

Tunc enim iusti stabunt in magna constantia adversus eos qui se angustia verunt (a) et depresserunt.

Tunc stabit ad iudicandum, qui modo se subiecit humiliter iudicis hominum (b).

Tunc magnam fiduciam habebit pauper et humilis, et pavebit undique superbus (c).

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse qui pro Christo didicit stultus (d) et despectus esse.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpassa, et omnis iniquitas opprobriabit os suum (e).

Tunc gaudebit omnis devotus, et mœrebit omnis irreligiosus.

Tunc plus exultabit caro afflicta (f), quam si in deliciis fuisset semper nutrita.

Tunc splendebit habitus vilis, et obtenebrescet vestis subtilis.

Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quam deauratum palatium.

Tunc juvabit plus constans patientia, quam omnis mundi potentia (g).

Tunc amplius exaltabitur simplex obedientia, quam omnis secularis astutia.

6. Tunc plus lætificabit pura et bona conscientia, quam docta philosophia.

Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quam totus thesaurus terrigenarum.

Tunc magis consolaberis super devota oratione, quam super delicata comestione.

(a) Sap. 5. 1. (b) Matth. 19. 28. (c) Apoc. 6. 15.

(d) Sap. 5. 4.; 1. Cor. 4. 10. (e) Ps. 106. 42.

(f) 2. Cor. 4. 10. (g) Prov. 16. 32.

Tunc potius gaudebis de servato silentio, quam de longa fabulatione.

Tunc plus valebunt sancta opera, quam multa pulchra verba.

Tunc plus placebit stricta vita et ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena.

Disce te nunc in modico pati, ut tunc a gravioribus valeas liberari.

Hic primo proba, quid possis postea.

Si nunc tam parum vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre?

Si modo modica passio te tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ece vere non potes duo gaudia habere; delectari hic in mundo, et postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernum diem semper in honoribus et voluptatibus vixisses; quid totum tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret?

Omnia ergo vanitas (a), præter amare Deum, et illi soli servire (b).

Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit (c) quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum si mortem et iudicium timeat.

Bonum tamen est, ut si necdum amor a malo te revocat, saltem timor gehennalis coerceat (d).

Qui vero timorem Dei postponit, diu stare in honore non valebit, sed diaboli laqueos citius incurret (e).

(a) Eccle. 1. 2.

(c) Rom. 8. 38.

(e) 1. Tim. 6. 9.

(b) Deut. 6. 13.

(d) Matth. 10. 28.

CAPUT XXV.

DE FERVENTI EMENDATIONE TOTIUS
VITÆ NOSTRÆ.

1. Esto vigilans (a), et diligens in Dei servitio; et cogita frequenter: Ad quid venisti et cur seculum reliquisti? Nonne ut Deo viveres et spiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum serveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies (b): nec erit tunc amplius timor, aut dolor, in finibus tuis (c). Modicum nunc laborabis, et magnam requiem, mox perpetuam lætitiā invenies.

Si tu permanseris fidelis et fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis et locuples in retribuendo.

Spem bonam retinere debes, quod ad palmam pervenies; sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Quum quidam anxius, inter metum et spem frequenter fluctuaret, et quadam vice mœrore confectus, in ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset, hæc intra se revolvit, dicens: O si scirem quod adhuc perserveraturus essem! statimque audivit divinum intus responsum: Quod si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc quod tunc facere velles, et bene securus eris.

Moxque consolatus, et confortatus, divinæ se commisit voluntati, et cessavit anxia fluctuatio.

Noluitque curiose investigare, ut sciret quæ sihi essent futura, sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens et perfecta (d); ad omne opus bonum (e) inchoandum et perficiendum.

(a) Apoc. 3. 2.

(c) Apoc. 21. 4.; Lev. 26. 6.

(d) Eccli. 2. 19.; Rom. 12. 2.

(b) 1. Cor. 3. 8.

(e) 2. Tim. 3. 17.

3. Spera in Domino, et fac bonitatem, ait Propheta, et inhabita terram, et pasceris in divitiis ejus (a).

Unum est quod multos a profectu et ferventi emendatione retrahit, horror difficultatis, seu labor certaminis.

Enim vero illi maxime præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea quæ sibi magis gravia et contraria sunt, viriliter vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, et gratiam meretur ampliozem, ubi magis se ipsum vincit, et in spiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æque multum, ad vincendum et moriendum.

Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiamsi plures habeat passiones, quam alius bene morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes.

Duo specialiter ad magnam emendationem juvant; videlicet, subtrahere se violentè ad quod natura vitiose inclinatur, et ferventer instare pro bono quo amplius quis indiget.

Illa etiam studeas magis cavere et vincere, quæ tibi frequentius in aliis displicent.

5. Ubique profectum tuum capias; ut, si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris (b).

Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave ne idem facias (c); aut, si aliquando fecisti, citius emendare te studeas.

Sicut oculus tuus alios considerat, sic interim ab illis notaris.

Quam jucundum et dulce est videre fervidos et devotos fratres, bene morigeratos et disciplinatos!

Quam triste est et grave, videre inordinate am-

(a) Ps. 36. 3.

(c) Prov. 3. 31.

(b) Gal. 4. 18.

bulantes (a), qui ea ad quæ vocati sunt, non exercent!

Quam nocivum est, negligere vocationis suæ propositum, et ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi, et imaginem tibi præpone crucifixi.

Bene verecundari potes, inspecta vita Jesu Christi, quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti.

Religiosus qui se intente et devote in sanctissima vita et passione Domini exercet, omnia utilia et necessaria sibi abundanter ibi inveniet; nec opus est ut extra Jesum aliquid melius querat.

O si Jesus crucifixus in cor nostrum veniret (b), quam cito et sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia bene portat et capit, quæ illi jubentur.

Religiosus negligens et tepidus habet tribulationem super tribulationem, et ex omni parte patitur angustiam; quia interiori consolatione caret, et exteriorem querere prohibetur.

Religiosus extra disciplinam vivens (c), gravi patet ruina.

Qui laxiora quærit et remissiora, semper in angustis erit; quia aut unum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali.

Raro exeunt, abstracte vivunt, pauperrime comedunt, grosse vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, et se in omni disciplina custodiunt.

Attende Cartusienses, Cistercienses, et diversæ

(a) 2. *Thess.* 3. 6.

(b) *Gal.* 2. 19. 20.

(c) *Hebr.* 12. 8.

religionis monachos ac moniales? qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt!

Et ideo turpe esset, ut te deberes in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religiosorum incipit Deo jubilare.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde et ore laudare!

O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire; sed semper possedes Deum laudare, et solummodo spiritualibus studiis vacare, tunc multo felicior esses quam modo, quum carni ex qualicumque necessitate servis.

Utinam non essent istæ necessitates, sed solummodo spirituales animæ refeciones, quas, heu! satis raro degustamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primo perfecte sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur, sed ponet se integre et fidelialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus (a): cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei vivunt, et ad nutum incunctanter deserviunt (b).

11. Memento semper finis (c), et quia perditum non redit tempus (d).

Sinesollicitudine et diligentia, nunquam acquies virtutes.

Si incipis tepescere, incipies male habere (e). Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, et senties levio rem laborem, propter Dei gratiam et virtutis amorem.

Homo fervidus et diligens, ad omnia est paratus.

(a) *Col.* 3. 11.

(b) *Ps.* 118. 91.

(c) *Eccli.* 7. 40.

(d) *Sap.* 2. 5.

(e) *Apoc.* 3. 16.

Major labor est, resistere vitis et passionibus, quam corporalibus insudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores (a).

Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuose.

Vigila super te ipsum, excita te ipsum, admo-
ne te ipsum; et quidquid de aliis sit, non negli-
gas te ipsum.

Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intu-
leris.

(a) *Eccli. 19. 1.*

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER SECUNDUS.

ADMONITIONES AD INTERNA TRAHENTES.

CAPUT I.

DE INTERNA CONVERSATIONE.

1. Regnum Dei intra vos est (a), dicit Dominus. Convertite te ex toto corde ad Dominum (b), et relinque hunc miserum mundum, et inveniet anima tua requiem (c).

Disce exteriora contemnere, et ad interiora te dare; et videbis regnum Dei in te venire.

Est enim regnum Dei pax, et gaudium in Spi-
ritu Sancto (d), quod non datur impiis.

Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolati-
onem suam, si dignam illi ab intus paraveris
mansionem.

Omnis gloria ejus et decor ab intra est (e), et
ibi complacet sibi.

Frequens illi visitatio cum homine interno,
dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax,
familiaritas stupenda nimis.

2. Eja, anima fidelis, præpara huic sponso cor

(a) *Luc. 17. 21.*

(b) *Matth. 11. 29.*

(c) *Ps. 44. 14.*

(b) *Joel 2. 12.*

(d) *Rom. 14. 17.*

tuum (a); quatenus ad te venire, et in te habitare dignetur.

Sic enim dicit: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et ad eum veniemus, et mansio nem apud eum faciemus (b).

Da ergo Christo locum, et cæteris omnibus ne ga introitum.

Quum Christum habueris, dives es (c) et sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus, et fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare.

Homines enim cito mutantur, et deficiunt velociter: Christus autem manet in æternum (d), et adstat usque in finem firmiter.

3. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili et mortali, etiamsi utilis sit et dilectus; neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum adversetur et contradicat.

Qui hodie tecum sunt, eras contrariari possunt; et e converso, sæpe ut aura, vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo, et sit ipse timor tuus et amor tuus. Ipse pro te respondebit (e) et faciet bene, sicut melius fuerit.

Non habes hic manentem civitatem (f) et ubicumque fueris, extraneus es et peregrinus (g), nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intime fueris unitus.

4. Quid hic circumspicis, quum iste non sit locus tuæ requieitionis (h)?

In cælestibus debet esse habitatio tua (i); et sicut in transitu cuncta terrena sunt aspicienda.

Transeunt omnia, et tu cum eis pariter (j). Vide, ut non inhæreas, ne capiaris et pereas.

(a) 1. Reg. 7. 3.

(c) 1. Cor. 1. 5.

(e) Is. 38. 14.

(g) Ps. 38. 13.

(i) 2. Cor. 5. 2.

(b) Joan. 14. 23.

(d) Joan. 12. 34.

(f) Hebr. 13. 14.

(h) Act. 7. 49.

(j) Sap. 5. 9. 13.

Apud Altissimum sit cogitatio tua (a); et deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigitur (b).

Si nescis speculari alta et cælestia, requiesce in passione Christi, et in sacris vulneribus ejus libenter habita.

Si enim ad vulnera et pretiosa stigmata Jesu devote confugis, magnam in tribulatione confor tationem senties; nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus, et in maxima necessitate, a notis et amicis inter opprobria derelictus.

5. Christus pati voluit et despici, et tu audes de aliquo conqueri!

Christus habuit adversarios et oblocutores, et tu vis omnes habere amicos et benefactores!

Unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit?

Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi?

Sustine te cum Christo, et pro Christo, si vis regnare cum Christo (c).

6. Si semel perfecte introisses in interiora Jesu, et modicum de ardenti amore ejus sapuisses: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes, quia amor Jesu facit hominem se ipsum contem nere.

Amator Jesu, et verus internus, et liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum libere convertere, et elevare supra se ipsum in spiritu, ac fruitive quiescere.

7. Cui sapiunt omnia, prout sunt, non ut dicuntur aut æstimantur, hic vere sapiens est, et

(a) Sap. 5. 16.

(c) 2. Tim. 2. 12.

(b) Ps. 140. 2.; 1. Thess. 5. 17.

doctus magis a Deo (a) quam ab hominibus.

Qui ab intra scit ambulare, et modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda devota exercitia.

Homo internus cito se recolligit; quia nunquam se totum ad exteriora effundit.

Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria; sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat.

Qui intus bene dispositus est et ordinatus, non curat mirabiles et perversos hominum gestus.

Tantum homo impeditur et distrahitur, quantum sibi res attrahit.

8. Si recte tibi esset, et bene purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent (b) et profectum. Ideo multa tibi displicent, et sæpe conturbant quia adhuc non es perfecte tibi ipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis.

Nil sic maculat et implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis.

Si renuis consolari exterius (c), poteris speculari cœlestia, et frequenter jubilare interius.

CAPUT II.

DE HUMILI SUBMISSIONE.

1. Non magni pendas, quis pro te, vel contra te sit (d); sed hoc age et cura, ut Deus tecum sit in omni re quam facis.

Habeas conscientiam bonam, et Deus bene te defensabit.

Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perversitas nocere poterit (e).

Si tu scis tacere et pati, videbis procul dubio auxilium Domini (f).

(a) *Is.* 54. 13.

(c) *Ps.* 76. 3. 4.

(e) *Is.* 41. 13.

(b) *Rom.* 8. 28.

(d) *Rom.* 8. 31.

(f) *2. Par.* 20. 17.

Ipse novit tempus (a) et modum liberandi te; et ideo te debes illi resignare.

Dei est adjuvare (b) et ab omni confusione liberare.

Sæpe valde prodest, ad majorem humilitatem servandam, quod defectus nostros alii sciunt et redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc facilius alios placat, et leviter satisfacit sibi irascentibus.

Humilem Deus protegit, et liberat; humilem diligit, et consolatur (c); humili homini se inclinat; humili largitur gratiam magnam, et post ejus depressionem, levat ad gloriam (d).

Humili sua secreta revelat (e), et ad se dulciter trahit et invitat.

Humilis, accepta confusione, satis bene est in pace; quia stat in Deo, et non in mundo.

Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

CAPUT III.

DE BONO PACIFICO HOMINE.

1. Tene te primo in pace, et tunc poteris alios pacificare.

Homo pacificus magis prodest, quam bene doctus.

Homo passionatus etiam bonum in malum trahit, et facilius malum credit.

Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit.

Qui bene in pace est, de nullo suspicatur: qui autem male contentus est et commotus, variis

(a) *Act.* 1. 7.

(c) *Ps.* 114. 6.; *2. Cor.* 7. 6.

(d) *1. Petr.* 5. 5.; *Prov.* 29. 23.

(e) *Matth.* 11. 25.

(b) *2. Par.* 25. 8.

suspicionibus agitur: nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit.

Dicit sæpe quod dicere non deberet, et omitit quod sibi magis facere expediret.

Considerat quod alii facere tenentur, et negligit quod ipse tenetur.

Habe ergo primo zelum super te ipsum, et tunc juste zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu bene scis facta tua excusare et colorare; et aliorum excusationes non vis recipere.

Justius esset ut te accusares (a), et fratrem tuum excusares.

Si portari vis, porta et alium (b).

Vide quam longe es adhuc a vera charitate, et humilitate, quæ nulli novit irasci (c), vel indignari, nisi tantum sibi.

Non est magnum, cum bonis et mansuetis conversari: hoc enim omnibus naturaliter placet; et unusquisque libenter pacem habet, et secum sentientes magis diligit.

Sed cum duris et perversis aut indisciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacifice posse vivere, magna gratia est, et laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt qui se ipsos in pace tenent, et cum aliis etiam pacem habent (d).

Et sunt qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis sunt graves, sed sibi semper graviores.

Et sunt qui se ipsos in pace retinent, et ad pacem alios reducere student.

Est tamen tota pax nostra, in hac misera vita, potius in humili sufferentia ponenda, quam in non sentiendo contraria.

Qui melius scit pati, majorem tenebit pacem. Iste est victor sui, et dominus mundi, amicus Christi et hæres cæli.

(a) *Prov.* 18. 17.

(c) *1. Cor.* 13. 5.

(b) *Eph.* 4. 2.

(d) *Rom.* 12. 18.

CAPUT IV.

DE PURA MENTE, ET SIMPLICI INTENTIONE.

1. Duabus alis homo subvertatur a terrenis, simplicitate scilicet, et puritate.

Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit et gustat.

Nulla bona actio te impedit, si liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud quam Dei beneplacitum, et proximi utilitatem intendis et quæris, interna libertate perfrueris.

Si rectum cor tuum esset, tibi omnis creatura speculum vitæ, et liber sanctæ doctrinæ esset.

Non est creatura tam parva et vilis, quæ Dei bonitatem non representet.

2. Si tu esses intus bonus et purus, tunc omnia sine impedimento videres, et bene caperes.

Cor purum penetrat cælum et infernum. Qualis unusquisque intus est, taliter judicat exterius.

Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo.

Et si est alicubi tribulatio et angustia (a), hoc melius novit mala scientia.

Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem, et totum candens efficitur; sic homo integre ad Deum se convertens, a torpore exiit, et in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem, et libenter externam accipit consolationem.

Sed quando perfecte incipit se vincere, et viriliter in via Dei ambulare, tunc minus ea reputat, quæ sibi prius gravia esse sentiebat.

(a) *Rom.* 2. 9.

CAPUT V.

DE PROPRIA CONSIDERATIONE.

1. Non possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpe gratia nobis deest et sensus.

Modicum lumen est in nobis (a), et hoc cito per negligentiam amittimus.

Sæpe etiam non advertimus quod tam cæci in sumus.

Sæpe male agimus, et pejus excusamus.

Passione interdum movemur, et zelum putamus.

Parva in aliis reprehendimus, et majora nostra pertransimus (b).

Satis cito sentimus et ponderamus quid ab aliis sustinemus; sed quantum alii de nobis sustinent, non advertimus.

Qui bene et recte sua ponderaret, non esset quod de alio graviter judicaret.

2. Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit; et qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet.

Nunquam eris internus et devotus, nisi de alienis silueris, et ad te ipsum specialiter respereris.

Si tibi et Deo totaliter intendis, modicum te movebit quod foris percipis.

Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid te neglecto, proficisti (c)?

Si cupis habere pacem, et unionem veram, oportet quod totum ad terga postponas, et te solum præ oculis habeas.

3. Multum proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserves.

Valde deficies, si aliquid temporale reputaveris.

(a) Joan. 12. 35.

(c) Matth. 16. 26.

(b) Matth. 7. 3.

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi pure Deus, aut de Deo sit.

Totum vanum existima, quidquid consolationis occurrit de aliqua creatura.

Amans Deum anima, sub Deo despicit universa.

Solus Deus æternus et immensus, implens omnia (a) solatium animæ, et vera cordis lætitia (b).

CAPUT VI.

DE LÆTITIA BONÆ CONSCIENTIÆ.

1. Gloria boni hominis, testimonium bonæ conscientia (c).

Habe bonam conscientiam, et habebis semper lætitiā.

Bona conscientia valde multa potest portare, et valde læta est inter adversa (d).

Mala conscientia semper timida est et inquietata (e).

Suaviter requiesces, si cor tuum te non reprehenderit (f).

Noli lætari, nisi quum bene feceris.

Mali nunquam habent veram lætitiā, nec internam sentiunt pacem; quia non est pax impiorum, dicit Dominus (g).

Et si dixerint; in pace sumus, non venient super nos mala (h); et quis nobis nocere audebit? ne credas eis; quoniam repente exurget ira Dei, et in nihilum redigentur actus eorum, et cogitationes eorum peribunt (i).

2. Gloriarī in tribulatione, non est grave amanti; sic enim gloriari, est gloriari in cruce Domini (j).

(a) Jer. 23. 24. (b) Act. 14. 16.

(c) 2. Cor. 1. 12. (d) 2. Cor. 7. 4.

(e) Sap. 17. 10. (f) Prov. 3. 24; 1. Jo. 3. 21.

(g) Is. 48. 22. (h) Mich. 3. 11; 1. Thess. 5. 3.

(i) Ps. 145. 4. (j) Rom. 5. 3; Gal. 6. 14.

Brevis gloria, quæ ab omnibus datur, et accipitur (a).

✓ Mundi gloriam semper comitatur tristitia.

Bonorum gloria, in conscientis eorum, et non in ore hominum: justorum lætitia, de Deo et in Deo est, et gaudium eorum, de veritate (b).

Qui veram et æternam gloriam desiderat, temporalem non curat.

Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare convincitur cœlestem.

Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat nec vituperia.

3. Facile erit contentus et pacatus, cujus conscientia munda est.

Non es sanctior, si laudaris; nec vilior si vituperaris.

Quod es, hoc es; nec major dici vales quam Deo teste sis.

Si attendis quid apud te sis intus, non curabis quid de te loquantur homines.

Homo videt in facie, Deus autem in corde (c).

Homo considerat actus, Deus vero pensat intentiones.

Bene semper agere, et modicum de se tenere, humilis animæ indicium est.

Nolle consolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, et internæ fiduciæ signum est.

4. Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quærit, liquet quod totaliter se Deo commisit.

Non enim, qui se ipsum commendat, ille probatus est, ait beatus Paulus, sed quem Deus commendat (d).

Ambulare cum Deo (e) intus, nec aliqua affectione teneri foris, status est interni hominis.

(a) Joan. 3. 44.

(b) 1. Cor. 13. 6.

(c) 1. Reg. 10. 7.

(d) 2. Cor. 10. 18.

(e) Mich. 6. 8.

CAPUT VII.

DE AMORE JESU SUPER OMNIA.

1. Beatus qui intelligit quid sit amare Jesum, et contemnere se ipsum propter Jesum!

Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Jesus vult solus super omnia amari.

Dilectio creaturæ fallax et instabilis.

Dilectio Jesu, fidelis et perseverabilis.

Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili.

Qui amplectitur Jesum, firmabitur (a) in ævum.

Illum dilige, et amicum tibi retine, qui, omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire.

Ab omnibus oportet te aliquando separari, sive vellis, sive nolis.

2. Teneas te apud Jesum, vivens ac moriens, et illius fidelitati te committe, qui, omnibus deficientibus, solus potest te juvare.

Dilectus tuus talis est naturæ, ut alienum non velit admittere; sed solus vult cor tuum habere, et tanquam rex in proprio throno sedere.

Si scires te bene ab omni creatura evacuare, Jesus deberet libenter tecum habitare.

Pene totum perditum invenies quiddam extra Jesum in hominibus posueris.

Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum (b), quia omnis caro fœnum, et omnis gloria ejus, ut flos fœni cadet (c).

3. Cito decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantum aspexeris.

Si enim tuum in altis quæris solatium et luctum, senties sæpius detrimentum.

Si quæris in omnibus Jesum, invenies utique Jesum (d).

(a) Eccli. 13. 3.

(b) Is. 36. 6.; Matth. 11. 7.

(c) Is. 40. 6.; 1. Petr. 1. 24.

(d) Sap. 6. 13.

Si autem quæris te ipsum, inuenies etiam te ipsum, sed ad tuam perniciem.

Plus enim homo nocivior sibi, si Jesum non quærit, quam totus mundus, et omnes sui adversarii.

CAPUT VIII.

DE FAMILIARI AMICITIA JESU.

1. Quando Jesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile videtur; quando vero Jesus non adest, totum durum est.

Quando Jesus intus non loquitur, consolatio vilis est: si autem Jesus unum tantum verbum loquitur (a), magna consolatio sentitur.

Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco in quo flebat, quando Martha illi dixit: Magister adest, et vocat te (b)?

Felix hora quando Jesus vocat de lacrymis ad gaudium spiritus!

Quam aridus et durus es sine Jesu! Quam insipiens et vanus, si cupis aliquid extra Jesum? Nonne hoc est majus damnum, quam si totum perderes mundum (c)?

2. Quid potest tibi mundus conferre sine Jesu?

Esse sine Jesu, gravis est infernus; et esse cum Jesu, dulcis paradus.

Si fuerit tecum Jesus, nullus poterit nocere inimicus (d).

Qui invenit Jesum, invenit thesaurum bonum (e) imo bonum super omne bonum.

Et qui perdit Jesum, perdit nimis multum, et plus quam totum mundum.

Pauperrimus est, qui vivit sine Jesu, et ditissimus, qui bene est cum Jesu.

(a) *Matt.* 8. 8.

(b) *Joan.* 11. 28.

(c) *Luc.* 9. 25.

(d) *Rom.* 8. 31.

(e) *Eccle.* 6. 11.; *Matth.* 13. 44.

3. Magna ars est, scire cum Jesu conversari; et scire Jesum tenere, magna prudentia.

Esto humilis et pacificus, et erit tecum Jesus. Sis devotus et quietus, et manebit tecum Jesus.

Potes cito fugare Jesum, et gratiam ejus perdere, si volueris ad exteriora declinare.

Et si illum effugaveris, et perdideris, ad quem fugies (a), et quem tunc quæres amicum?

Sine amico, non potes bene vivere: et si Jesus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis tristis et desolatus.

Fatue igitur agis, si in aliquo altero confidis aut lætaris.

Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium, quam Jesum offensum.

Ex omnibus ergo charis, sit Jesus solus dilectus specialis.

4. Diligantur omnes propter Jesum, Jesus autem propter se ipsum.

Solus Jesus Christus singulariter est amandus, qui solus bonus et fidelis præ omnibus invenitur amicis.

Propter ipsum, et in ipso, tam inimici quam amici, tibi sint chari, (b) et pro omnibus his exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant et diligant.

Nunquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet (c).

Nec velis, quod aliquis in corde suo tecum occupetur, neque tu cum alicujus occuperis amore; sed sit Jesus in te, et in omni bono homine.

5. Esto purus et liber ab intus, sine alicujus creaturæ implicamento.

Oportet te esse nudum, et purum cor ad Deum gerere, si vis vacare, et videre quam suavis sit dominus (d).

(a) *Joan.* 6. 69.

(b) *Matth.* 5. 44.

(c) *Jer.* 10. 6.

(d) *Ps.* 33. 9.

Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratia ejus fueris præventus et intractus (a); ut omnibus evacuatis et licenciatis, solus cum solo uniaris.

Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens sit ad omnia; et quando recedit, tunc pauper et infirmus erit, et quasi tantum ad flagella relictus (b).

6. In his non debes dejici, nec desperare, sed ad voluntatem Dei æquanimitè stare, et cuncta supervenientia tibi, ad laudem Jesu Christi perpeiti; quia post hiemem sequitur æstas, post noctem redit dies, et post tempestatem magna serenitas (c).

CAPUT IX.

DE CARENTIA OMNIS SOLATII.

1. Non est grave, humanum contemnere solatium, quum adest divinum.

Magnum est, et valde magnum, tam divino quam humano posse carere solatio; et prohonore Dei, libenter exilium cordis velle sustinere; et in nullo se ipsum quærere (d), nec ad proprium meritum respicere.

Quid magni est, si hilaris sis et devotus adveniente gratia? optabilis cunctis hæc hora.

Satis suaviter equitat,
Quem gratia Dei portat.

Et quid mirum, si onus non sentit, qui portatur ab Omnipotente, et ducitur a summo ductore?

2. Libenter habemus aliquod pro solatio, et difficulter homo exiit a se ipso.

Vicit sanctus martyr Laurentius sæculum cum suo sacerdote; quia omne quod in mundo dele-

(a) Joan. 6. 44.

(b) Ps. 37. 18.

(c) Tob. 3. 22.

(d) Philipp. 2. 4.

ctabile videbatur, despexit: et summi Dei sacerdotem Sixtum, quem maxime diligebat, pro amore Christi, etiam a se tolli clementer ferebat.

Amore igitur Creatoris amorem hominis superavit; et pro humano solatio, divinum beneplacitum magis elegit.

Ita et tu aliquem necessarium et dilectum amicum, pro amore Dei disce relinquere.

Nec graviter feras, quum ab amico derelictus fueris, sciens quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

3. Multum et diu oportet hominem in se ipso certare, antequam discat se ipsum plene superare, et totum affectum suum in Deum trahere.

Quando homo stat super se ipsum, facile labitur ad consolationes humanas.

Sed verus amator Christi, et studiosus sectator virtutum, non cadit super consolationes, nec quærit tales sensibiles dulcedines: sed magis fortes exercitationes, et pro Christo duros sustinere labores.

4. Quum igitur spiritualis a Deo solatio datur, cum gratiarum actione accipe eam; sed Dei munus intellige esse, non tuum meritum.

Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter præsumere; sed magis esto humilior ex dono, cautior quoque et timorator in cunctis actibus tuis; quoniam transibit hora illa, et sequetur tentatio.

Quum ablata fuerit solatio, non statim desperes: sed cum humilitate et patientia, expecta cælestem visitationem (a); quoniam potens est Deus ampliorem tibi redonare consolationem.

Istud non est novum nec alienum viam Dei expertis; quia in magnis Sanctis, et in antiquis Prophetis, fuit sæpe talis alternationis modus.

5. Unde quidam, præsentem jam gratia, dicebat:

(a) Judith 8. 20.

Ego dixi in abundantia mea: Non movebor in æternum (a).

Absente vero gratia, quid in se fuerit expertus, adjungit dicens: Avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus (b).

Inter hæc tamen nequaquam desperat, sed instantius Dominum rogat, et dicit: Ad te, Domine, clamabo, et ad Deum meum deprecabor (c).

Denique orationis suæ fructum reportat, et se exauditum testatur dicens: Audivit Dominus, et miseratus est mei; Dominus factus est adjutor meus (d).

Sed in quo? Convertisti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, et circumdedisti me lætitia (e).

Si sic actum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infirmis et pauperibus, si interdum in fervore, et interdum in frigiditate sumus: quoniam Spiritus venit et recedit (f), secundum suæ beneplacitum voluntatis.

Unde beatus Job ait: Visitas eum diluculo, et subito probas illum (g).

6. Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere debeo, nisi in sola magna misericordia Dei, et in sola spe gratiæ cœlestis (h)?

Sive enim adsint homines boni; sive devoti fratres, vel amici fideles; sive libri sancti, vel tractatus pulchri; sive dulces cantus et hymni: omnia hæc modicum juvant, modicum sapiunt, quando desertus sum a gratia, et in propria paupertate relictus.

Tunc non est melius remedium, quam patientia, et abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam invenies aliquem tam religiosum et devotum, qui non habuerit interdum gratiæ subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem.

- (a) Ps. 29. 7. (b) *Ibid.* 8. (c) *Ibid.* 9.
 (d) Ps. 29. 11. (e) *Ibid.* 12. (f) Joan. 3. 8.
 (g) Job 7. 18. (h) Ps. 51. 10.

Nullus sanctus fuit tam alte raptus et illuminatus, qui prius vel postea non fuerit tentatus.

Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione.

Solet enim sequentis consolationis tentatio præcedens esse signum.

Nam tentationibus probatis cœlestis promittitur consolatio (a). Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ (b).

8. Datur autem consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa.

Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de honore. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est; ideo non cesses te preparare ad certamen, quia a dextris et sinistris hostes sunt, qui nunquam quiescunt.

CAPUT X.

DE GRATITUDINE PRO GRATIA DEI.

1. Cur quæris quietem, quum natus sis ad laborem (c)?

Pone te ad patientiam magis quam ad consolationes; et ad crucem portandam magis quam ad lætitiã.

Quis enim sæcularium non libenter consolationem et lætitiã spiritualem acciperet, si semper obtinere posset?

Excedunt enim spirituales consolationes omnes mundi delicias, et carnis voluptates.

Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ sunt aut turpes, spirituales vero deliciæ, solæ jucundæ et honestæ, ex virtutibus progenitæ, et a Deo puris mentibus infusæ.

Sed istis divinis consolationibus nemo semper

- (a) Jac. 1. 12. (b) Apoc. 2. 7.
 (c) Job 5. 7.

pro suo affectu frui valet; quia tempus tentationis non diu cessat.

2. Multum autem contrariatur supernæ visitationi falsa libertas animi, et magna confidentia sui.

Deus bene facit consolationis gratiam dando; sed homo male agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo.

Et ideo non possunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati sumus auctori, nec totum refundimus fontali origini.

Semper enim debetur gratia digne gratias referenti; et auferetur ab elato quod dari solet humili.

3. Nolo consolationem quæ mihi aufert compunctionem, nec affecto contemplationem quæ ducit in elationem.

Non enim omne altum, sanctum; nec omne dulce, bonum; nec omne desiderium, purum; nec omne charum, Deo gratum.

Libenter accepto gratiam unde semper humilior et timoratio inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiat.

Doctus dono gratiæ, et eruditus subtractionis verberare, non sibi audebit quidquam boni attribuere, sed potius se pauperem et nudum confitebitur.

Da Deo quod Dei est (a); et tibi adscribe, quod tuum est: hoc est, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem soli culpam, et dignam pœnam pro culpa, deberi sentias.

4. Pone te semper ad infimum (b), et dabitur tibi summum: nam summum non stat sine infimo.

Summi Sancti apud Deum, minimi sunt apud se; et quanto gloriosiores, tanto in se humiliores. Pleni veritate et gloria cœlesti, non sunt vanæ gloriæ cupidi (c).

(a) *Matth. 22. 21.* (b) *Luc. 14. 10.* (c) *Gal. 5. 26.*

In Deo fundati et confirmati, nullo modo possunt esse elati.

Et qui totum Deo adscribunt quicquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quarunt, sed gloriam quæ a solo Deo est, volunt (a), et Deum in se et in omnibus Sanctis laudari super omnia cupiunt, et semper in id ipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus pro minimo, et eris dignus majora accipere.

Sit tibi minimum, etiam pro maximo; et magis contemptibile, pro speciali dono.

Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum parvum, aut munus vile videbitur (b). Non enim parvum est quod a summo Deo donatur.

Etiamsi pœnas et verbera dederit, gratum esse debet (c); quia semper pro salute nostra facit quicquid nobis advenire permittit.

Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro ablata. Oret, ut deat: cautus sit et humilis ne amittat.

CAPUT XI.

DE PAUCITATE AMATORUM CRUCIS JESU.

1. Habet Jesus nunc multos amatores regni sui cœlestis, sed paucos bajulatores suæ crucis.

Multos habet desideratores consolationis, sed paucos tribulationis.

Plures invenit socios mensæ, sed paucos abstinentiæ (d).

Omnes cupiunt cum eo gaudere; pauci volunt pro eo aliquid sustinere.

Multi Jesum sequuntur usque ad fractionem panis (e); sed pauci usque ad bibendum calicem passionis (f).

(a) *Joan. 5. 44.*

(b) *Jac. 1. 17.*

(c) *Job 6. 10.*

(d) *Eccl. 6. 10.*

(e) *Luc. 24. 35.*

(f) *Matth. 20. 22.*

Multi miracula ejus venerantur; pauci ignominiam iam crucis sequuntur.

Multi Jesum diligunt, quamdiu adversa non contingunt.

Multi illum laudant et benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt.

Si autem Jesus se absconderit, et modicum eos reliquerit, aut in querimoniam, aut in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Jesum propter Jesum, et non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt; ipsum in omni tribulatione et angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt.

Et si nunquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent, et semper gratias agere vellent.

3. O quantum potest amor Jesu purus, nullo proprio commodo vel amore permixtus!

Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quaerunt?

Nonne amatores sui magis quam Christi probantur, qui sua commoda et luca semper meditantur?

Ubi invenietur talis, qui velit Deo servire gratis?

4. Raro invenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus.

Nam verum pauperem spiritu (a), et ab omni creatura nudum, quis inveniet? Procul et de ultimis finibus pretium ejus (b).

Si dederit homo omnem substantiam (c) suam adhuc nihil est.

Et si fecerit poenitentiam magnam, adhuc exiguum est.

Et si apprehenderit omnem scientiam (d), adhuc longe est.

Et si habuerit virtutem magnam, et devotionem

(a) *Matth.* 3. 3.

(b) *Prov.* 31. 10.

(c) *Cant.* 8. 7.

(d) *1. Cor.* 13. 2.

nimis ardentem, adhuc multum sibi deest; scilicet unum, quod summe sibi necessarium est (a).

Quid illud? Ut omnibus relictis se relinquat, et a se totaliter exeat, nihilque de privato amore relineat.

Quumque omnia fecerit quæ facienda noverit, nil se fecisse sentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande aestimari possit: sed in veritate servum inutilem se pronuntiet, sicut Veritas ait: Quum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus (b).

Tunc vere pauper et nudus spiritu esse poterit, et cum Propheta dicere: Quia-unicus et pauper sum ego (c).

Nemo tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior, qui se et omnia relinquere scit et ad infinitum se ponere.

CAPUT XII.

DE REGIA VIA SANCTE CRUCIS.

1. Durus multis videtur hic sermo (d): Abnege temetipsum; tolle crucem tuam, et sequere Jesum (e).

Sed multo durius erit, audire illud extremum verbum: Discedite a me, maledicti, in ignem æternum (f).

Qui enim modo libenter audiunt et sequuntur verbum crucis (g), tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis (h).

Hoc signum crucis erit in cælo, quum Dominus ad judicandum venerit.

Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo con-

(a) *Luc.* 10. 42.

(b) *Luc.* 17. 10.

(c) *Ps.* 24. 16.

(d) *Joan.* 6. 61.

(e) *Matth.* 16. 24.

(f) *Matth.* 23. 41.

(g) *1. Cor.* 1. 18.

(h) *Ps.* 111. 7.

formayerunt in vita (a), accedent ad Christum iudicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum?

In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus.

In cruce infusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus.

In cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis.

Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ nisi in cruce.

Tolle ergo crucem tuam, et sequere Jesum, et ibis in vitam æternam (b).

Præcessit ille bajulans sibi crucem (c), et mortuus est pro te in cruce; ut et tu tuam portes crucem, et mori affectes in cruce.

Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives (d), et si socius fueris pœnæ, eris et gloria.

3. Ecce in cruce totum constat, et in moriendo totum jacet; et non est alia via ad vitam, et ad veram pacem internam, nisi via sanctæ crucis, et quotidianæ mortificationis.

Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris; et non inuenies altiore viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctæ crucis.

Dispone et ordina omnia secundum tuum velle et videre, et non inuenies, nisi semper aliquid pati debere, aut sponte aut invite; et ita crucem semper inuenies.

Aut enim in corpore dolorem senties; aut in anima, spiritus tribulationem sustinebis.

4. Interdum a Deo relinqueris, interdum a proximo exercitaberis; et quod amplius est, sæpe tibi metipsi gravis eris (e).

(a) Rom. 8. 20.

(b) Matth. 25. 46.

(c) Jo. 19. 17. (d) Rom. 6. 8. (e) Job 7. 20.

Nec tamen aliquo remedio vel solatio liberari seu alleviari poteris; sed, donec Deus voluerit, oportet ut sustineas.

Vult enim Deus ut tribulationem sine consolatione pati discas; ut illi totaliter te subicias, et humilior ex tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is cui contigerit similia pati.

Cruce ergo semper parata est, et ubique te expectat.

Non potes effugere, quocumque cucurreris, quia, undecumque veneris, te ipsum tecum portas, et semper te ipsum inuenies.

Converte te supra, converte te infra, converte te extra, converte te intra; et in his omnibus inuenies crucem.

Et necesse est te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem, et perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, et ducet ad desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit.

Si invite portas, onus tibi facis, et te ipsum magis gravas; et tamen oportet ut sustineas.

Si abjicis unam crucem, aliam procul dubio inuenies et forsitan graviorem.

6. Credis te evadere quod nullus mortalium potuit præterire? Quis Sanctorum in mundo sine cruce et tribulatione fuit?

Nec enim Jesus Christus, Dominus noster, una hora sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit. Oportebat, ait, Christum pati, et resurgere a mortuis, et ita intrare in gloriam suam (a).

Et quomodo tu aliam viam quæris, quam hanc regiam viam sanctæ crucis?

7. Tota vita Christi, crux fuit et martyrium: et tu tibi quæris requiem et gaudium?

(a) Luc. 24. 46.; Ibid. 26.

Erras, erras, si aliud quæris quam pati tribulationes; quia tota ista vita mortalis plena est miseris (a) et circumsignata crucibus.

Et quanto altius quis in spiritu profecerit, tanto altiores saepe crucis invenit; quia exilii sui poena magis ex amore crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter afflictus, non est sine levamine consolationis; quia fructum maximum sibi sentit accrescere ex sufferentia suæ crucis.

Nam dum sponte se illi subjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ consolationis convertitur.

Et quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus amplius per internam gratiam roboratur.

Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis et adversitatis, ob amorem conformitatis crucis Christi, ut se sine dolore et tribulatione esse non vellet; quoniam tanto se acceptiorem Deo credit (b), quanto plura et graviora pro eo perferre potuerit.

Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quæ tanta potest et agit in carne fragili, ut quod naturaliter semper abhorret et fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur et diligat.

9. Non est secundum hominem, crucem portare, crucem amare, corpus castigare, et servituti subjicere (c); honores fugere, contumelias libenter sustinere, se ipsum despiciere, et despici optare; adversa quæque cum damnis perpeti, et nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare.

Si ad te ipsum respicis, nihil hujusmodi ex te poteris.

Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo, et subjicientur dilioni tuæ mundus et caro.

(a) *Job* 14. 1. (b) *Tob.* 12. 13. (c) *1. Cor.* 9. 27.

Sed nec inimicum diabolum timebis; si fueris fide armatus, et cruce Christi signatus.

10. Pone te ergo sicut bonus et fidelis servus Christi, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

Præpara te ad toleranda multa adversa et varia incommoda, in hac misera vita; quia sic tecum erit, ubicumque fueris, et sic revera invenies, ubicumque latueris.

Oportet ita esse: et non est remedium evadendi a tribulatione malorum et dolore (a), quam ut tu patiaris.

Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse, et partem cum eo habere (b) desideras.

Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit.

Tu vero pone te ad susinendum tribulationes, et reputa eas maximas consolationes; quia non sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam (c) promerendam, etiam si solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis est, et sapit pro Christo, tunc bene tecum esse existima, quia invenisti paradysum in terra.

Quamdiu pati grave tibi est, et fugere quæris; tamdiu male habebis, et sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te ad quod esse debes, videlicet ad patendum et moriendum, fiet cito melius, et pæcem inventes.

Eliamsi raptus fueris usque ad tertium cælum (d) cum Paulo, non es propter ea securatus de nullo contrario patiendo. Ego, inquit Jesus, ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati (e).

Pati ergo tibi remanet, si Jesum diligere, et perpetuo illi servire placet.

(a) *Ps.* 106. 39. (b) *Jo.* 13. 8. (c) *Rom.* 8. 18.

(d) *2. Cor.* 12. 2. (e) *Act.* 9. 16.

13. Utinam dignus esses aliquid pro nomine Jesu pati (a)! quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi!

Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint.

Merito deberes libenter modicum pati pro Christo, quum multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet vitam ducere. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo vivere (b) incipit.

Nemo aptus est ad comprehendendum cœlestia, nisi se submisserit ad portandum pro Christo adversa.

Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo.

Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes, pro Christo adversa pati, quam multis consolationibus recreari; quia Christo similior esses, et omnibus Sanctis conformior.

Non enim stat meritum nostrum, et profectus status nostri, in multis suavitatibus et consolationibus; sed potius in magnis gravitatibus et tribulationibus perferendis.

15. Si quidem melius aliquid et utilius salutis hominum, quam pati, fuisset, Christus utique verbo et exemplo ostendisset.

Nam et sequentes se discipulos, omnesque eum sequenti cupientes, manifeste ad crucem portandam hortatur et dicit: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me (c).

Omnibus ergo perlectis et scrutatis, sit hæc conclusio finalis: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei (d).

(a) Act. 3. 41.

(b) Gal. 2. 19.

(c) Math. 16. 24.

(d) Act. 14. 21.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER TERTIUS.

DE INTERNA CONSOLATIONE.

CAPUT I.

DE INTERNA CHRISTI LOCUTIONE AD ANIMAM FIDELEM.

1. Audiam quid loquatur in me Dominus Deus (a).

Beata anima, quæ Dominum in se loquentem audit; et de ore ejus consolationis verbum accipit!

Beatæ aures, quæ venas divini susurri suscipiunt, et de mundi hujus susurrationibus nihil advertunt!

Beatæ plane aures (b), quæ non vocem foris resonantem, sed intus auscultant veritatem docentem!

Beati oculi (c), qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti!

Beati, qui interna penetrant, et ad capiendam arcana cœlestia magis ac magis per quotidiana exercitia se student preparare!

Beati, qui Deo vacare gestiunt, et ab omni impedimento sæculi se excutiant!

(a) Ps. 84. 9. (b) Math. 13. 16. (c) Ibid.

Animadvertē hęc, anima mea, et claude sensualitatis tuę ostia, ut possis audire quid in te loquatur Dominus Deus tuus.

2. Hęc dicit Dilectus tuus: Salus tua ego sum, pax tua, et vita tua (a).

Serva te apud me, et pacem invenies.

Dimitte omnia transitoria; quære æterna.

Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et quid jvant omnes creaturę, si fueris a Creatore deserta?

Omnibus ergo abdicatis, Creatori tuo te reddere placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAPUT II.

QUOD VERITAS INTUS LOQUITUR SINE STREPTU VERBORUM.

1. Loquere, Domine, quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego: da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua (b).

Inclina cor meum in verba oris tui, sicut ut ros cloquium tuum (c).

Dicebant olim filii Israel ad Moysen: Loquere tu nobis, et audiemus; non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur (d).

Non sic, Domine, non sic oro; sed magis cum Samuele Propheta humiliter ac desideranter obsecro: Loquere, Domine, quia audit servus tuus (e).

Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis ex Prophetis; sed tu potius loquere, Domine Deus, inspirator et illuminator omnium Prophetarum; quia tu solus sine eis potes me perfecte imbueri, illi autem sine te nihil proficient.

(a) Ps. 34. 3.; Eph. 2. 14.; Joan. 14. 6.

(b) 1. Reg. 3. 10.; Ps. 118. 125.

(c) Ps. 77. 1.; Ps. 118. 36.; Deut. 32. 2.

(d) Exod. 20. 19. (e) 1. Reg. 3. 10.

2. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt.

Pulcherrime dicunt; sed, te tacente, cor non accendunt.

Litteras tradunt, sed tu sensum aperis (a): mysteria proferunt, sed tu reseras intellectum signatorum.

Mandata edicunt, sed tu juvas ad perficiendum. Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum (b).

Illi foris tantum agunt, sed tu corda instruis et illuminas (c).

Illi exterius rigant, sed tu sæcunditatem donas (d).

Illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu, Domine Deus meus, æterna Veritas, ne forte moriar, et sine fructu efficiar, si fuero tantum foris admonitus, et intus non accensus.

Et ne sit mihi ad iudicium verbum auditum, et non factum (e): cognitum, nec amatum; creditum, et non servatum.

Loquere igitur, Domine, quia audit servus tuus: verba enim vitę æternę habes (f).

Loquere mihi, ad qualemcumque animę meę consolationem, et ad totius vitę meę emendationem, tibi autem ad laudem et gloriam, et perpetuum honorem (g).

(a) Luc. 24. 45.

(b) Is. 42. 16.

(c) Eccli. 2. 10.

(d) 1. Cor. 3. 6.

(e) Jac. 1. 22.

(f) 1. Reg. 3. 10.; Jo. 6. 69.

(g) 1. Petr. 1. 7.

CAPUT III.

QUOD VERBA DEI CUM HUMILITATE SUNT AUDIENDA;
ET QUOD MULTI EA NON PONDERANT.

1. Audi, Fili, verba mea (a), verba suavissima, omnem Philosophorum et Sapientium hujus mundi scientiam excedentia.

Verba mea spiritus et vita sunt (b), nec humano sensu pensanda. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda: sed in silentio audienda (c), et cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda.

2. Et dixi: Beatus, quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum; ut mitiges ei a diebus malis (d), et non desoletur in terra!

3. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, et usque nunc non cesso omnibus loqui (e): sed multi ad vocem meam surdi sunt et duri.

Plures mundum libentius audiunt, quam Deum: facilius sequuntur carnis suæ appetitum, quam Dei beneplacitum.

Promittit mundus temporalia et parva, et servit uterque ei aviditate magna: ego promitto summa et æterna, et torpescunt mortalium corda.

Quis tanta cura mihi in omnibus servit et obedit sicut mundo et dominis ejus servit?

Erubescere, Sidon, ait mare (f).

Et si causam quæris, audi quare.

Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, a multis vix pes semel a terra levatur.

Vile pretium quæritur; pro uno numismate interitum turpiter litigatur: pro vana re et parva promissione, die noctuque fatigari non timetur.

(a) Prov. 4. 10.

(b) Joan. 6. 64.

(c) Eccl. 9. 17.

(d) Ps. 93. 12. 13.

(e) Hebr. 1. 1. 2.

(f) Is. 23. 4.

4. Sed, pro pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæstimabili, pro summo honore et gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur.

Erubescere ergo, serve piger et querulose, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam.

Gaudet illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem.

Equidem spe sua nonnunquam frustrantur (a): sed promissio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promisi, dabo: quod dixi, implebo (b) si tamen usque in finem fidelis in dilectione mea quis permanserit (c).

Ego remunerator sum omnium bonorum, et fortis probator omnium devotorum.

5. Scribe verba mea in corde tuo, et pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis (d) valde necessaria.

Quod non intelligis quum legis, cognosces in die visitationis (e).

Dupliciter soleo electos meos visitare, tentatione scilicet et consolatione.

Et duas lectiones eis quotidie lego: unam, increpando eorum vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa.

Qui habet verba mea, et spernit ea, habet qui iudicet eum in novissimo die (f).

ORATIO

AD IMPLORANDAM DEVOTIONIS GRATIAM.

6. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui?

Ego sum pauperrimus servulus tuus, et abje-

(a) Job 40. 28.

(b) Num. 30. 3.

(c) Matth. 10. 22.; 1. Tim. 2. 15.

(d) Luc. 8. 13. (e) Is. 10. 3. (f) Jo. 12. 48.

ctus vermiculus, multo pauperior et contemptibilior, quam scio et dicere audeo.

Memento tamen, Domine, quia nihil sum, nihil habeo (a), nihilque valeo.

Tu solus bonus, justus et sanctus; tu omnia potes, omnia praestas, omnia implet (b), solum peccatorem inanem relinquens.

Reminiscere miserationum tuarum (c), et imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua (d).

7. Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaverit misericordia et gratia tua?

Noli avertere faciem tuam a me (e); noli visitationem tuam prolongare: noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat anima mea, sicut terra sine aqua, tibi (f).

Domine, doce me facere voluntatem tuam (g), doce me coram te digne et humiliter conversari; quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, et cognovisti antequam fieret mundus, et antequam natus essem in mundo (h).

CAPUT IV.

QUOD IN VERITATE ET HUMILITATE CORAM DEO CONVERSANDUM EST.

1. Fili, ambula coram me in veritate (i); et in simplicitate cordis tui quære me (j) semper.

Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incuris malis, et veritas liberabit eum (k) a seductoribus et detractionibus iniquorum.

(a) *Ecll.* 3. 19.; 2. *Cor.* 12. 11.

(b) *Marc.* 10. 18.; *Job* 42. 2.; *Jer.* 23. 24.

(c) *Ps.* 24. 6. (d) *Sap.* 14. 5.

(e) *Ps.* 26. 9. (f) *Ps.* 142. 6. (g) *ib.* 9.

(h) *Jo.* 8. 58. et 17. 5. (i) *Gen.* 17. 1.; 3. *Reg.* 2. 4.

(j) *Sap.* 1. 1. (k) *Joan.* 8. 32.

Si veritas te liberaverit, vere liber eris (a), et non curabis de vanis hominum verbis.

2. Domine, verum est, sicut dicis: ita, quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat (b); ipsa me custodiat, et usque ad salutarem finem conservet.

Ipsa me liberet ab omni affectione mala, et inordinata dilectione; et ambulabo tecum in magna cordis libertate.

3. Ego te docebo, ait Veritas, quæ recta sunt, et placita coram me (c). Cogita peccata tua cum displicentia magna et mœrore; et nunquam reputes te aliquid esse propter opera bona.

Revera peccator es, et multis passionibus obnoxius et implicatus.

Ex te semper ad nihil tendis; et cito laberis, cito vinceris, cito turbaris, cito dissolveris.

Non habes quidquam unde possis gloriari (d), sed multa unde te debeas vilificare; quia multo infirmior es, quam vales comprehendere.

4. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis.

Nil grande, nil pretiosum et admirabile, nil reputatione appareat dignum; nil altum, nil vere laudabile et desiderabile, nisi quod æternum est.

Placeat tibi super omnia æterna Veritas: displiceat tibi semper tua maxima vilitas.

Nil sic timeas, sic vituperes et fugias, sicut vitia et peccata tua; quæ magis displicere debent, quam qualibet rerum magna.

Quidam non sincere coram me ambulat (e); sed quadam curiositate et arrogantia ducti (f), volunt secreta mea scire, et alta Dei intelligere, se et suam salutem negligentes.

Hi saepe in magnas tentationes et peccata, prop-

(a) *Jo.* 8. 36.

(b) *Ps.* 24. 5.

(c) 1. *Joan.* 3. 22.

(d) 1. *Cor.* 4. 7.

(e) *Tob.* 3. 3.

(f) 2. *Thess.* 3. 11.

ter suam superbiam et curiositatem, me eis ad-versante (a), labuntur.

5. Time iudicia Dei; expavesce iram Omnipotentis (b). Noli autem discutere opera Altissimi (c); sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti et quam multa bona neglexisti.

Quidam solum portant suam devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus et figuris.

Quidam habent me in ore (d), sed modicum in corde.

Sunt alii qui intellectu illuminati, et affectu purgati, ad aeterna semper anhelant, de terrenis graviter audiunt, necessitatibus naturae dolenter inserviunt; et hi sentiunt quid spiritus veritatis loquitur in eis (e).

Quia docet eos terrena despiciere, et amare caelestia; mundum negligere, et caelum tota die ac nocte desiderare.

CAPUT V.

DE MIRABILI AFFECTU DIVINI AMORIS.

1. Benedico te, Pater caelestis, Pater Domini mei Jesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari.

O Pater misericordiarum et Deus totius consolationis (f), gratias ago tibi, qui me indignum omni consolatione quandoque tua recreas consolatione.

Benedico te semper et glorifico, cum unigenito Filio tuo et Spiritu sancto Paracleto in saecula saeculorum.

Eja, Domine Deus, amator sancte meus, quum

(a) 1. Petr. 5. 5.

(b) Ps. 118. 120.; 2. Mach. 7. 38.

(c) Eccli. 11. 4.

(d) Is. 29. 13.

(e) Matth. 10. 20.; Jo. 16. 13

(f) 2. Cor. 1. 3.

tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea (a).

Tu es gloria mea, et exultatio cordis mei (b).

Tu spes mea et refugium meum, in die tribulationis meae (c).

2. Sed, quia adhuc debilis sum in amore, et imperfectus in virtute; ideo necesse habeo a te confortari et consolari: propterea visita me saepius, et instrue disciplinis (d) sanctis.

Libera me a passionibus malis, et sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis, ut intus sanatus et bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseverandum.

3. Magna res est amor, magnum omnino bonum: quod solum leve facit omne onerosum (e), et fert aequaliter omne inaequale.

Nam onus sine onere portat, et omne amarum dulce ac sapidum efficit.

Amor Jesu nobilis ad magna operanda impellit, et ad desideranda semper perfectiora excitat.

Amor vult esse sursum (f), nec ullis infimis rebus retineri.

Amor vult esse liber, et ab omni mundana affectione alienus, ne intimus ejus impediatur affectus; ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat.

Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plentius nec melius in caelo et in terra; quia amor ex Deo natus est (g), nec potest, nisi in Deo super omnia creata quiescere.

(a) Prov. 23. 16.; Ps. 34. 9.

(b) Ps. 3. 4. et 118. 111.

(c) Ps. 58. 18. et 90. 9.

(d) Job. 33. 16.

(e) Matth. 11. 30.

(f) Col. 3. 2.

(g) 1. Joan. 4. 7.

✓ 4. Amans volat, currit, et lætatur; liber est, et non tenetur.

Dat omnia pro omnibus, et habet omnia in omnibus; quia in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit et procedit.

Non respicit ad dona; sed ad donantem se convertit super omnia bona.

✓ Amor modum sæpe nescit; sed super omnem modum fervescit.

Amoronus non sentit; labores non reputat; plus affectat, quam valet; de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse et licere arbitratur.

Valet igitur ad omnia, et multa implet, et effectui mancipat, ubi non amans deficit et jacet.

5. Amor vigilat, et dormiens non dormitat.

Fatigatus non lassatur, arcatus non coarctatur, territus non conturbatur; sed, sicut vivax flamma et ardens facula, sursum erumpit, secumque pertransit (a).

Si quis amat, novit quid hæc vox clamat.

Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, et ego totus tuus (b).

6. Dilata me in amore (c), ut discam interiori cordis ore degustare, quam suave sit amare (d), et in amore liquefieri (e) et natære.

Teneat amore, vadens supra me, præ nimio fervore et stupore.

Cantem amoris canticum (f): Sequar te Dilectum meum in altum; deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore.

Amem te plus quam me, nec me nisi propter te; et omnes in te, qui vere amant te; sicut jubet lex amoris lucens ex te.

7. Est amor velox, sincerus, pius, jucundus et

(a) Is. 29. 5.

(c) Ps. 118. 32.

(e) Cant. 5. 6.

(b) Cant. 2. 16.

(d) 1. Petr. 2. 3.

(f) Is. 5. 1.

amœnus, fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, et se ipsum nunquam quærens (a).
Ubi enim se ipsum aliquis quærit, ibi ab amore cadit.

Est amor circumspectus, humilis et rectus; non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus; sobrius, castus, stabilis, quietus, et in cunctis sensibus custoditus.

Est amor subjectus et obediens prælatis, sibi vilis et despectus. Deo devotus et gratificus, fidens et sperans semper in eo, etiam quum sibi non sapit Deus: quia sine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non est paratus omnia pati, et ad voluntatem stare Dilecti, non est dignus amator appellari.

Oportet amantem, omnia dura et amara, propter Dilectum libenter amplecti; nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

CAPUT VI.

DE PROBATIONE VERI AMATORIS.

1. Fili, non es adhuc fortis et prudens amator.

2. Quare, Domine?

3. Quia propter modicam contrarietatem deficiis a cæptis, et nimis avidè consolationem quæris. Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici.

Sicut in prosperis ei placeo, ita nec in adversis displiceo.

4. Prudens amator non tam donum amantis considerat, quam dantis amorem.

Affectum potius attendit, quam censum; et infra Dilectum, omnia data ponit.

Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum.

(a) 1. Cor. 13. 4. 5.

Non est ideo totum perditum, si quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis sentis, quam velles.

Affectus ille bonus et dulcis, quem interdum percipis, effectus est gratiæ præsentis, et quidam prægustus patriæ celestis: super quo non nimum innitendum, quia vadit et venit.

Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionesque spernere Diaboli, insignis est virtutis, et magni meriti.

5. Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ de quacumque materia ingesta.

Forte serva propositum, et intentionem rectam ad Deum.

Nec est illusio, quod aliquando in excessum subito raperis, et statim ad solitas ineptias cordis reverteris.

Illas enim invite magis pateris, quam agis: et quamdiu displicent et reniteris, meritum est, et non perditio.

6. Scito quod antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bonum, et ab omni bono exercitio evacuare; a Sanctorum scilicet cultu, a pia Passionis meæ memoria, a peccatorum utilium recordatione, a proprii cordis custodia, et a firmo proposito proficiendi in virtute.

Multas malas cogitationes ingerit, ut lædium tibi faciat et horrorem: ut ab oratione revocet, et sacra lectione.

Displicet sibi humilis confessio, et, si posset, a communionem cessare faceret.

Non credas ei, neque cures illum, licet sæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos.

Ipsi imputa, quum mala inserit et immunda. Dicit illi:

Vade, immunde Spiritus (a); erubescere, miser: valde immundus es tu, qui talia inferis auribus meis.

(a) *Matth.* 4. 10.; *Marc.* 5. 8.

Discede a me, seductor pessime, non habebis in me partem ullam: sed Jesus mecum erit tanquam bellator fortis (a), et tu stabis confusus!

Malo mori, et omnem penam subire, quam tibi consentire.

Tace et obmutesce; non audiam te amplius, licet plures mihi molliaris molestias. Dominus illuminatio mea et salus mea: quem timebo (b)?

Si consistent adversum me castra, non timebit cor meum. Dominus adjutor meus, et redemptor meus (c).

7. Certa tanquam miles bonus (d): et si interdum ex fragilitate corrui, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea; et multum præcave a vana complacentia et superbia.

Propter hoc multi in errorem ducuntur, et in cæcitatem pene incurabilem quandoque labuntur.

Sit tibi in cautelam et perpetuam humilitatem, ruina hæc superborum de se stulte præsumentium.

CAPUT VII.

DE OCCULTANDA GRATIA SUB HUMILITATIS CUSTODIA.

1. Fili, utilius est tibi et securius, devotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare, sed magis temetipsum despiciere; et tanquam indigno datam timere.

Non est huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citius potest mutari in contrarium.

Cogita in gratia, quam miser et inops esse soles sine gratia.

Non est in eo tantum spiritualis vitæ profectus, quum consolationis habueris gratiam, sed quum

(a) *Jer.* 20. 11.

(b) *Ps.* 26. 1.

(c) *Ps.* 26. 3. et 18. 15.

(d) *2. Tim.* 2. 3.

humiliter et abnegate, patienterque tuleris ejus subtractionem; ita quod tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua, ex usu facienda, omnino dilabi permittas.

Sed sicut melius potueris et intellexeris, libenter quod in te est, facias; nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis quam sentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim sunt, qui, quum non bene eis successerit, statim impatientes fiunt, aut desides.

Non enim semper est in potestate hominis via ejus; sed Dei est dare et consolari, quando vult, et quantum vult, et cui vult, sicut sibi placuerit, et non amplius.

Quidam incauti, propter devotionis gratiam, se ipsos destruxerunt; quia plus agere voluerunt quam potuerunt, non pensantes suæ parvilitatis mensuram, sed magis sui cordis affectum sequentes, quam rationis iudicium.

Et quia majora presumpserunt quam Deo placitum fuit, ideo gratiam cito perdidierunt.

Facti sunt inopes, et viles relictī, qui in cælum posuerunt nidum sibi (a): ut humiliati et depauperati, discant non in aliis suis volare, sed sub pennis meis sperare (b).

Qui adhuc novi sunt et imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt et elidi.

3. Quod si suum sentire magis sequi, quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi a proprio conceptu noluerint.

Raro sibi ipsis sapientes (c), ab aliis regi humiliter patiuntur.

Melius est sapere modicum cum humilitate et parva intelligentia, quam magni scientiarum thesauri cum vana complacentia.

(a) Abd. 1. 4. (b) Ps. 90. 4. (c) Rom. 11. 25.

Melius est tibi minus habere, quam multum unde posses superbibere.

Non satis discrete agit, qui se totum lætitiæ tradit, obliviscens pristinae inopiæ suæ, et casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

Nec etiam satis virtuose sapit, qui tempore adversitatis et cuiusque gravitatis, nimis desperate se gerit, et minus fidenter de me, quam oportet, recogitat ac sentit.

4. Qui tempore pacis nimis securus esse voluerit, sæpe tempore belli nimis dejectus et formidolosus reperietur.

Si scires semper humilis et modicus in te permanere, necnon spiritum tuum bene moderari et regere, non incideres tam cito in periculum et offensam.

Consilium bonum est, ut, fervoris spiritu concepto, mediteris quid futurum sit abscedente lumine.

Quod dum contigerit, recogita et denuo lucem posse reverti (a), quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

5. Utilior est sæpe talis probatio, quam si semper prospera pro tua haberes voluntate.

Nam merita non sunt ex hoc æstimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat, vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu; sed si vera fuerit humilitate fundatus, et divina charitate repletus; si Dei honorem pure et integre semper quærat; si se ipsum nihil reputet, et in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici et humiliari magis gaudeat, quam honorari.

(a) Job 17. 12.

CAPUT VIII.

DE VILI ESTIMATIONE SUI IPSIUS,
IN OCULIS DEI.

1. Loquar ad Dominum meum, quum sim pulvis et cinis (a)? Si me amplius reputavero, ecce tu stas contra me (b), et dicunt testimonium verum iniquitates meae, nec possum contradicere.

Si autem me vilificavero, et ad nihilum rede-gero, et ab omni propria reputatione defecero, atque, sicut sum, pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, et vicina cordi meo lux tua: et omnis aestimatio, quantulaecumque minima, in valle nihilicitatis meae submergetur, et peribit in aeternum.

Ibi ostendis me mihi, quid sum, quid fui, et quod deveni; quia nihil sum, et nescivi (c).

Si mihi ipsi relinquo, ecce nihil, et tota infirmitas: si autem subito me respexeris, statim fortis efficior, et novo repleor gaudio.

Et mirum valde, quod sic repente sublevo, et tam benigne a te compector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis praeveniens me, et in tam multis subveniens necessitatibus, a gravibus quoque me custodiens periculis et ab innumeris, ut vere dicam, eripiens malis.

Me siquidem male amando, me perdidisti; et te solum quaerendo, et pure amando, me et te pariter inveni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegit.

Quia tu, o dulcissime, facis mecum supra meritum omne, et supra id quod audeam sperare vel rogare!

3. Benedictus sis, Deus meus, quia licet ego sim omnibus bonis indignus, tua tamen nobilitas et

(a) Gen. 18. 27. (b) Num. 22. 34. (c) Ps. 72. 22.

infinita bonitas nunquam cessat benefacere, etiam ingratis; et longe a te aversis.

Converte nos ad te (a), ut simus grati, humiles et devoti; quia salus nostra tu es, virtus, et fortitudo nostra (b).

CAPUT IX.

QUOD OMNIA AD DEUM, SICUT AD PINEM
ULTIMUM, SUNT REFERENDA.

1. Fili, ego debeo esse finis tuus supremus et ultimus, si vere desideras esse beatus.

Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, saepius ad se ipsum et ad creaturas male incurvatus.

Nam si te ipsum in aliquo quaeris, statim in te deficis et arescis.

Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum qui omnia dedi.

Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia; et ideo ad me, tanquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus et magnus, pauper et dives (c), tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt (d); et qui mihi sponte et libere deserviunt, gratiam pro gratia accipient (e).

Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impediatur et angustabitur (f).

Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas; sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo.

Ego totum dedi, ego totum rehabere volo; et cum magna distictione gratiarum actiones requiro.

(a) Ps. 79. 20. (b) Is. 33. 2.; Ps. 43. 2. et 30. 4.

(c) Apoc. 13. 16.

(d) Ibid. 21. 6.

(e) Joan. 1. 16.

(f) 2. Cor. 6. 11. 12.

3. Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. Etsi intraverit cœlestis gratia, et vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit.

Vincit enim omnia divina charitas, et dilatat omnes animæ vires.

Si recte sapis, in me solo gaudebis, in me solo sperabis; quia nemo bonus, nisi solus Deus (a), qui est super omnia laudandus, et in omnibus benedicendus.

CAPUT X.

QUOD, SPRETO MUNDO, DULCE EST SERVIRE DEO.

1. Nunc iterum loquar, Domine, et non silebo (b); dicam in auribus Dei mei, Domini mei, et Regis mei (c), qui est in excelso:

O quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te (d)! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi servientibus?

Vere ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te.

In hoc maxime ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia quum non essem, fecisti me (e); et quum errarem longe a te, reduxisti me (f), ut servirem tibi, et præcepisti ut diligam te (g).

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te?

Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui et perii?

Fecisti, ultra omnem spem, misericordiam cum servo tuo (h); et ultra omne meritum, gratiam et amicitiam exhibuisti.

Quid retribuam tibi pro gratia ista (i)? Non enim

(a) *Luc.* 18. 19.

(b) *Ezech.* 24. 27.

(c) *Ps.* 67. 25.

(d) *Ps.* 30. 20.

(e) *Job* 19. 8.

(f) *Is.* 57. 17. 18.

(g) *Deut.* 19. 9. (h) *Ps.* 118. 65. (i) *Ps.* 115. 12.

omnibus datum est, ut omnibus abdicatis, sæculo renuntient, et monasticam vitam assumant.

Numquid magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur (a)?

Non magnum mihi videri debet, servire tibi; sed hoc potius magnum mihi et mirandum apparet, quod tam pauperem et indignum dignaris in servum recipere, et dilectis servis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua sunt (b), quæ habeo, et unde tibi servio.

Verumtamen vice versa, tu magis mihi servis, quam ego tibi.

Ecce cœlum et terra, quæ in ministerium hominis creasti (c), præsto sunt, et faciunt quotidie quæcumque mandasti.

Et hoc parum est: quin etiam Angelos in ministerium hominis (d) ordinasti.

Transcendit autem hæc omnia, quod tu ipse homini servire (e) dignatus es, et te ipsum datum ei promisisti (f).

4. Quid dabo tibi pro omnibus istis millibus hominis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ.

Utinam vel uno die dignum servitium exhibere sufficerem.

Vere tu es dignus omni servitio, omni honore, et laude æterna (g).

Vere Dominus meus es, et ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec unquam in laudibus tuis debeo fastidire.

Sic volo, sic desidero; et quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi servire (h), et omnia propter te contemnere.

(a) *Judith* 16. 17. (b) 1. *Paral.* 29. 14. et alibi.

(c) *Deut.* 4. 19.

(d) *Hebr.* 1. 14.

(e) *Matth.* 20. 28.

(f) *Luc.* 1. 73.

(g) *Apoc.* 4. 11.

(h) *Eccli.* 23. 38.

Habebunt enim gratiam magnam, qui sponte se subjecerint tuæ sanctissimæ servituti.

Invenient suavissimam Spiritus sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem.

Consequenter magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam (a), et omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata et jucunda Dei servitus, qua homo veraciter efficitur liber et sanctus!

O sacer status religiosi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placibilem, demonibus terribilem, et cunctis fidelibus commendabilem!

O amplectendum et semper optandum servitium, quo summum promeretur bonum, et gaudium acquiritur sine fine mansurum.

CAPUT XI.

QUOD DESIDERIA CORDIS EXAMINANDA SUNT ET MODERANDA.

1. Fili, oportet te adhuc multa addiscere, quæ necdum bene didicisti.

2. Quæ sunt hæc, Domine?

3. Ut desiderium tuum ponas totaliter secundum beneplacitum meum (b), et tui ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator.

Desideria te sæpe accendunt, et vehementer impellunt: sed considera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.

Si ego sum in causa, bene contentus eris, quomodocumque ordinavero: si autem de proprio quæsitu aliquid latet, ecce hoc est quod te impedit et gravat.

(a) *Matth.* 7. 14.

(b) *Eph.* 1. 9.

4. Cave ergo, ne nimium innitaris super desiderio præconcepto, me non consulto; ne forte postea pœniteat aut displiceat quod primo placuit, et quasi pro meliore zelasti.

Non enim omnis affectio quæ videtur bona, statim est sequenda: sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

Expedit interdum refranatione uti, etiam in bonis studiis et desideriis; ne per importunitatem, mentis distractionem incurras; ne aliis per indisciplineationem, scandalum generes; vel etiam per resistantiam aliorum, subito turberis et corruas.

5. Interdum vero oportet violentia uti, et viriliter appetitui sensitivo contraire, nec advertere quid velit caro, et quid non velit; sed hoc magis satagere, ut subjecta sit etiam volens spiritui.

Et tamdiu castigari debet, et cogi servituti subesse (a), donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat, et simplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens mussitare.

CAPUT XII.

DE INFORMATIONE PATIENTIÆ, ET LUCTAMINE ADVERSUS CONCUSPISCENTIAS.

1. Domine Deus, ut video, patientia est mihi valde necessaria (b): multa enim in hac vita accidunt contraria.

Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello et dolore vita mea (c).

2. Ita est, fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non sentiat; sed tunc etiam existima te pacem invenisse, quum fueris variis tribulationibus exercitatus, et in multis contrarietatibus probatus.

(a) 1. *Cor.* 9. 27.

(b) *Hebr.* 10. 36.

(c) *Job.* 7. 1.; *Ps.* 30. 11.

Si dixeris te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii?

De duobus malis, minus est semper eligendum.

Ut ergo futura supplicia possis evadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimitèr tolerare.

3. An putas quod homines sæculi hujus nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamsi delicatissimos quæsieris.

Sed habent, inquis, multas delectationes, et proprias sequuntur voluntates, ideoque parum ponderant suas tribulationes.

4. Esto, ita sit, ut habeant quidquid voluerint: sed quamdiu, putas, durabit?

Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in sæculo (a), et nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum.

Sed et quum adhuc vivunt, non sine amaritudine, et tædio ac timore, in eis quiescunt.

Ex eadem namque re, unde sibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt.

Juste illis fit; ut, quia inordinate delectationes quærunt et sequuntur, non sine confusione et amaritudine eas expleant.

O quam breves, quam falsæ, quam inordinatæ et turpes omnes sunt!

Verumtamen, præ ebrietate et cæcitate non intelligunt; sed velut muta animalia (b), propter modicum corruptibilis vitæ (c) delectamentum, mortem animæ incurrunt.

Tu ergo, fili, post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere (d).

Delectare in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui (e).

5. Etenim si veraciter vis delectari, et abundantius a me consolari; ecce in contemptu omnium

(a) Ps. 36. 20. et 72. 12.

(b) Jud. 10.

(c) 2. Mach. 6. 25. (d) Eccli. 18. 30. (e) Ps. 36. 4.

mundanorum, et in abscissione omnium infimorum delectationum, erit benedictio tua (a), et copiosa tibi reddetur consolatio.

Et quanto te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tanto in me suaviores et potentiores consolationes invenies.

Sed primo, non sine quadam tristitia, et labore certaminis, ad has pertinges.

Obsistet insolita consuetudo, sed meliori consuetudine devinctur.

Remurmurabit caro, sed fervore spiritus frænabitur.

Instigabit et exacerbabit te serpens antiquus (b), sed oratione fugabitur (c): insuper et labore utili, aditus ei magnus obstruetur.

CAPUT XIII.

DE OBEDIENTIA HUMILIS SUBDITI, AD EXEMPLUM JESU CHRISTI.

1. Fili, qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit a gratia; et qui quærit habere privata, amittit communia.

Qui non libenter et sponte suo superiori se subdit, signum est quod caro sua necdum perfecte sibi obedit, sed sæpe recalcitrat et remurmurat.

Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subjugare.

Citius namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit devastatus.

Non est molestior et pejor animæ hostis (d), quam tu ipse tibi, non bene concordans spiritui.

Oportet omnino verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis prævalere adversus carnem et sanguinem.

Quia adhuc nimis inordinate te diligis, ideo

(a) Gen. 27. 40.

(b) Apoc. 12. 9.

(c) Matth. 17. 20.

(d) Tob. 12. 10.

plene te resignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es et nihil, propter Deum te homini subdis, quando ego Omnipotens, et Altissimus (a), qui cuncta creavi ex nihilo (b), me homini propter te humiliter subjecti?

Factus sum omnium humilissimus et infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceret.

Disce obtemperare, pulvis. Disce te humiliter, terra et limus, et sub omnium pedibus incurvare.

Disce voluntates tuas frangere, et ad omnem subjectionem te dare.

3. Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: sed ita subjectum et parvulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint, et sicut lutum platearum conculcare (c).

Quid habes, homo inanis (d), conqueri?

Quid, sordide peccator, potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, et infernum multoties meruisti?

Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo (e); ut cognosceres dilectionem meam, et gratis semper beneficiis meis existeres; et ut ad veram subjectionem et humilitatem te jugiter dares, patienter que proprium contemptum ferres.

CAPUT XIV.

DE OCCULTIS DEI JUDICIIS CONSIDERANDIS, NE EXTOLLAMUR IN BONIS.

1. Intonas super me judicia tua, Domine, et timore ac tremore concutis omnia ossa mea, et expavescit anima mea valde (f).

Sto attonitus et considero quia cœli non sunt mundi in conspectu tuo (g).

(a) *Eccli.* 1. 8. (b) *2. Mach.* 7. 28. (c) *Ps.* 17. 43.

(d) *Jac.* 2. 20. (e) *1. Reg.* 24. 11. et *26.* 21.

(f) *Job* 37. 1. (g) *Job* 15. 15.

Si in Angelis reperisti pravitatem, nec tamen pepercisti (a), quid fiet de me?

Ceciderunt stellæ de cœlo (b); et ego pulvis quid præsumo?

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima; et qui comedebant panem Angelorum (c), vidi siliquis delectari porcorum (d).

2. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam, Domine, subtrahas.

Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas.

Nulla juvat fortitudo, si conservare desinas.

Nulla secura castitas, si eam non protegas.

Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra vigilantia (e).

Nam relictæ, mergimur et perimus: visitati vero, erigimur et vivimus.

Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed a te accendimur.

3. O quam humiliter et abjecte mihi de me ipso sentiendum est! quam nihili pendendum, si quid boni videar habere!

O quam profunde submittere me debeo sub abyssalibus judiciis tuis (f), Domine; ubi nihil aliud me esse invenio, quam nihil et nihil!

O pondus immensum! o pelagus intransnabile! ubi nihil de me reperio quam in toto nihil.

Ubi est ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

Absorpta est omnis gloriatio vana, in profunditate judiciorum tuorum super me.

4. Quid est omnis caro in conspectu tuo (g)?

Numquid gloriabitur lutum contra formantem se (h)?

(a) *Job* 4. 18.; *2. Petr.* 2. 4.

(b) *Apoc.* 6. 13.

(c) *Luc.* 15. 16.

(d) *Ps.* 35. 7.

(e) *Is.* 45. 9.; *Rom.* 9. 20.

(f) *Ps.* 77. 25.

(g) *Ps.* 126. 1.

(h) *1. Cor.* 1. 29.

Quomodo potest erigi vaniloquio, cujus cor in veritate subjectum est Deo?

Non eum totus mundus eriget, quem Veritassibi subjecti; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit.

Nam et ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum sonitu verborum (a); Veritas autem Domini manet in æternum (b).

CAPUT XV.

QUALITER STANDUM SIT AC DICENDUM
IN OMNI RE DESIDERABILI.

1. Fili, sic dicas in omni re: « Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita (c). »

« Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. »

« Domine, si mihi videris expedire, et utile esse probaveris; tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum. »

« Sed si mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ salutis prodesse, aufer a me tale desiderium. »

Non enim omne desiderium est a Spiritu sancto, etiamsi homini videatur rectum et bonum.

Difficile est pro vero iudicare, utrum spiritus bonus an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud; an etiam ex proprio movearis spiritu.

Multi in fine sunt decepti, qui primo bono spiritu videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei et cordis humilitate desiderandum est et petendum, quidquid desiderabile menti occurrit, maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum.

« Domine, tu scis qualiter melius est; fiat hoc vel illud, sicut volueris. »

(a) Ps. 9. 8. (b) Ps. 116. 2. (c) Jac. 4. 13.

« Da quod vis, et quantum vis, et quando vis. »
« Fac mecum, sicut scis, et sicut tibi magis placuerit, et major honor tuus fuerit. »

« Pone me ubi vis, et libere age mecum in omnibus. In manu tua sum; gyra et reversa me per circuitum. »

« En servus tuus ego (a), paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi vivere sed tibi: utinam digne et perfecte! »

ORATIO PRO BENEPLACITO DEI PERFICIENDO.

3. Concede mihi, benignissime Jesu, gratiam tuam, ut mecum sit, et mecum laboret (b), mecumque in finem usque perseveret.

Da mihi hoc semper desiderare et velle, quod tibi magis acceptum est et clarius placet.

Tua voluntas mea sit, et mea voluntas tuam semper sequatur, et optime ei concordet.

Sit mihi unum velle et nolle tecum, nec aliud posse velle aut nolle, nisi quod tu velis et nolis.

4. Da mihi omnibus mori quæ in mundo sunt, et propter te amare contemni et nesciri in hoc sæculo!

Da mihi super omnia desiderata in te requiescere, et cor meum in te pacificare!

Tu vera pax cordis, tu sola requies: extra te dura sunt omnia et inquieta. In hac pace, in idipsum, hoc est, in te uno summo æterno bono dormiam et requiescam (c) Amen.

CAPUT XVI.

QUOD VERUM SOLATIUM IN SOLO DEO
EST QUÆRENDUM.

1. Quidquid desiderare possum vel cogitare ad solatium meum, non hic expecto, sed in posterum.

(a) Ps. 118. 123. (b) Sap. 9. 10. (c) Ps. 4. 9.

Quod si omnia solatia mundi solus haberem, et omnibus delictis frui possem, certum est quod diu durare non possent.

Unde non poteris, anima mea, plene consolari, nec perfecte recreari (a), nisi in Deo consolatore pauperum ac susceptore humilium!

Expecta modicum, anima mea, expecta divinum promissum, et habebis abundantiam omnium bonorum in celo.

Si nimis inordinate ista appetis presentia, perdes caelestia et aeterna.

Sint temporalia in usu, aeterna in desiderio.

Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Etiam si omnia creata bona haberes, non posses esse felix et beata; sed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua et felicitas consistit.

Non qualis videtur et laudatur a stultis mundi amatoribus; sed qualem expectant boni Christi fideles, et prægustant interdum spirituales ac mundi cordes (b), quorum conversatio est in caelis (c).

Vanum est et breve omne humanum solatium. Beatum et verum solatium, quod intus a veritate percipitur.

Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Jesum, et dicit ad eum: Adesto mihi, Domine Jesu, in omni loco et tempore.

Hæc mihi sit consolatio (d), libenter velle carere omni humano solatio.

Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas et justa probatio pro summo solatio.

Non enim in perpetuum irasceris, neque in aeternum comminaberis (e).

(a) Ps. 76. 4.

(b) Matth. 5. 8.

(c) Philipp. 3. 20.

(d) Job 6. 10.

(e) Ps. 102. 9.

CAPUT XVII.

QUOD OMNIS SOLICITUDO IN DEO
STATUENDA SIT.

1. Fili, sine me tecum agere quod volo; ego scio quid expedit tibi.

Tu cogitas sicut homo: tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus.

2. Domine, verum est quod dicis. Major est sollicitudo tua circa me, quam omnis cura quam ego gerere possum pro me.

Nimis enim casualiter stat, qui non projicit omnem sollicitudinem suam in te (a).

Domine, dummodo voluntas mea recta et firma ad te permaneat, fac de me quidquid tibi placuerit.

Non enim potest esse nisi bonum quidquid de me feceris.

Si me vis esse in tenebris, sis benedictus, et si me vis esse in luce, sis iterum benedictus! Si me dignaris consolari, sis benedictus; et si me vis tribulari, sis aequè semper benedictus!

3. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare.

Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum.

Ita libenter debes esse inops et pauper, sicut plenus et dives.

4. Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire super me.

Indifferenter volo de manu tua bonum et malum (b), dulce et amarum, lætum et triste suscipere, et pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.

Custodi me ab omni peccato, et non timebo mortem nec infernum.

(a) 1. Petr. 5. 7.

(b) Job 2. 10.

Dummodo in æternum me non projicias (a), nec deas de libro vitæ (b); non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis super me.

CAPUT XVIII.

QUOD TEMPORALES MISERIE, EXEMPLO CHRISTI, ÆQUANIMITER SUNT FERENDÆ.

1. Fili, ego descendi de cælo pro tua salute; suscepi tuas misérias, non necessitate, sed charitate trahente, ut patientiam disceres, et temporales misérias non indignanter ferres.

Nam ab hora ortus mei usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium magnum habui; multas querimonias de me frequenter audivi; confusiones et opprobria benigne sustinui, pro beneficiis ingratitude recepisti, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maxime implendo præceptum Patris tui; dignum est, ut ego misellus peccator, secundum voluntatem tuam, patienter me sustineam; et donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ (c) pro salute mea portem.

Nam et si onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen jam per gratiam tuam valde mitior; atque exemplo tuo, et Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior et clarior.

Sed et multo magis consolatoria, quam olim in lege veteri fuerat, quum porta cæli clausa persisteret; et obscurior etiam via ad cælum videbatur, quando tam pauci regnum cælorum quærere curabant.

Sed neque, qui tunc justi erant et salvandi, ante passionem tuam, et sacræ mortis debitum, cælestem regnum poterant introire.

(a) Ps. 76. 8.

(c) 2. Mach. 6. 25.

(b) Apoc. 3. 5. et alibi.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quod viam rectam et bonam dignatus es mihi, et cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum ostendere!

Nam vita tua, via nostra, et per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra. Nisi tu nos præcessisses et docuisses, quis sequi curaret?

Heu! quam multi longe retroque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent!

Ecce adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis (a) et doctrinis: quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus (b)?

CAPUT XIX.

DE TOLERANTIA INJURIARUM, ET QUIS VERUS PATIENS PROBETUR.

1. Quid est quod loqueris, fili? Cessa conqueri, considerata mea, et meorum Sanctorum passione. Nondum usque ad sanguinem restitisti (c).

Parum est quod tu pateris in comparatione eorum qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati et exercitati (d).

Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut levius feras tua minima.

Et si tibi minima non videntur, vide ne et hoc tua faciat impatientia.

Sive tamen parva sive magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2. Quanto melius ad patientium te disponis tanto sapientius agis, et amplius promereri: feres quoque levius, animo et usu ad hoc non segniter paratis.

Nec dicas: non valeo hæc ab homine tali pati, nec hujuscemodi mihi patienda sunt: grave enim

(a) Joan. 12. 37.

(c) Hebr. 12. 4.

(b) Joan. 12. 35.

(d) Hebr. 11. 33-38.

intulit damnum, et improperat mihi quæ numquam cogitaveram: sed ab alio libenter patiar, et sicut patienda videro.

Insiapiens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat; nec a quo coronanda erit, sed magis personas et offensas sibi illatas perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, et a quo sibi placuerit.

Verus autem patiens non attendit a quo homine, utrum a Prælato suo, an ab aliquo æquali, aut inferiori, utrum a bono et sancto viro, vel a perverso et indigno exerceatur.

Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque et quotiescumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, et ingens lucrum reputat.

Quia nihil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4. Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam.

Sine certamine non potes venire ad patientiæ coronam.

Si pati non vis, recusas coronari. Si autem coronari desideras, certa viriliter (a), sustine patienter.

Sine labore non tenditur ad requiem; nec sine pugna pervenitur ad victoriam.

5. Fiat, Domine, mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam (b).

Tu seis quod modicum possum pati, et quod cito deficior, levi exurgente adversitate.

Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis et optabilis: nam pati et vexari pro te valde salubre est animæ meæ.

(a) 2. Tim. 2. 5.

(b) Luc. 18. 27.

CAPUT XX.

DE CONFESIONE PROPRIÆ INFIRMITATIS,
ET HUIUS VITÆ MISERIS.

1. Confitebor adversum me injustitiam meam (a), confitebor tibi, Domine, infirmitatem meam.

Sæpe parva res est, quæ me dejicit et contristat.

Propono me fortiter acturum, sed quum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit.

Valde vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit.

Et dum puto me aliquantulum tutum, quum non sentio, invenio me nonnunquam pene devictum ex levi flatu.

2. Vide ergo, Domine, humilitatem meam (b), et fragilitatem tibi undique notam.

Miserere, et eripe me de luto, ut non infigar (c), nec permaneam dejectus usquequaque.

Hoc est quod me frequenter reverberat, et coram te confundit; quod tam labilis sum et infirmus ad resistendum passionibus.

Etsi non omnino adconsentio, tamen mihi etiam molesta et gravis est earum insectatio, et tædet valde sic quotidie vivere in lite.

Exhinc nota mihi fit infirmitas mea; quia multo facilius irruunt abominandæ semper phantasie, quam discedunt.

3. Utinam, fortissime Deus Israel (d), zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem et dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit (e).

Robora me cælesti fortitudine (f), ne vetus homo, misera caro, spiritui necdum plene subacta

(a) Ps. 31. 5.

(b) Ps. 24. 18.

(c) Ps. 68. 15.

(d) Gen. 33. 20.

(e) Jos. 1. 9.

(f) 1. Reg. 2. 9.

prævaleat dominari: adversus quam certare oportebit, quamdiu spiratur in hac vita miserrima.

Heu, qualis est hæc vita, ubi non desunt tribulationes et miseriæ, ubi plena laqueis et hostibus sunt omnia!

Nam una tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit; sed et priore adhuc durante conflictu, alia plures superveniunt, et insperate.

4. Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines, tot subjecta calamitatibus et miseriis.

Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes et pestes!

Et tamen amatur, et delectari in ea a multis quæritur.

Reprehenditur frequenter mundus, quod fallax sit et vanus; nec tamen facile relinquitur; quia concupiscentiæ carnis nimium dominantur.

Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

Trahunt ad amorem mundi desiderium carnis, desiderium oculorum, et superbia vitæ (a); sed pœnæ ac miseriæ juste sequentes ea, odium mundi pariunt et tædium.

5. Sed vincit, proh dolor! delectatio prava mentem mundo deditam, et esse subsensibus delicias reputat, quia Dei suavitatem, et internam virtutis amœnitatem nec vidit, nec gustavit.

Qui autem mundum perfecte contempnunt, et Deo vivere sub sancta disciplina student, isti divinam dulcedinem, veris abrenuntiatoribus promissam, non ignorant; et quam graviter mundus errat et varie fallitur clarius vident.

(a) 1. Joan. 2. 16.

CAPUT XXI.

QUOD IN DEO SUPER OMNIA BONA ET DONA
REQUIESCENDUM EST.

1. Super omnia et in omnibus requiesces, anima mea, in Domino semper, quia ipse Sanctorum æterna requies.

Da mihi, dulcissime et amantissime Jesu, in te super omnem creaturam requiescere; super omnem salutem et pulchritudinem, super omnem gloriam et honorem, super omnem potentiam et dignitatem, super omnem scientiam et subtilitatem, super omnes divitias et artes, super omnem lætitiâ et exultationem, super omnem famam et laudem, super omnem suavitatem et consolationem, super omnem spem et promissionem, super omne meritum et desiderium.

Super omnia dona et munera, quæ potes dare et infundere; super omne gaudium et jubilationem, quam potest mens capere et sentire.

Denique super Angelos et Archangelos, et super omnem exercitum cœli (a); super omnia visibilia et invisibilia, et super omne quod tu, Deus meus, non es!

2. Quia tu, Domine Deus meus, super omnia optimus es; tu solus altissimus, tu solus potentissimus, tu solus sufficientissimus et plenissimus, tu solus suavissimus et solatiosissimus.

Tu solus pulcherrimus et amantissimus, tu solus nobilissimus et gloriosissimus super omnia; in quo cuncta bona simul et perfecte sunt, et semper fuerunt et erunt.

Atque ideo minus est et insufficiens, quidquid præter te ipsum mihi donas, aut de te ipso revelas vel promittis, te non viso, nec plene adepto. Quoniam quidem non potest cor meum veraciter

(a) 3. Reg. 22. 19.

ter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, et omnia dona omnemque creaturam transcendat.

3. O mi dilectissime sponse, Jesu Christe, amator purissime, dominator universæ creaturæ, quis mihi det pennas veræ libertatis, ad volandum et pausandum in te (a)?

O quando ad plenum dabitur mihi vacare, et videre, quam suavis es, Domine Deus meus (b)?

Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo non sentiam me, sed te solum supra omnem sensum et modum, in modo non omnibus noto?

Nunc autem frequenter gemo, et infelicitatem meam cum dolore porto.

Quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpius conturbant, confristant et obnubilant; sæpius impediunt et distrahunt, alliciunt et implicant, ne liberum habeam accessum ad te, et ne jucundis fruar amplexibus, præsto semper beatis spiritibus.

Moveat te suspirium meum, et desolatio multiplex in terra!

4. O Jesu, splendor æternæ gloriæ (c), solamen peregrinantis animæ! apud te est os meum sine voce, et silentium meum loquitur tibi.

Usquequo tardat venire Dominus meus?

Veniat ad me pauperculus suum, et lætum faciat. Mittat manum suam (d) et miserum eripiat de omni angustia.

Veni, veni, quia sine te nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea, et sine te vacua est mens (e) mea.

Miser sum, et quodam modo incarcerationis et compedibus gravatus, donec luce præsentiae tuæ

(a) Ps. 54. 7. (b) Ps. 43. 11.; *ib.* 33. 9.

(c) *Hebr.* 1. 3. (d) Ps. 143. 7.

(e) *Is.* 29. 8.

me reficias, ac libertati dones, vultumque amabilem demonstres.

5. Quarant alii pro te aliud quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, nisi tu, Deus meus, spes mea, salus æterna (a).

Non reticebo, nec deprecari cessabo, donec gratia tua revertatur, mihi que tu intus loquaris.

6. Ecce adsum (b). Ecce ego (c) ad te, quia invocasti me. Lacrymæ tuæ, et desiderium animæ tuæ, humiliatio tua et contritio cordis inclinaverunt me et adduxerunt ad te.

7. Et dixi: Domine, invocavi te, et desideravi frui te, paratus omnia respuere propter te.

Tu enim prior excitasti me ut quærerem te.

Sis ergo benedictus, Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo, secundum multitudinem misericordiæ tuæ (d).

Quid habet ultra dicere servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valde ante te, memor semper propriæ iniquitatis et vilitatis?

Non enim est similis tui in cunctis mirabilibus cæli et terræ (e).

Sunt opera tua bona valde, judicia vera, et providentia tua reguntur universa (f).

Laus ergo tibi et gloria, o Patris Sapientia! te laudet et benedicat os meum, anima mea, et cuncta creata simul!

CAPUT XXII.

DE RECORDATIONE MULTIPLICIUM
BENEFICIORUM DEI.

1. Aperi, Domine, cor meum in lege tua, et in præceptis tuis doce me ambulare (g).

(a) *Is.* 43. 17. (b) *Is.* 58. 9. (c) *1. Reg.* 3. 9.

(d) *Ps.* 118. 65. et 105. 45. (e) *Ps.* 39. 6. et *alibi.*

(f) *Ecl.* 39. 21.; *Ps.* 18. 10.; *Sap.* 14. 3.

(g) *2. Mach.* 1. 4.; *Ezech.* 20. 19.

Da mihi intelligere voluntatem tuam (a), et cum magna reverentia ac diligenti consideratione, beneficia tua tam in generali quam in speciali memorari; ut digne tibi exhinc valeam gratias referre.

Verum scio et confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere.

Minor ego sum omnibus bonis mihi præstitis (b); et quum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus et corpore, quæcumque exterius vel interius, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, et te beneficium, plium ac bonum commendant, a quo bona cuncta accepimus.

Et si alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt, et sine te nec minimum potest haberi.

Ille qui majora accepit, non potest merito suo gloriari (c), neque super alios extolli, nec minori insultare: quia ille major et melior, qui sibi minus adscribit, et in regratiando humilior est atque devotior.

Et qui omnibus villorem se existimat, et indigno-rem se iudicat, aptior est ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre, neque diltiori invidere, sed te potius attendere, et tuam bonitatem maxime laudare, quod tam affluenter, tam gratis et libenter, sine personarum acceptione (d) tua munera largiris.

Omnia ex te, et ideo in omnibus es laudandus.

Tu scis quid unicuique donari expediat; et cur iste minus, et ille amplius habeat, non nostrum sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

(a) Eph. 5. 17.

(c) 1. Cor. 4. 7.

(b) Gen. 32. 10.

(d) Rom. 2. 11.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exterius et secundum homines laus et gloria apparet; ita ut, considerata quis paupertate et vilitate personæ suæ, non modo non gravitatem aut tristitiam vel dejectionem inde concipiat, sed potius consolationem et hilaritatem magnam.

Quia tu, Deus, pauperes et humiles, atque huic mundo despectos, tibi elegisti (a) in familiares et domesticos.

Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos principes super omnem terram constituisti (b).

Fuerunt tamen sine querela conversati (c) in mundo, tam humiles et simplices, sine omni malitia et dolo (d), ut etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo (e), et quæ mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, et cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, et beneplacitum æternæ dispositionis tuæ.

De qua tantum contentari debet et consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus.

Et ita pacificus et contentus in novissimo, sicut in loco primo (f); atque ita libenter despiciabilis et abjectus, nullius quoque nominis et famæ, sicut cæteris honorabilior et major in mundo.

Nam voluntas tua, et amor honoris tui, omnia excedere debet, et plus eum consolari, magisque placere, quam omnia beneficia sibi data vel danda.

(a) Jac. 2. 5.

(c) Philipp. 3. 6.

(e) Act. 5. 41.

(b) Ps. 44. 17.

(d) 1. Petr. 2. 1.

(f) Luc. 14. 10.

CAPUT XXIII.

DE QUATUOR MAGNAM IMPORTANTIBUS PACEM.

1. Fili, nunc docebo te viam pacis, et veræ libertatis.

2. Fac, Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audire.

3. Stude, fili, alterius potius facere voluntatem, quam tuam.

Elige semper minus, quam plus habere.

Quære semper inferiorem locum, et in omnibus subesse.

Opta semper et ora, ut voluntas Dei integre in te fiat (a).

Eccetalis homo ingreditur fines pacis et quietis.

4. Domine, sermo tuus iste brevis, multum in se continet perfectionis.

Parvus est dictu, sed plenus sensu, et uber in fructu.

Nam si posset a me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri.

Nam quoties me impacatum sentio et gravatum, ab hac doctrina me recessisse in venio.

Sed tu, qui omnia potes (b), et animæ profectum semper diligis, adauge majorem gratiam, ut possim tuum complere sermonem, et meam perfricere salutem.

ORATIO CONTRA COGITATIONES MALAS.

5. Domine Deus meus, ne elongeris a me; Deus meus, in auxilium meum respice (c); quoniam insurrexerunt in me (d) variæ cogitationes, et timores magni, affligentes animam meam.

Quomodo pertransibo illasus? Quomodo perfringam eas?

(a) *Matth.* 6. 10.

(c) *Ps.* 70. 12.

(b) *Job* 42. 2.

(d) *Ps.* 26. 12.

6. Ego, inquis, ante te ibo, et gloriosos terræ in te humiliabo. Aperiam januas carceris, et arcana secretorum revelabo tibi (a).

7. Fac, Domine, ut loqueris; et fugiant a facie tua omnes iniquæ cogitationes.

Hæc spes et unica consolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, et patienter consolationem tuam expectare.

ORATIO PRO ILLUMINATIONE MENTIS.

8. Clarifica me, Jesu bone, claritate interni luminis; et educ de habitaculo cordis mei tenebras universas.

Cohibe evagationes multas et vim facientes elide tentationes.

Pugna fortiter pro me, et expugna malas bestias (b), concupiscentias, dico, illecebrosas: ut fiat pax in virtute tua (c), et abundantia laudis tuæ resonet in aula sancta, hoc est, in conscientia pura (d).

Impera ventis et tempestatibus; dic mari, Quiesce; et aquiloni, Ne flaveris: et erit tranquillitas magna (e).

9. Emitte lucem tuam et veritatem (f), ut luceant super terram: quia terra sum inanis et vacua (g), donec illumines me.

Effunde gratiam desuper; perfunde cor meum rore cælesti (h); ministra devotionis aquas ad irrigandam faciem terræ (i), ac producendum fructum bonum et optimum.

Eleva mentem pressam mole peccatorum, et ad cælestia totum desiderium meum suspende; ut,

(a) *Is.* 43. 1-3.

(c) *Ps.* 121. 7.

(e) *Matth.* 8. 26.; *Marc.* 4. 39.

(f) *Ps.* 42. 3.

(h) *Dan.* 4. 22.

(b) *Lev.* 26. 6.

(d) *1. Tim.* 3. 9.

(g)

(i) *Gen.* 1. 2.

(j) *Gen.* 2. 6.

gustata suavitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

10. Rape me, et eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione, quia nulla res creata appetitum meum valet plenarie quietare et consolari.

Junge me tibi, inseparabili dilectionis vinculo; quoniam tu solus sufficis amanti, absque te frivola sunt universa.

CAPUT XXIV.

DE EVITATIONE CURIOSE INQUISITIONIS
SUPER ALTERIUS VITA.

1. Fili, noli esse curiosus, nec vacuas gere sollicitudines.

Quid hoc vel illud ad te? tu me sequere (a).

Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic et sic agat vel loquatur?

Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes (b). Quid ergo te implicat?

Ecce, ego omnes cognosco, et cuncta, quæ sub sole fiunt (c), video; et scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, et ad quem finem tendat ejus intentio (d).

Mihi igitur committenda sunt omnia: tu vero serva te in bona pace, et dimitte agitantem agitare quantum voluerit.

Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi cura de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione.

Ista enim generant distractiones, et magnas in corde obscuritates (e).

(a) Jo. 21. 22. (b) Rom. 14. 12. (c) Eccle. 1. 14.

(d) Jo. 2. 25. (e) Eph. 4. 18.

Libenter loquerer tibi verbum meum, et abscondita revelarem, si adventum meum diligenter observares; et ostium cordis mihi aperires (a).

Esto providus, et vigila in orationibus, et humilia te in omnibus (b).

CAPUT XXV.

IN QUIBUS FIRMA PAX CORDIS, ET VERUS
PROFECTUS CONSISTIT.

1. Fili, ego locutus sum: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis; non quomodo mundus dat, ego do vobis (c).

Pacem omnes desiderant; sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mecum humilibus et mansuetis corde (d). Pax tua erit in multa patientia.

Si me audieris, et vocem meam secutus fueris, poteris multa pace frui.

2. Quid igitur faciam?

3. In omni re attende tibi, quid facias, et quid dicas, et omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas, et extra me nihil cupias vel quæras.

Sed et de aliorum dictis vel factis nil temere judices, nec rebus, tibi non commissis, te implices: et poterit fieri ut parum vel raro turberis.

Nunquam autem sentire aliquam turbationem nec aliquam pati cordis vel corporis molestiam, non est præsentis temporis, sed status æternæ quietis.

Non ergo æstimes te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravitatem; nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris adversarium; nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum.

(a) Apoc. 3. 20. (b) Eccle. 3. 20.: 1. Petr. 4. 7.

(c) Joan. 14. 27. (d) Matth. 11. 29.

Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter dilectum existimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine; quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis, nec in istis consistit profectus et perfectio hominis.

4. In quo ergo, Domine?

5. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ, non querendo quæ tua sunt (a), nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate.

Ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas, inter prospera et contraria: omnia æqua lance pensando.

Si fueris tam fortis et longanimis in spe, ut subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinendo cor tuum præparaveris, nec te justificaveris, quasi hæc tantaque pati non deberes, sed me in omnibus dispositionibus justificaveris, et sanctum laudaveris; tunc in vera et recta via pacis ambulas, et spes indubitata erit, quod rursus in júbilo faciem meam sis visurus (b).

Quod si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito quod tunc abundantia pacis perfrueris (c), secundum possibilitatem tui incolatus.

CAPUT XXVI.

DE EMINENTIA LIBERÆ MENTIS, QUAM SUPPLEX ORATIO MAGIS MERETUR QUAM FREQUENS LECTIO.

1. Domine, hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione cœlestium animum relaxare; et inter multas curas, quasi sine cura transire, non more torpentis, sed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adharendo.

2. Obsecro te, piissime Deus meus, præserva me a curis hujus vitæ, ne nimis implicer; a mul-

(a) 1. Cor. 13. 5. (b) Job 33. 26. (c) Ps. 71. 7.

tis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animæ obstaculis, ne molestiis fractus delectar!

Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: sed ab his miseris quæ animam servi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant et retardant, ne in libertatem spiritus, quoties liberit. valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnalem, ab æternorum amore me abstrahentem, et ad se, intuitu cujusdam boni delectabilis præsentis, male allicientem!

Non me vincat, Deus meus, non me vincat caro et sanguis (a); non me decipiat mundus, et brevis gloria ejus; non me supplantet diabolus, et astutia illius.

Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi.

Da, pro omnibus mundi consolationibus, suavissimam spiritus tui unctionem; et pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, vestis, ac cætera utensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, ferventi spiritui sunt onerosa.

Tribue talibus fomentis temperate uti, non desiderio nimio implicari.

Abjicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, et quæ magis delectant, lex sancta prohibet: nam alias caro adversus spiritum insoleresceret (b).

Inter hæc quæso, manus tua me regat et doceat, ne quid nimium fiat.

(a) Gal. 1. 16.

(b) Gal. 5. 17.

CAPUT XXVII.

QUOD PRIVATUS AMOR A SUMMO BONO MAXIME
RETARDAT.

1. Fili, oportet te dare totum pro toto, et nihil tui ipsius esse.

Scito quod amor tui ipsius magis nocet tibi, quam reliqua res mundi.

Secundum amorem et affectum quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret.

Si fuerit amor tuus purus, simplex, et bene ordinatus, eris sine captivitate rerum.

Noli concupiscere quod non licet habere.

Noli habere quod te potest impedire, et liberate interiori privare.

Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committis, cum omnibus quæ desiderare potes vel habere.

2. Quare vano mœrore consumeris (a)? cur superfluis curis fatigaris?

Sta ad beneplacitum meum, et nullum patieris detrimentum.

Si quæris hoc vel illud, et volueris esse ibi vel ibi, propter tuum commodum, et proprium beneplacitum magis habendum: nunquam eris in quietudine, nec liber a sollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, et in omni loco erit qui adversetur.

3. Juvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exterius, sed potius contempta, et decisa ex corde radicitus: quod non tantum de censu æris et divitiarum intelligas, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeunt cum mundo (b).

Munit parum locus, si deest spiritus fervoris;

(a) *Exod.* 18. 18.; *Mich.* 4. 9.

(b) 1. *Joan.* 2. 17.

nec diu stabit pax illa quæsita forinsecus, si vacat a vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare.

Nam occasione orta et accepta (a), invenies quod fugisti, et amplius.

ORATIO PRO PURGATIONE CORDIS, ET CŒLESTI
SAPIENTIA.

4. Confirma me, Deus, per gratiam sancti Spiritus (b).

Da virtute corroborari in interiori homine, et cor meum ab omni inutili sollicitudine et angore evacuare, nec variis desiderijs trahi cujuscumque rei vilis aut pretiosæ; sed omnia inspicere sicut transeuntia, et me pariter cum illis transiturum.

Quia nihil permanens sub sole, ubi omnia vanitas, et afflictio spiritus (c). O quam sapiens qui ita considerat!

5. Da mihi, Domine, cœlestem sapientiam (d), ut discam te super omnia querere et invenire, super omnia sapere et diligere; et cætera, secundum ordinem sapientiæ tuæ, prout sunt, intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, et patienter ferre adversantem;

Quia hæc magna sapientia, non moveri omnivento verborum (e), nec aurem male blandienti præbere sirenæ: sic enim incepta pergitur via secure.

CAPUT XXVIII.

CONTRA LINGUAS OBTECTATORUM.

1. Fili, non æge feras, si quidam de te male senserint, et dixerint quod non libenter audias.

(a) *Rom.* 7. 8.

(b) *Ps.* 50. 14.

(c) *Eccl.* 1. 14. et 2. 11.

(d) *Sap.* 9. 4.

(e) *Eccl.* 5. 11.; *Job* 6. 26.

Tu deteriora de te ipso sentire debes, et neminem infirmiore te credere.

Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volentia verba.

Est non parva prudentia, silere in tempore malo (a), et introrsus ad me converti, nec humano iudicio disturbari.

2. Non sit pax tua in ore hominum: sive enim bene, sive male interpretati fuerint, non es ideo alter homo.

Ubi est vera pax, et vera gloria? Nonne in me (b)?

Et qui non appetit hominibus placere, nec timet displicere, multa perfruetur pace.

Ex inordinato amore, et vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, et distractio sensuum.

CAPUT XXIX.

QUALITER, INSTANTE TRIBULATIONE,
DEUS INVOCANDUS EST ET BENEDICENDUS.

1. Sit nomen tuum, Domine, benedictum in sæcula (c), qui voluisti hanc tentationem et tribulationem venire super me!

Non possum eam effugere; sed necesse habeo ad te confugere, ut me adjuves, et in bonum mihi convertas.

Domine, modo sum in tribulatione, et non est cordi meo bene, sed multum vexor a præsentis passione.

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias (d). Salvifica me ex hora hac (e)

Et propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris (f), quum fuero valde humiliatus, et per te liberatus (g).

(a) Ps. 36. 19.

(b) Joan. 16. 33.

(c) Tob. 3. 23. et alibi. (d) Thren. 1. 3.

(e) Jo. 12. 27. (f) Jo. 12. 28. (g) Ps. 114. 6.

Complaceat tibi, Domine, ut eruas me (a); nam ego pauper, quid agere possum, et quo ibo sine te?

Da patientiam, Domine, etiam hac vice. Adjuva me, Deus meus (b), et non timebo, quantumcumque gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua (c); ego bene merui tribulari et gravari.

Oportet utique ut sustineam; et utinam patienter, donec transeat tempestas, et melius fiat!

Potens est autem omnipotens manus tua (d); etiam hanc tentationem a me auferre, et ejus impetum mitigare, ne penitus succumbam, quem admodum et prius sæpius egisti mecum, Deus meus, misericordia mea (e)!

Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facillior est hæc mutatio dexteræ Excelsi (f).

CAPUT XXX.

DE DIVINO PETENDO AUXILIO, ET CONFIDENTIA
RECUPERANDÆ GRATIÆ.

1. Fili, ego Dominus, confortans in die tribulationis (g).

Venias ad me, quum tibi non fuerit bene.

Hoc est quod maxime consolationem impedit cœlestem, quia tardius te convertis adorationem.

Nam antequam me in te roges, multa interrim solatia quæris, et recreas te in externis.

Ideoque fit, ut parum omnia prosint, donec advertas quia ego sum qui eruo sperantes in me (h); nec est extra me valens auxilium, neque utile consilium, sed neque durable remedium.

Sed jam resumpto spiritu post tempestatem, re-

(a) Ps. 39. 14.

(b) Ps. 108. 26.

(c) Matth. 26. 42.

(d) Sap. 11. 18.

(e) Ps. 58. 19.

(f) Ps. 76. 11.

(g) Nahum 1. 7.

(h) Ps. 16. 7.

convalesce in luce miserationum mearum (a), quia prope sum, dicit Dominus (b) ut restaurem universa non solum integre, sed et abundanter ac cumulate.

2. Numquid mihi quiddam est difficile, aut ero similis dicenti et non facienti (c)?

Ubi est fides tua? Sta firmiter et perseveranter. Esto longanimis, et vir fortis; veniet tibi consolatio in tempore suo.

Expecta me, expecta; veniam, et curabo te (d). Tentatio est, quæ te vexat; et formido vana, quæ te exteret.

Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas (e)? Sufficit diei malitia sua (f).

Vanum est et inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ forte nunquam evenient.

3. Sed humanum est, huiusmodi imaginationibus illudi; et parvi adhuc animi signum, tam leviter trahi ad suggestionem inimici.

Ipsæ enim non curat, utrum veris, an falsis illudat et decipiat; utrum præsentium amore, aut futurorum formidine, prosternat.

Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet (g).

Crede in me (h), et in misericordia mea habeto fiduciam.

Quando tu putas te elongatum a me, sæpe sum propinquior.

Quando tu æstimas pene totum perditum, tunc sæpe malus merendi instat lucrum.

Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium.

Non debes iudicare secundum præsens sentire; nec sic gravitatis alicui undecumque venienti in-

(a) Eccli. 36. 1. (b) Philipp. 4. 5. et alibi.

(c) Jer. 32. 27.; Num. 23. 19.

(d) Ps. 39. 1.; Math. 8. 7. (e) 2. Cor. 2. 3.

(f) Math. 6. 34. (g) Jo. 14. 27. (h) Jo. 14. 1

herere, et accipere tanquam omnis spes sit ab-lata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem, vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum colorum.

Et hoc sine dubio magis expedit tibi, et cæteris servis meis, ut exercitemini adversis, quam si cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes absconditas (a); quia multum expedit pro salute tua, ut interdum sine sapore relinquaris, ne forte eleveris in bono successu, et tibi ipsi placere velis in eo quod non es.

Quod dedi, auferre possum, et restituere, quum mihi placuerit.

5. Quum dedero; meum est; quum retraxero, tuum non tuli; quia meum est omne datum bonum, et omne donum perfectum (b).

Si tibi misero gravitatem aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum.

Ego cito sublevare possum, et omne onus in gaudium transmutare.

Verumtamen justus sum, et commendabilis multum, quum sic facio tecum.

6. Si recte sapias, et in veritate aspicias, nunquam debes propter adversa tam dejecte contristari, sed magis gaudere, et gratias agere;

Imo hoc unicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus, non parco tibi (c).

Sicut dilexit me Pater, et ego vos diligo (d), dixi dilectis discipulis meis; quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina; non ad honores, sed ad despectiones; non ad otium, sed ad labores; non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum in patientia (e). Horum memento, filii mi, verborum.

(a) Ps. 43. 22. (b) Jac. 1. 17. (c) Job 6. 10.

(d) Joan. 15. 9. (e) Luc. 8. 15.

CAPUT XXXI.

DE NEGLECTU OMNIS CREATURÆ, UT CREATOR
POSSIT INVENIRI.

1. Domine, bene indigeo adhuc majori gratia, si debeam illuc pervenire ubi me nemo poterit, nec ulla creatura, impedire.

Nam quamdiu res aliqua me retinet, non possum libere ad te volare.

Cupiebat libere volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, et volabo, et requiescam (a)?

Quid simplici oculo quietius? Et quid liberius nil desiderante in terris?

Oportet igitur omnem supertransire creaturam et se ipsum perfecte deserere, ac in excessu mentis (b) stare, et videre te omnium conditorem cum creaturis nil simile habere.

Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit libere intendere divinis. Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se a perituris et creaturis ad plenum sequestrare.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet, et supra semetipsam rapiat.

Et nisi homo sit in spiritu elevatus, et ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus, quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis.

Diu parvus erit, et infra jacebit, qui aliquid magnum aestimat, nisi solum unum immensum, æternum bonum.

Et quidquid Deus non est, nihil est, et pro nihilo computari debet.

Est magna differentia, sapientia illuminati et devoti viri, et scientia litterati atque studiosi clerici.

(a) Ps. 54. 7.

(b) Ps. 67. 28.

Multo nobilior est illa doctrina, quæ desursum ex divina influenza manat, quam quæ laboriose humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare; sed quæ ad eam requiruntur, non student exercere.

Est magnum impedimentum, quia in signis et sensibilibus rebus statur, et parum de perfecta mortificatione habetur.

Nescio quid est, quo spiritu ducimur, et quid prætendimus, qui spirituales dici videmur; quod tantum laborem, et ampliore sollicitudinem, pro transitoriis et vilibus rebus agimus, et de interioribus nostris vix raro plene recollectis sensibus cogitamus.

4. Proh dolor! statim post modicam recollectionem foras erumpimus; nec opera nostra districta examinatione trutinamus.

Ubi jacent affectus nostri, non attendimus; et quam impura sint omnia, non deploramus.

Omnis quippe caro corruerat viam suam (a), et ideo sequebatur diluvium magnum.

Quum ergo interior affectus noster multum corruptus sit, necesse est ut actio sequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur.

E puro corde procedit fructus bonæ vitæ (b).

5. Quantum quis fecerit, queritur; sed ex quantâ virtute agit, non tam studiose pensatur.

Si fuerit sortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, investigatur: quam pauper sit spiritu, quam patiens et mitis, quam devotus et internus a multis tacetur.

Natura exteriora hominis respicit; gratia ad interiora se convertit.

Illa frequenter fallitur; ista in Deo sperat, ut non decipiatur.

(a) Gen. 6. 12.

(b) 1. Tim. 1. 5.

CAPUT XXXII.

DE ABNEGATIONE SUI, ET ABDICATIONE OMNIS
CUPIDITATIS.

1. Fili, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges teipsum (a).

Compediti sunt omnes proprietarii, et sui ipsius amatores, cupidi (b), curiosi, gyrovagi, quærentes semper mollia, non quæ Jesu Christi (c), sed hoc sæpe fingentes et componentes quod non stabit.

Peribit enim totum quod non est ex Deo ortum. Tene breve et consummatum verbum (d); dimitte omnia, et invenies omnia; relinque cupidinem, et reperies requiem.

Hoc mente pertracta; et quum impleveris, intelliges omnia.

2. Domine, hoc non est opus unius diei (e), nec ludus parvulorum; imo in hoc brevi includitur omnis perfectio religiosorum.

3. Fili, non debes averti, nec statim dejici, audita via perfectorum; sed magis ad sublimiora provocari, et ad minus ad hæc ex desiderio suspirare.

Utinam sic tecum esset, et ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses, sed ad nutum meum pure stares et ejus quem tibi præposuit Patris! tunc mihi valde placeres, et tota vita tua in gaudio et pace transiret.

Ahuc multa habes ad relinquendum: quæ nisi mihi ex integro resignaveris, non acquires quod postulas.

Suadeo tibi emere a me aurum ignitum, ut locuples fias (f), id est, cœlestem sapientiam omnia infima conculcantem.

(a) *Matth.* 16. 24.(c) *Philipp.* 2. 21.(e) *1. Esdr.* 10. 13.(b) *2. Tim.* 3. 2.(d) *Rom.* 9. 28.(f) *Apoc.* 3. 18.

Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam et propriam complacentiam.

4. Dixi, villiora tibi emenda pro pretiosis et altis in rebus humanis.

Nam valde vilis et parva ac pene oblivioni tradita videtur, vera cœlestis sapientia, non sapiens alta (a) de se, nec magnificari quærens in terra, quam multi ore tenus prædicant, sed vita longe dissentiant: ipsa tamen est pretiosa margarita (b) a multis abscondita.

CAPUT XXXIII.

DE INSTABILITATE CORDIS, ET DE INTENTIONE
FINALI AD DEUM HABENDA.

1. Fili, noli credere affectui tuo; qui nunc est, cito mutabitur in aliud.

Quamdiu vixeris, mutabilitati subjectus es, etiam nolens (c): ut modo lætus, modo tristis; modo pacatus, modo turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc studiosus, nunc accidiosus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

Sed stat super hæc mutabilia sapiens, et bene doctus spiritu: non attendens quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis, sed ut tota intentio mentis ejus ad debitum et optimum proficiat finem.

Nam sic poterit unus et idem inconcussusque permanere, simplici intentionis oculo (d), per tot varios eventus, ad me imprætermisse directo.

2. Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto constantius inter diversas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis; respicitur enim cito in aliquod delectabile, quod occurrit.

(a) *Rom.* 12. 16.(c) *Rom.* 8. 20.(b) *Matth.* 13. 46.(d) *Matth.* 6. 22.

Nam et raro totus liber quis invenitur a nævo propriae acquisitionis.

Sic Judæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham et Mariam; non propter Jesum tantum, sed ut Lazarum viderent (d).

Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex (b) et rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

CAPUT XXXIV.

QUOD AMANTI SAPIT DEUS SUPER OMNIA
ET IN OMNIBUS.

1. Ecce Deus meus, et omnia (c)! Quid volo amplius, et quid felicius desiderare possum? O sapidum et dulce verbum! sed amanti Verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo sunt (d).

Deus meus, et omnia! Intelligenti satis dictum est; et saepe repetere, jucundum est amanti.

Te siquidem præsentem, jucunda sunt omnia: te autem absente, fastidiunt cuncta.

Tu facis cor tranquillum, et pacem magnam, lætitiâque festivam.

Tu facis bene sentire de omnibus, et in omnibus te laudare: nec potest aliquid sine te diu placere; sed si debet gratum esse et bene sapere, oportet gratiam tuam adesse, et condimento tuæ sapientiæ condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei recte non sapiet?

Et cui tu non sapis, quid ei ad jucunditatem esse poterit?

Sed deficient in sapientia tua mundi sapientes et qui carnem sapiunt; quia ibi plurima vanitas et hic mors invenitur (e).

Qui autem te per contemptum mundanorum,

- (a) *Joan. 11. 49. et 12. 9.* (b) *Math. 6. 22.*
(c) *1. Cor. 13. 28.* (d) *1. Jo. 2. 15.*
(e) *Rom. 8. 3. 6.*

et carnis mortificationem sequuntur, veres sapientes esse cognoscuntur; quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur.

Istis sapit Deus; et quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris.

Dissimilis tamen, et multum dissimilis, sapor Creatoris et creaturæ, æternitatis et temporis, lucis increatæ et lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem (a) de sublimi, penetrantem omnia intima cordis mei.

Purifica, lætifica, clarifica et vivifica spiritum meum, cum suis potentiis, ad inhærendum tibi jubilosis excessibus.

O quando veniet hæc beata et desiderabilis hora, ut tua me saties præsentia, et sis mihi omnia in omnibus (b)!

Quandiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

Adhuc, proh dolor! vivit in me vetus homo non est totus crucifixus (c), non est perfecte mortuus.

Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum (d), bella movet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum.

4. Sed tu, qui dominaris potestati maris, et motum fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me (e).

Dissipa gentes quæ bella volunt: contere eas in virtute tua (f).

Ostende, quæso, magnalia tua et glorificetur dextera tua (g); quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te, Domine Deus meus!

- (a) *Ps. 143. 6.* (b) *1. Cor. 13. 28.*
(c) *Rom. 6. 6.* (d) *Gal. 5. 17.*
(e) *Ps. 43. 26. et 88. 10.*
(f) *Ps. 67. 32. et 58. 12.*
(g) *Eccl. 17. 7. et 36. 7.*

CAPUT XXXV.

QUOD NON EST SECURITAS A TENTATIONE
IN HAC VITA.

1. Fili, nunquam securus es in hac vita; sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria.

Inter hostes versaris, et a dextris et a sinistris (a) impugnaris.

Si ergo non uteris undique scuto (b) patientia, non eris diu sine vulnere.

Insuper, si non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patienti propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, et potenti manu uti adversus objecta.

Nam vincenti datur manna (c), et torpenti relinquitur multa miseria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam?

Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, sed in cælis; non in hominibus, nec in cæteris creaturis, sed in Deo solo.

Pro amore Dei debes omnia libenter subire (d), labores scilicet et dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones et despectiones.

Hæc juvant ad virtutem; hæc probant Christi tironem; hæc fabricant cælestem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, et infinitam gloriam pro transitoria confusione

(a) 2. Cor. 6. 7.

(b) Ps. 90. 5.

(c) Apoc. 2. 17.

(d) Rom. 8. 35. 39.

3. Putas tu quod semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales?

Sancti mei non semper habuerunt tales, sed multas gravitates, et tentationes varias (a), magnasque desolationes.

Sed patienter sustinuerunt se in omnibus, et magis confisi sunt Deo, quam sibi; scientes quia non sunt condignæ passionibus hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam (b).

Vis tu statim habere quod multi post multas lacrymas et magnos labores vix obtinuerunt?

Expecta Dominum, viriliter age, et confortare (c); noli diffidere, noli descedere; sed corpus et animam expone constanter pro gloria Dei.

Ego reddam plenissime; ego tecum ero in omni tribulatione (d).

CAPUT XXXVI.

CONTRA VANA HOMINUM JUDICIA.

1. Fili, jacta cor tuum firmiter in Domino (e); et humanum ne metuas iudicium, ubi te conscientia pium reddit et insontem.

Bonum est et beatum taliter pati; nec hoc erit grave humili cordi, et Deo magis quam sibi ipsi confidenti.

Multi multa loquuntur, et ideo parva fides est adhibenda.

Sed et omnibus satis esse, non est possibile.

Etsi Paulus omnibus studuit in Domino placere et omnibus omnia factus est (f); tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die iudicatus fuerit (g).

2. Egit satis pro aliorum ædificatione et salute, quantum in se erat et poterat: sed ne ab aliis

(a) Jac. 1. 2. (b) Rom. 8. 18. (c) Ps. 26. 14.

(d) Ps. 90. 15. (e) Ps. 54. 23.

(f) 1. Cor. 10. 33. et 9. 22. (g) 1. Cor. 4. 3.

aliquando judicaretur, vel ne despiceretur, cohibere non potuit.

Ideo totum Deo commisit, qui totum noverat; et patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua (a), aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque jactantium, se defendit.

Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua faciliturnitate generaretur scandalum.

3. Quis tu, ut timeas a mortali homine? hodie est, et cras non comparet (b).

Deum time, et hominum terrores non expavesces (c).

Quid potest aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potius nocet, quam tibi; nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque est ille (d).

Tu habe Deum præ oculis, et noli contendere verbis (e) querulosis.

Quod si ad præsens tu videris succumbere, et confusionem pati, quam non meruisti: ne indignis ex hoc, neque per impatientiam minus coronam tuam.

Sed ad me potius respice in cælum, qui potens sum eripere ab omni confusione et injuria, et unicuique reddere secundum opera sua (f).

CAPUT XXXVII.

DE PURA ET INTEGRA RESIGNATIONE SUI
AD OBTINENDAM CORDIS LIBERTATEM.

1. Fili, relinque te, et invenies me. Sta sine electione et omni proprietate, et lucraberis semper. Nam et adjicietur tibi amplior gratia, statim ut te resignaveris, nec resumpseris.

(a) Ps. 62. 12. (b) Is. 51. 12.; 1. Mach. 2. 63.

(c) Eccli. 34. 16.; Prov. 3. 25.

(d) Rom. 2. 3.; Gal. 5. 10.

(e) 2. Tim. 2. 14. (f) Matth. 16. 27.

2. Domine, quoties me resignabo, et in quibus me relinquam?

3. Semper, et omni hora; sicut in parvo, sic et in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo.

Alioquin, quomodo poteris esse meus, et ego tuus; nisi fueris ab omni propria voluntate intus et foris spoliatus?

Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis; et quanto plenius et sincerius, tanto mihi plus placebis, et amplius lucraberis.

4. Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione: non enim plene Deo confidunt; ideo sibi providere satagunt. Quidam etiam primo totum offerunt, sed postea tentatione pulsati, ad propria redeunt; ideo minime in virtute proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatem, et jucundæ familiaritatis meæ gratiam non perlingent, nisi integra resignatione, et quotidiana sui immolatione prius facta, sine qua non stat, nec stabit unio fructiva.

5. Dixi tibi sæpissime, et nunc iterum dico: Relinque te; resigna te, et frueris magna interna pace.

Da totum pro toto; nil exquire, nil repetere: sta pure et inhesitanter in me, et habebis me.

Eris liber in corde, et tenebræ non conculcabit te (a).

Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera, ut ab omni proprietate possis expoliari, et nudus nudum Jesum sequi; tibi mori, et mihi æternaliter vivere.

Tunc deficient omnes vanæ phantasie, conturbationes iniquæ, et curæ superflue.

Tunc etiam recedet immoderatus timor, et inordinatus amor morietur.

(a) Ps. 138. 11.; Is. 5. 30.

CAPUT XXXVIII.

DE BONO REGIMINE IN EXTERNIS, ET RECURSU
AD DEUM IN PERICULIS.

1. Fili, ad istud diligenter intendere debes, ut in omni loco et actione, seu occupatione externa, sis interior liber, et tui ipsius potens, et sint omnia sub te, et tu non sub eis (a).

Ut sis dominus actionum tuarum et rector, non servus; nec emptius, sed magis exemptus verusque Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei (b).

Qui stant super præsentia, et speculantur æterna;

Qui transitoria sinistro intuentur oculo, et dextro cælestia;

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi magis ea ad bene serviendum: prout ordinata sunt a Deo, et instituta a summo officio, qui nihil inordinatum in sua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu, non stas in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa vel audita, sed mox in qualibet causa intras cum Moyse in tabernaculum, ad consulendum Dominum; audies nonnunquam divinum responsum, et redies instructus de multis præsentibus et futuris.

Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum, pro dubiis et quæstionibus solvendis; fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis et improbitatibus hominum sublevandis.

Sic et tu confugere debes in cordis tui secretarium (c), divinum intensius implorando suffragium.

(a) Gen. 4. 7.
(c) Matth. 6. 6.

(b) Rom. 8. 21.

Propterea namque Josue et filii Israel a Gabao-nitis leguntur decepti, quia os Domini prius non interrogaverunt, sed nimium creduli dulcibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

CAPUT XXXIX.

QUOD HOMO NON SIT IMPORTUNUS IN NEGOTIIS.

1. Fili, committe mihi semper causam tuam: ego bene disponam in tempore suo.

Expecta ordinationem meam, et senties inde profectum.

2. Domine, satis libenter tibi omnes res committo: quia parum potest cogitatio mea proficere.

Utinam non multum adharerem futuris eventibus, sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

3. Fili, sæpe homo rem aliquam vehementer agit, quam desiderat; sed quum ad eam pervenerit, aliter sentire incipit; quia affectiones circa idem non sunt durabiles, sed magis de uno ad aliud impellunt.

Non est ergo minimum, etiam in minimis se ipsum relinquere.

4. Verus profectus hominis est abnegatio sui ipsius; et homo abnegatus, valde liber est et securus.

Sed antiquus hostis, omnibus bonis adversans, a tentatione non cessat: et die noctuque graves molitur insidias, si forte in laqueum deceptionis possit præcipitare incautum (a).

Vigilate ergo et orate, dicit Dominus, ut non intretis in tentationem (b).

(a) Apoc. 12. 9.; 1. Petr. 5. 8.

(b) Matth. 26. 41.

CAPUT XL.

QUOD HOMO NIHIL BONI EX SE HABET,
ET DE NULO GLORIARI POTEST.

1. Domine, quid est homo, quod memor es ejus; aut filius hominis, quia visitas eum (a)?

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine, quid possum conqueri, si me deseris? aut quid juste obtendere (b), si quod peto, non feceris?

Certe hoc in veritate cogitare possum, et dicere: Domine, nihil sum, nihil boni ex me habeo, sed in omnibus deficio, et ad nihilum semper tendo.

Et nisi a te fuero adjutus, et interius informatus, totus efficior tepidus et dissolutus.

2. Tu autem, Domine, semper idem ipse es, et permanes in aeternum (c), semper bonus, justus et sanctus, bene, juste ac sancte agens omnia, et disponens in sapientia (d).

Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quam ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans; quia septem tempora mutantur super me (e).

Verumtamen cito melius fit, quam tibi placuerit, et manum porrexeris adjutricem; quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari, et in tantum confirmare, ut vultus meus amplius in diversa non mutetur (f), sed in te uno cor meum convertatur et quiescat.

3. Unde, si bene scirem omnem humanam consolationem abjicere, sive propter devotionem adipiscendam, sive propter necessitatem qua com-

(a) Ps. 8. 6.

(c) Ps. 101. 13. 28.

(e) Dan. 4. 13. 22.

(b) Gen. 44. 16.

(d) Sap. 12. 15.

(f) 1. Reg. 1. 18.

pellor te quaerere, quia non est homo qui me consoletur (a);

Tunc possem merito de gratia tua sperare, et de dono novae consolationis exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotiescumque mihi bene succedit!

Ego autem vanitas et nihilum ante te (b), inconstans homo et infirmus.

Unde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari?

Numquid de nihilo? et hoc vanissimum est.

Vere inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima; quia a vera trahit gloria, et caelesti spoliatur gratia.

Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi; dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Est autem vera gloria et exultatio sancta, gloriari in te (c), et non in se; gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te.

Laudetur nomen tuum (d), non meum: magnificentur opus tuum (e), non meum; benedicatur nomen sanctum tuum; nihil autem mihi attribuatur de laudibus hominum.

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei (f).

In te gloriabor et exultabo tota die; pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis (g).

6. Quærant Judæi gloriam quæ ab invicem est: ego hanc requiram quæ a solo Deo est (h).

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana aeternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas est et stultitia.

O veritas mea et misericordia mea, Deus meus,

(a) Thren. 1. 2.

(c) 1. Cor. 1. 31.

(e) Ps. 91. 6.

(g) Ps. 88. 17.; 2. Cor. 12. 5.

(b) Ps. 38. 6.

(d) Ps. 113. 9.

(f) Ps. 3. 4. et 118. 111.

(h) Joan. 3. 44.

Trinitas beata! tibi soli laus, honor, virtus et gloria, per infinita sæculorum sæcula (a).

CAPUT XLI.

DE CONTEMPTU OMNIS TEMPORALIS HONORIS.

1. Fili, noli tibi attrahere, si videas alios honorari et elevari, te autem despici et humiliari. Erige cor tuum ad me in cælum, et non contristabit te contemptus hominum in terris.

2. Domine, in cæcitate sumus, et vanitate cito seducimur (b). Si recte me inspicio, nunquam mihi facta est injuria ab aliqua creatura, unde nec juste habeo conqueri adversum te.

Quia autem frequenter et graviter peccavi tibi, merito armatur contra me omnis creatura (c). Mihi igitur juste debetur confusio et contemptus; tibi autem laus, honor et gloria (d).

Et nisi me ad hoc præparavero, quod velim libenter ab omni creatura despici et relinqui, atque penitus nihil videri, non possum interius pacificari et stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plene tibi uniri.

CAPUT XLII.

QUOD PAX NON EST PONENDA IN HOMINIBUS.

1. Fili, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire et convivere, instabilis eris et implicatus.

Sed si recursum habes ad semper viventem et manentem veritatem (e), non contristabit amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio stare: et propter me diligendus est quisquis tibi bonus visus est, et multum charus in hac vita.

(a) Ps. 58. 18.; 1 Tim. 1. 17. (b) 2. Esdr. 1. 7.
(c) Sap. 5. 18. (d) Dan. 9. 7.; Bar. 1. 15.
(e) Hebr. 7. 24. 25.

Sine me non valet, nec durabit amicitia; nec est vera et munda dilectio, quam ego non copulo.

Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, ut, quantum ad te pertinet, sine omni humano optares esse consortio.

Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni solatio terreno longius recedit.

Tanto etiam altius ad Deum ascendit, quanto profundius in se descendit, et plus sibi ipsi vilescit.

2. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit, quia gratia Spiritus sancti cor humile semper quærit (a).

Si scires te perfecte annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare.

Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris.

Disce te in omnibus propter Creatorem vincere; tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcumque modicum sit, si inordinate diligitur et respicitur, retardat a summo, et vitiat.

CAPUT XLIII.

CONTRA VANAM ET SÆCULAREM SCIENTIAM.

1. Fili, non te moveant pulchra et subtilia hominum dicta. Non enim est regnum Dei in sermone; sed in virtute (b).

Attende verba mea, quæ corda accendunt, et mentes illuminant; inducunt compunctionem, et variam ingerunt consolationem.

Nunquam ad hoc legas verbum ut doctior aut sapientior possis videri.

Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quam notitia multarum difficultium questionum.

(a) 1. Petr. 5. 5. (b) 1. Cor. 4. 20.

2. Cum multa legeris et cognoveris, ad unum semper oportet redire principium.

Ego sum qui doceo hominem scientiam (a); et clariorem intelligentiam parvulis tribuo (b), quam ab homine possit doceri.

Cui ego loquor, cito sapiens erit, et multum in spiritu proficiet.

Vae illis qui multa curiosa ab hominibus inquirunt, et de via mihi servienti parum curant!

Veniet tempus, quando Magister magistrorum apparebit Christus (c), Dominus Angelorum, cunctorum auditorus lectiones, hoc est, singulorum examinaturus conscientias.

Et tunc scrutabitur Jerusalem in lucernis (d), et manifesta erunt abscondita tenebrarum (e), tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego sum qui humilem in puncto elevo mentem; ut plures aeternae veritatis capiat rationes, quam si quis decem annis studuisset in scholis.

Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honorum, sine impugnatione argumentorum.

Ego sum qui doceo terrena despiciere, praesentia fastidire, caelestia quaerere, aeterna sapere, honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere, extra me nil cupere, et super omnia me ardentem amare.

4. Nam quidam amando me intime, didicit divina, et loquebatur mirabilia.

Plus profecit in relinquenda omnia, quam in studendo subtilia.

Sed aliis loquor communia, aliis specialia: aliis quibus in signis et figuris dulciter appareo; quibusdam vero in multo lumine revelo mysteria (f).

(a) Ps. 93. 10.

(c) Col. 3. 4.

(e) 1. Cor. 4. 5.

(b) Ps. 118. 130.

(d) Soph. 1. 12.

(f) Dan. 2. 28.

Una vox librorum, sed non omnes aequè informat; quia intus sum doctor veritatis, scrutator cordis (a), cogitationum intellectus (b), actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum iudicavero (c).

CAPUT XLIV.

DE NON ATTRAHENDO SIBI RES EXTERIORES.

1. Fili, in multis oportet te esse inscium (d), et aestimare te tanquam mortuum super terram, et cui totus mundus crucifixus sit (e).

Multa etiam oportet surda aure pertransire, et quae tuae pacis sunt, magis cogitare.

Utilius est oculos a rebus displicentibus avertere, et unicuique suum sentire relinquere, quam contentiosis sermonibus deservire.

Si bene steteris cum Deo, et ejus iudicium aspexeris, facilius te victum portabis.

2. O Domine, quosque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico questu laboratur et curritur; et spirituale detrimentum in oblivionem transit, et vix sero reditur.

Quod parum vel nihil prodest, attenditur: et quod summe necessarium est, negligenter praeteritur: quia totus homo ad externa defluit, et nisi cito respiscat, libens in exterioribus jacet.

CAPUT XLV.

QUOD OMNIBUS NON EST CREDENDUM;
ET DE FACILI LAPSU VERBORUM.

1. Da mihi auxilium, Domine, de tribulatione, quia vana salus hominis (f).

Quam saepe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi?

(a) Sap. 1. 6.

(c) 1. Cor. 12. 11.

(e) Gal. 6. 14.

(b) 1. Paral. 28. 9.

(d) Eccli. 32. 12.

(f) Ps. 59. 13.

Quoties etiam ibi reperi, ubi minus præsumpsi?

Vana ergo spes in hominibus; salus autem iustorum in te (a), Deus.

Benedictus sis, Domine Deus meus (b), in omnibus quæ accidunt nobis!

Infirmi sumus et instabiles; cito fallimur et permutamur.

2. Quis est homo qui ita caute et circumspicte in omnibus se custodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

Sed qui in te, Domine, confidit, ac simplici ex corde quærit (c) non tam facile labitur.

Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo etiam fuerit implicatus, citius per te eruetur, aut a te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem (d) usque in finem.

Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris (e).

Tu, Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, et præter te non est alter talis (f).

3. O quam bene sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, et in Christo fundata!

Si ita mecum foret, non tam facile timor humanus me sollicitaret, nec verborum jacula moverent.

Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala sufficit?

Si prævisa sæpe etiam lædunt, quid improvisa, nisi graviter feriunt?

Sed quare mihi misero non melius providi? Cur etiam tam facile aliis credidi?

Sed homines sumus, nec aliud quam fragiles

(a) Ps. 36. 39.

(b) Ps. 143. 1.

(c) Ps. 124. 1.; Sap. 1. 1. (d) Judith 13. 17.

(e) Eccli. 6. 7. 17.

(f) Judith 9. 19.

homines sumus, etiamsi angeli a multis æstimamur et dicimur.

Cui credam, Domine? Cui, nisi tibi? Veritas es (a) quæ non fallis, nec falli potes.

Et rursum: Omnis homo mendax (b); infirmus, instabilis, et labilis maxime in verbis: ita ut statim vix credi debeat quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quam prudenter præmonuisti cavendum ab hominibus, et quia inimici hominis, domestici ejus (c); nec credendum, si quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic (d).

Doctus sum damno meo; et utinam ad cautelam majorem, et non ad insipientiam mihi (e)!

Cautus esto, ait quidam, cautus esto, serva apud te quod dico. Et dum ego sileo, et absconditum credo; nec ille silere potest quod silendum petiit, sed statim prodit me et se, et abiit.

Ab hujusmodi famulis et incautis hominibus protege me, Domine, ne in manus eorum incidam nec unquam talia committam.

Verbum verum et stabile da in os meum, et linguam callidam longe fac a me.

Quod pati nolo, omnimode cavere debeo.

5. O quam bonum et pacificum de aliis silere. nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari!

Paucis se ipsum revelare, te semper inspectorem cordis quærere (f); nec omni vento verborum circumferri (g), sed omnia intima et externa, secundum placitum tuæ voluntatis, optare perfici!

Quam tutum, pro conservatione cælestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere,

(a) Joan. 14. 6.

(b) Ps. 115. 2.

(c) Mich. 7. 6.; Matth. 10. 17. 36.

(d) Matth. 24. 23.

(e) Ps. 21. 3.

(f) Prov. 24. 12.

(g) Eph. 4. 14.

quæ foris admirationem videntur præbere, sed ea tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant et fervorem!

Quam multis nocuit virtus seita, ac præpropere laudata!

Quam sane profuit gratia silentio servata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur et militia (a)!

CAPUT XLVI.

DE CONFIDENTIA IN DEO HABENDA, QUANDO
INSURGUNT VERBORUM JACULA.

1. Fili, sta firmiter, et spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba? Per aërem volant (b), sed lapidem non lædunt.

Si reus es, cogita quod libenter emendare te velis.

Si nihil tibi conscius es, pensa quod velis libenter pro Deo hoc sustinere.

Parum satis est, ut vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quare tam parva tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, et homines magis quam oportet attendis?

Nam quia despici meluis, reprehendi pro excessibus non vis, et excusationum umbracula quæris.

2. Sed inspicere te melius, et agnosces quia vivit adhuc in te mundus, et vanus amor placendi hominibus.

Quum enim bassari refugis, et confundi pro defectibus, constat utique quod nec verus humilis sis, nec vere mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus (c).

Sed audi verbum meum, et non curabis decem millia verba hominum (d).

(a) Job 7. 1.

(b) Job 6. 26.

(c) Gal. 6. 14.

(d) 1. Cor. 14. 19.

Ecce, si cuncta contra te dicerentur quæ fingi malliosissime possent; quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plus quam festucam perpenderes? Numquid vel unum capillum tibi extrahere possent (a)?

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit (b).

Ego enim sum iudex (c), et cognitor omnium secretorum (d): ego scio qualiter res acta est; ego injuriantem novi et sustinentem.

A me exit verbum istud, me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes (e).

Ego reum et innocentem iudicabo: sed oculo iudicio utrumque ante probare volui.

4. Testimonium hominum sæpe fallit, meum iudicium verum est (f); stabit, et non subvertetur.

Latet plerumque, et paucis ad singula patet: nunquam tamen errat, nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non rectum videatur.

Ad me ergo recurrendum est in omni iudicio; nec proprio innitendum arbitrio.

Iustus enim non conturbabitur, quidquid a Deo ei acciderit (g). Etiamsi injuste aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit.

Sed nec vane exultabit, si per alios rationabiliter excusetur.

Pensat namque, quia ego sum scrutans corda et renes (h), qui non iudico secundum faciem (i) et humanam apparentiam.

Nam sæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

(a) Luc. 21. 18.

(b) Prov. 28. 1.

(c) Jer. 29. 23.

(d) Dan. 13. 42.

(e) Luc. 2. 35.

(f) Ps. 18. 10. et alibi.

(g) Prov. 12. 21.

(h) Ps. 7. 11.

(i) Jo. 7. 24.

5. Domine Deus, iudex juste, fortis et patiens (a), qui hominum nosti fragilitatem et pravitatem, esto robur meum, et tota fiducia mea: non enim mihi sufficit conscientia mea.

Tu nosti quod ego non novi; et ideo in omni reprehensione humiliare me debui, et mansuete suscinere.

Ignosce quoque mihi propitius, quoties sic non egi; et dona iterum gratiam amplioris sufferentiae.

Mellior est enim mihi tua copiosa misericordia (b), ad consecutionem indulgentiae, quam mea opinata iustitia, pro defensione latentis conscientiae.

Etsi nihil mihi conscius sum, tamen in hoc iustificare me non possum (c); quia, remota misericordia tua, non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens (d).

CAPUT XLVII.

QUOD OMNIA GRAVIA PRO ÆTERNA VITA SUNT
TOLERANDA.

1. Fili, non te frangant labores quos assumpsisti propter me (e), nec tribulationes te dejiciant usquequaque: sed mea promissio, in omni eventu, te roboret et consoletur.

Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum et mensuram.

Non diu hic laborabis, nec semper gravaberis doloribus.

Expecta paulisper, et videbis celerem finem malorum.

Veniet una hora, quando cessabit omnis labor et tumultus.

(a) Ps. 7. 12.

(b) Ps. 62. 4.

(c) 1. Cor. 4. 4.

(d) Ps. 142. 2.

(e) 2. Reg. 11. 25.

Modicum est et breve, omne quod transit cum tempore.

2. Age quod agis: fideliter labora in vinea mea (a); ego ero merces tua (b).

Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria: digna est his omnibus et majoribus praeliis vita æterna.

Veniet pax in die una, qua nota est Domino; et erit non dies neque nox hujus scilicet temporis (c); sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, et requies secunda.

Non dices tunc: Quis me liberabit de corpore mortis hujus (d)? Neque clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est (e)! quoniam precipitabitur mors (f), et salus erit indefectiva, anxietas nulla, jucunditas beata, societas dulcis et decora.

3. O si vidisses Sanctorum in cælo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria: qui huic mundo olim contemptibiles, et quasi vita ipsa indigni putabantur! profecto te statim humiliare usque ad terram, et affectare potius omnibus subesse, quam uni præesse:

Nec hujus vitæ lætos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes; et pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O si tibi hæc saperent, et profunde ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri?

Nonne pro vita æterna, cuncta laboriosa sunt toleranda?

Num est parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei?

Leva igitur faciem tuam in cælum. Ecce ego, et omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo

(a) Math. 20. 4. 7.

(b) Gen. 15. 1.

(c) Apoc. 22. 5.

(d) Rom. 7. 24.

(e) Ps. 119. 5.

(f) Is. 25. 8.

magnum habuere certamen (a), modo gaudent, modo consolantur, modo securi sunt, modo requiescunt, et sine fine mecum in regno Patris mei (b) permanebunt.

CAPUT XLVIII.

DE DIE ÆTERNITATIS ET HUIUS VITÆ ANGSTIIS.

1. O supernæ civitatis mansio beatissima! O dies æternitatis clarissima, quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat; dies semper læta, semper secunda, et nunquam statum mutans in contraria!

O utinam dies illa illuxisset, et cuncta hæc temporalia finem accepissent!

Lucet quidem Sanctis perpetua claritate splendida (c), sed non nisi a longe et per speculum peregrinantibus in terra (d).

2. Norunt cæli cives, quam gaudiosa sit illa: gemunt exules filii Evæ, quod amara et tædiosa sit ista.

Dies hujus temporis parvi et mali, pleni doloribus et angustiis (e); ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus attritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egestate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum? quando liberabor a misera servitute vitiorum (f)?

Quando memorabor, Domine, tui solius (g)? quando ad plenum lætabor in te?

Quando ero sine omni impedimento in vera li-

(a) Hebr. 10. 32.

(b) Matth. 26. 29.

(c) Tob. 13. 13. (d) 1. Cor. 13. 12.; Hebr. 11. 13.

(e) Gen. 47. 9.; Eccle. 2. 23.

(f) Rom. 8. 21.

(g) Ps. 70. 16.

bertate, sine omni gravamine mentis et corporis? Quando erit pax solida, pax imperturbabilis et secunda, pax intus et foris, pax ex omni parte firma?

Jesu bone, quando stabo ad videndum te? quando contemplantor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus (a)?

O quando ero tecum in regno tuo, quod præparasti dilectis tuis ab æterno (b)?

Relictus sum pauper et exul in terra hostili, ubi bella quotidiana et infortunia maxima.

4. Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te spirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est quidquid hic mundus offert ad solatium.

Desidero te intime frui, sed nequeo apprehendere.

Opto inhærere cælestibus, sed deprimunt res temporales, et immortificatæ passionibus. Mente omnibus rebus superesse volo, carni autem invite subesse cogor.

Sic ego homo infelix mecum pugno, et factus sum mihi metipso gravis (c), dum spiritus sursum, et caro quærit esse deorsum.

5. O quid intus patior, dum mente cælestia tracto, et mox carnalium turba occurrit oranti! Deus meus, ne elongeris a me, neque declines in ira a servo tuo (d).

Fulgura coruscationem tuam, et dissipat eas: emitte sagittas tuas, et conturbentur (e) omnes phantasie inimici.

Recollige sensus meos ad te; fac me oblivisci omnium mundanorum; da cito abjicere et contemnere phantasmata vitiorum.

(a) Col. 3. 11.

(b) Matth. 25. 34.

(c) Job 7. 20.; Rom. 7. 24.

(d) Ps. 26. 9. et 70. 12.

(e) Ps. 143. 6.

Succurre mihi, æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas.

Adveni, cœlestis suavitas, et fugiat a facie tua omnis impuritas.

Ignosce quoque mihi, et misericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo. Confiteor etenim vere, quia valde distracte me habere consuevi.

Nam ibi multoties non sum, ubi corporaliter sto aut sedeo; sed ibi magis sum quo cogitationibus feror.

Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est quod amo.

Hoc mihi cito occurrit quod naturaliter delectat, aut ex usu placet.

6. Unde tu, Veritas, aperte dixisti: Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum (a).

Si cœlum diligo, libenter de cœlestibus penso.

Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, et de adversitatibus ejus tristor.

Si carnem diligo, quæ carnis sunt sæpe imaginor.

Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector.

Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor et audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abundi tribuit; qui naturæ vim facit, et concupiscentias carnis fervore spiritus crucifigit (b): ut serenata conscientia, puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicus interesse choris, omnibus terrenis foris et intus exclusis.

(a) *Math. 6. 21.*

(b) *Gal. 5. 24.*

CAPUT XLIX.

DE DESIDERIO ÆTERNÆ VITÆ; ET QUANTA SINT CERTANTIBUS BONA PROMISSA.

1. Fili, quam tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundi sentis, et de tabernaculo corporis (a) exire concupiscis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbra (b) contemplari possis; dilata cor tuum, et omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe.

Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, elementer visitat, ardentem excitat, potenter sublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ et divini respectus; quatenus in virtutibus et majori humilitate proficias, et ad futura certamina te præpares, mihi que toto cordis affectu inhærere, ac ferventi voluntate studeas deservire.

2. Fili, sæpe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit.

Sic et aliorum desideria ad cœlestia flagrant, et tamen a tentatione carnalis affectus liberi non sunt.

Idcirco nec omnino pure pro honore Dei agunt quod tam desideranter ab eo petunt.

Tale est tuum sæpe desiderium, quod insinuasti fore tam importunum.

Non enim est hoc purum et perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile et commodum, sed quod mihi est acceptabile et honorificum; quia, si recte judicas, meam ordinationem tuo desiderio et omni desiderato præferre debes ac sequi.

(a) 2. *Petr. 1. 13.* (b) *Joan. 17. 24.; Jac. 1. 17.*

Novi desiderium tuum, et frequentes gemitus audivi (a).

Jam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei (b); jam te delectat domus æterna et cœlestis patria, gaudio plena; sed nondum venit hora ista, sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris et probationis (c).

Optas summo repleti bono, sed non potes hoc assequi modo.

Ego sum; exspecta me, dicit Dominus, donec veniat regnum Dei (d).

4. Probandus es adhuc in terris, et in multis exercitandus.

Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur.

Confortare igitur, et esto robustus (e), tam in agendo quam in patiendâ naturâ contraria.

Oportet te novum induere hominem, et in aliterum virum mutari (f).

Oportet te sæpe agere quod non vis; et quod vis, oportet relinquere.

Quod aliis placet, processum habebit: quod tibi placet, ultra non proficiet.

Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur.

Petent alii, et accipient, tu petes, nec impe-trabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum: de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committetur: tu autem ad nihil utilis judicaberis.

Propter hoc natura quandoque contristabitur; et magnum, si silens portaveris.

In his et similibus multis, probari solet fidelis

(a) Ps. 37. 10. (b) Rom. 8. 21.

(c) Eccle. 3. 8. (d) Soph. 3. 8.; Luc. 22. 18.

(e) Deut. 31. 7. 23.; Jos. 1. 6.

(f) Eph. 4. 24.; 1. Reg. 10. 6.

Domini servus, qualiter se abnegare, et in omnibus frangere queat.

Vix est aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, sicut videre et pati quæ voluntati tuæ adversa sunt; maxime autem quum disconvenientia, et quæ minus utilia tibi apparent, fieri jubentur.

Et quia non audes resistere altiori potestati, sub domino constitutus; ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, et omne proprium sentire omittere.

6. Sed pensa, filii, horum fructum laborum, celerem finem, atque premium nimis magnum; et non habebis inde gravamen, sed fortissimum patientiæ tuæ solamen (a).

Nam et pro modica hac voluntate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in cœlis.

Ibi quippe invenies omne quod volueris, omne quod desiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi.

Ibi voluntas tua una semper tecum, nil cupiet extraneum vel privatam.

Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conquertur, nemo impedit, nihil obviabit; sed cuncta desiderata simul erunt presentia, totumque affectum tuum reficient, et adimplebunt usque ad summum.

Ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa; pallium laudis (b), pro mœnore; pro loco novissimo, sedem regni in sæcula (c).

Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, et humilis subjectio coronabitur gloriose.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium

(a) Gen. 13. 1.; Hebr. 6. 18.

(b) Is. 61. 3.

(c) 1. Mach. 2. 57.

manibus; nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit vel iusserit.

Sed hoc magnopere curato, ut, sive Prælati, seu minor, aut æqualis, aliquid a te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, et sincera voluntate studeas adimplere.

Querat alius hoc, alius illud; gloriatur ille in illo, et iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, et in mei solius beneplacito ac honore.

Hoc optandum est tibi, ut, sive per vitam, sive per mortem (a), Deus semper in te glorificetur.

CAPUT L.

QUALITER HOMO DESOLATUS SE DEBET IN MANUS DEI OFFERRE.

1. Domine Deus, sancte Pater, sis nunc et in æternum benedictus! quia sicut vis, sic factum est: et quod facis, bonum est.

Lætetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio; quia tu solus lætitia vera, tu spes mea et corona mea, tu gaudium meum et honor meus, Domine.

Quid habet servus tuus, nisi quod a te accepit (b), etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quæ dedisti et quæ fecisti.

Pauper sum, et in laboribus meis a juventute mea (c); et contristatur anima mea nonnunquam usque ad lacrymas: quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium; pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis a te paescuntur.

Si das pacem, si gaudium sanctum infundis,

(a) *Philipp.* 1. 20.

(b) *1. Cor.* 4. 7.

(c) *Ps.* 87. 16.

erit anima servi tui plena modulatione, et devota in laude tua.

Sed si te subtraxeris, sicut sæpissime soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum; sed magis ad tundendum pectus, genua ejus incurvantur; quia non est illi sicut heri et nudius tertius, quando splendebat lucerna tua super caput ejus (a), et sub umbra alarum tuarum pro-tegebatur (b) a tentationibus irruentibus.

3. Pater juste (c) et semper laudande, venit hora ut probetur servus tuus.

Pater amande, dignum est, ut hac hora patiar pro te aliquid servus tuus.

Pater perpetuo venerande, venit hora (d), quam ab æterno præsciebas adfuturam; ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus, vivat vero semper apud te intus.

Paululum vilipendatur, humilietur, et deficiat coram hominibus, passionibus conteratur et læguoribus; ut iterum tecum in aurora novæ lucis resurgat, et in celestibus clarificetur.

Pater sancte (e), tu sic ordinasti, et sic voluisti; et hoc factum est, quod ipse præcepisti (f).

4. Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati et tribulari in mundo pro amore tuo, quotiescumque et a quocumque id permiseris fieri.

Sine consilio et providentia tua, et sine causa nihil fit in terra (g).

Bonum mihi, Domine, quod humiliasti me: ut discam justificationes tuas (h), et omnes elationes cordis atque præsumptiones abjiciam.

Utile mihi, quod confusio cooperuit faciem meam (i); ut te potius, quam homines, ad consolandum requiram.

(a) *1. Mach.* 9. 44.; *Job* 29. 3. (b) *Ps.* 16. 9.

(c) *Joan.* 17. 25. (d) *Ibid.* 1. (e) *Ibid.* 11.

(f) *Judith* 9. 4. (g) *Job* 5. 6.

(h) *Ps.* 118. 71. (i) *Ps.* 68. 8.

Didicisti enim ex hoc, inscrutabile iudicium tuum expavescere: qui affligis iustum cum impio, sed non sine æquitate et iustitia (a).

5. Gratias tibi, quia non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amoris, infligens dolores (b), et immittens angustias foris et intus!

Non est qui me consoletur, ex omnibus quæ sub cælo sunt (c), nisi tu, Domine Deus meus, cælestis medicus animarum; qui percutis et sanas, deducis ad inferos et reducis (d).

Disciplina tua super me, et virga tua ipsa me docebit (e).

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis sum ego; sub virga correctionis tuæ me inclino (f).

Pereute dorsum meum et collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuositatem meam.

Fac me pium et humilem discipulum, sicut bene facere consuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum.

Tibi me, et omnia mea, ad corrigendum commendo: melius est hic corripri, quam in futuro.

Tu scis omnia et singula, et nil te latet in humana conscientia (g).

Antequam fiant, nosti ventura (h); et non opus est tibi, ut quis te doceat (i), aut admoneat de his quæ geruntur in terra.

Tu scis quid expedit ad profectum meum, et quantum deservit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam.

Fac mecum desideratum beneplacitum tuum. et ne despicias peccaminosam vilam meam, nulli melius, nec clarius, quam tibi soli notam.

7. Da mihi, Domine, hoc scire quod sciendum

(a) *Eccle.* 9. 2.

(b) *Job* 6. 10.

(c) *Thren.* 1. 2.

(d) *Deut.* 32. 39.; *Tob.* 13. 2.

(e) *Ps.* 17. 36.

(f) *Ps.* 30. 16.

(g) *Joan.* 16. 30.; *Job* 42. 2.

(h) *Dan.* 13. 42.

(i) *Joan.* 16. 30.

est; hoc amare, quod amandum est; hoc laudare, quod tibi summe placet; hoc reputare, quod tibi pretiosum apparet; hoc vituperare, quod oculis tuis sordescit.

Non me sinas secundum visionem oculorum exteriorum iudicare, neque secundum auditum aurium (a) hominum imperitorum sententiare; sed in iudicio vero de visibilibus et spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatem beneplaciti tui semper inquirere (b).

8. Falluntur sæpe hominum sensus in iudicando: falluntur et amatores sæculi, visibilia tantummodo amando.

Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine maior?

Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exultat; et veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantum unusquisque est in oculis tuis, tantum est, et non amplius, ait humilis sanctus Franciscus.

CAPUT LI.

QUOD HUMILIBUS INSISTENDUM EST OPERIBUS,
QUOM DEFICITUR A SUMMIS.

1. Fili, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere; et onus corruptibilis vitæ (c), etiam invite et cum tædio, portare.

Quamdiu mortale corpus geris, tædium senties, et gravamen cordis.

Oportet ergo sæpe in carne de carnis onere gemere; eo quod non vales spiritualibus studiis

(a) *Is.* 11. 3.

(b) *Eccli.* 2. 19.

(c) *2. Mach.* 6. 25.

et divinæ contemplationi indesinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia et exteriora opera confugere, et in bonis actibus te recreare; adventum meum et supernam visitationem firma confidentia expectare; exilium tuum, et ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum a me visiteris, et ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborum oblivisci, et interna quiete perfrui.

Expandam coram te prata Scripturarum; ut dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum (a).

Et dices: Non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis (b).

CAPUT LII.

QUOD HOMO NON REPUTET SE CONSOLATIONE DIGNUM, SED MAGIS VERBERIBUS REUM.

1. Domine, non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spiritali visitatione; et ideo juste mecum agis, quando me inopem et desolatum relinquis.

Si enim ad instar maris lacrymas fundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem.

Unde nihil dignus sum, quam flagellari et puniri; quia graviter et sæpe te offendi, et in multis valde deliqui.

Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione.

Sed tu, clemens et misericors Deus, qui non vis perire opera tua (c), ad ostendendum divitias bonitatis tuæ in vasa misericordiæ (d), etiam præter omne proprium meritum dignaris consolari servum tuum supra humanum modum.

(a) 1. Mach. 3. 48.; Prov. 27. 25.; Ps. 118. 32.

(b) Rom. 8. 18. (c) 2. Reg. 14. 14.

(d) Rom. 9. 23.

Tuæ enim consolationes non sunt sicut humanæ confabulationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœlestem consolationem?

Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum, et ad emendationem pigrum fuisse.

Verum est, et negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, et non esset qui defenderet.

Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum et ignem æternum (a)?

In veritate confiteor quoniam dignus sum omni ludibrio et contemptu, nec decet me inter tuos devotos connumerari. Et licet hoc ægre audiam, tamen adversum me, pro veritate, peccata mea arguam (b), ut facilius misericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus, et omni confusione plenus?

Non habeo os loquendi, nisi hoc tantum verbum: Peccavi, Domine, peccavi: miserere mei, ignosce mihi.

Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam, et operam mortis caligine (c).

Quid tam maxime a reo et misero peccatore requiris, nisi ut conteratur, et humiliet se pro delictis suis?

In vera contritione et cordis humiliatione nascitur spes veniæ, reconciliatur perturbata conscientia (d), reparatur gratia perdita, tuetur homo a futura ira: et occurrunt sibi mutuo, in osculo sancto (e), Deus et pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi est, Domine, sacrificium (f); longe suavius

(a) Matth. 18. 8. (b) Ps. 50. 5. (c) Job 10. 20. 21.

(d) Sap. 17. 10. (e) Rom. 16. 16.; 1. Pet. 5. 14.

(f) Ps. 50. 19.; 1. Pet. 2. 5.

odorans in conspectu tuo (a), quam thuris incensum.

Hæc est gratum etiam unguentum, quod sacris pedibus tuis infundi voluisti; quia cor contritum et humiliatum nunquam despexisti (b).

Ibi est locus fugiæ a facie iræ inimici; ibi emendatur et abluitur, quidquid aliunde contractum est et inquinatum.

CAPUT LIII.

QUOD GRATIA DEI NON MISCETUR TERRENA
SAPIENTIBUS.

1. Fili, pretiosa est gratia mea; non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis.

Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas ejus infusionem suscipere.

Pete secretum tibi; ama solus habitare tecum; nullius require confabulationem; sed magis ad Deum devotam effunde preces, ut compunctam teneas mentem, et puram conscientiam.

Totum mundum nihil aestima; Dei vocationem omnibus exterioribus antepone.

Non enim poteris mihi vacare, et in transitoriis pariter delectari.

A notis et a charis oportet elongari, et ab omni temporali solatio mentem tenere privatam.

Sic obsecrat Apostolus Petrus, ut tanquam advenas et peregrinos in hoc mundo se contineant Christi fideles (c).

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo!

Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animum, nec animalis homo novit interni hominis libertatem (d).

(a) *Exod.* 29. 25. (b) *Luc.* 7. 46.; *Ps.* 50. 19.
(c) *1. Pet.* 2. 11. (d) *1. Cor.* 2. 14.; *2. Cor.* 3. 17.

Attamen si vere velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quam propinquis; et a nemine magis cavere, quam a se ipso.

Si temetipsum perfecte viceris, cætera facilius subjugabis.

Perfecta victoria est, de semetipso triumphare. Qui enim semetipsum subjectum tenet, ut sensualitas rationi, et ratio in cunctis obediat mihi; hic vere victor est sui, et dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, et securim ad radicem ponere (a), ut evellas et destruas (b) occultam inordinatam inclinationem ad te ipsum, et ad omne privatam et materiale bonum.

Ex hoc vitio, quod homo semetipsum nimis inordinate diligit, pene totum pendet quiddam radicaliter vincendum est: quo devicto et subacto malo, pax magna et tranquillitas erit continuo.

Sed quia pauci sibi ipsis perfecte mori laborant, nec plene extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt.

Qui autem libere necum ambulare desiderat, necesse est ut omnes pravas et inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ, privato amore, concupiscenter inhæreat.

CAPUT LIV.

DE DIVERSIS MOTIBUS NATURÆ ET GRATIÆ.

1. Fili, diligenter adverte motus naturæ et gratiæ, quia valde contrarie et subtiliter moventur; et vix, nisi a spiritali et intime illuminato homine, discernuntur.

Omnes quidem bonum appetunt, et aliquid boni in suis dictis vel factis prætendunt; ideo, sub specie boni, multi falluntur.

2. Natura callida est, et multos trahit, illaqueat,

(a) *Matth.* 3. 10. (b) *Jer.* 1. 10.

et decipit; et se semper pro fine habet:

Sed Gratia simpliciter ambulat (a), ab omni specie mala declinat (b); fallacias non præten- dit, et omnia pure propter Deum agit, in quo et finaliter requiescit.

3. Natura invite vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec sponte subjugari.

Gratia vero studet mortificationi propria, resistit sensualitati, quærit subijci, appetit vinciri, nec propria vult libertate fungi; sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper vivere, stare, et esse; atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari (c).

4. Natura pro suo commodo laborat, et quid lucri ex alio sibi proveniat, attendit.

Gratia autem, non quid sibi utile et commodum sit, sed quod multis proficiat, magis considerat (d).

5. Natura libenter honorem et reverentiam accipit:

Gratia vero omnem honorem et gloriam Deo fideliter attribuit (e).

6. Natura confusionem timet et contemptum:

Gratia autem gaudet pro nomine Jesu pati contumeliam (f).

7. Natura otium amat et quietem corporalem:

Gratia vero vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem (g).

8. Natura quærit habere curiosa et pulchra, abhorret vilia et grossa:

Gratia vero simplicibus delectatur et humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit in- dui pannis.

(a) *Prov.* 10. 9.

(b) *1. Thess.* 5. 22.

(c) *1. Petr.* 2. 13.

(d) *1. Cor.* 10. 33.

(e) *Ps.* 28. 2. *et alibi.*

(f) *Act.* 5. 41.

(g) *1. Cor.* 13. 10.

9. Natura respicit temporalia, gaudet ad luera terrena, tristatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo:

Sed Gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia thesaurum suum et gaudium in cælo, ubi nil perit (a), constituit.

10. Natura cupida est, et libentius accipit quam donat, amat propria et privata:

Gratia autem pia est et communis, vital singularia, contentatur paucis, beatius dare judicat quam accipere (b).

11. Natura inclinatur ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates et discursus:

Sed Gratia trahit ad Deum et ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere.

12. Natura libenter aliquid solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum:

Sed Gratia in solo Deo quærit consolari, et in summo bono super omnia visibilia delectari.

13. Natura totum agit propter lucrum et commodum proprium; nihil gratis facere potest, sed aut æquale, aut melius, aut laudem vel favorem pro benefactis consequi sperat; et multum ponderari sua gesta et dona concupiscit:

Gratia vero nil temporale quærit; nec aliud præmium, quam Deum solum pro mercede postulatur; nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assecutionem æternorum valeant deservire.

14. Natura gaudet de amicis multis et propinquis, gloriatur de nobili loco et ortu generis, ar- ridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus:

(a) *Matth.* 6. 20.

(b) *Act.* 20. 35.

Gratia autem et inimicos diligit (a), nec de amicorum turba extollitur; nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus major ibi fuerit.

Favet magis pauperi quam diviti, compatitur plus innocenti quam potenti; congaudet veraci (b), non fallaci.

Exhortatur semper bonos meliora charismata amulari (c), et Filio Dei per virtutes assimilari.

15. Natura de defectu et modestia cito conqueritur:

Gratia constanter fert inopiam.

16. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat et arguit:

Gratia autem ad Deum cuncta reducit unde originaliter emanant; nihil boni sibi adscribit, nec arroganter præsuntit; non contendit, nec suam sententiam aliis præfert; sed, in omni sensu et intellectu, æternæ sapientiæ ac divino examini se submittit.

Natura appetit scire secreta, et nova audire; vult exterius apparere, et multa per sensus experiri; desiderat agnosci, et agere unde laus et admiratio procedit:

Sed Gratia non curat nova, nec curiosa percipere; quia totum hoc de vestustate corruptionis est ortum, quum nihil novum et durable sit super terram (d).

Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam et ostentationem devitare, laudanda et digne miranda humiliter abscondere, et de omni re, et in omni scientia utilitatis fructum, atque Dei laudem et honorem querere.

Non vult se nec sua prædicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

17. Hæc Gratia supernaturalis lumen et quod-

(a) *Luc. 6. 27. et alibi.*

(b) *1. Cor. 13. 6.*

(c) *1. Cor. 12. 31.*

(d) *Eccle. 1. 10. et 2. 11.*

dam Dei speciale donum est, et proprie electorum signaculum, et pignus salutis æternæ (a); quæ hominem de terrenis ad cœlestia amanda sustollit, et de carnali spiritali efficit.

Quanto igitur Natura amplius premitur et vincitur, tanto major Gratia infunditur; et quotidie novis visitationibus interior homo, secundum imaginem Dei, reformatur (b).

CAPUT LV.

DE CORRUPTIONE NATURÆ, ET EFFICACIA GRATIÆ DIVINÆ.

1. Domine Deus meus, qui me creasti ad imaginem et similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam quam ostendisti tam magnam et necessariam ad salutem, ut vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata et in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ (c), et captivum me ducentem ad obediendum sensualitati in nullis: nec possum resistere passionibus ejus, nisi assistat tua sanctissima gratia, cordi meo ardentem infusa.

2. Opus est gratia tua, et magna gratia, ut vincatur natura, ad malum semper prona ab adolescentia sua (d).

Nam per primum hominem Adam lapsa, et vitiosa per peccatum (e), in omnes homines pœna hujus maculæ descendit: ut ipsa natura, quæ bona et recta a te condita fuit (f), pro vitio jam et infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quod motus ejus sibi relictus, ad malum et inferiora trahit.

(a) *Eph. 2. 8. et 1. 14.; Rom. 4. 11.*

(b) *Col. 3. 10.*

(c) *Rom. 7. 25.*

(d) *Gen. 8. 21.*

(e) *Rom. 3. 12.*

(f) *Gen. 1. 31.*

Nam modica vis, quæ remansit, est tanquam scintilla quadam latens in cinere.

Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine (a), adhuc iudicium habens boni et mali, veri falsique distantiam (b), licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3. Hinc est, Deus meus, quod condelector legi tuæ secundum interiorem hominem, sciens mandatum tuum fore bonum, justum et sanctum (c), arguens etiam omne malum, et peccatum fugiendum.

Carne autem servio legi peccati (d), dum magis sensualitati obedio quam rationi.

Hinc est quod velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio (e).

Hinc sæpe multa bona propono; sed quia gratia deest adjuvanda infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio et deficio.

Hinc accidit quod viam perfectionis agnosco; et qualiter agere debeam, clare satis video.

Sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo.

4. O quam maxime est mihi necessaria Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, et ad perficiendum?

Nam sine ea nihil boni possum facere (f); omnia autem possum in te, confortante me gratia (g).

O vere cælestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda!

Nihil artes, nihil divitiarum, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia valent apud te, Domine, sine gratia.

(a) 2. Mach. 3. 27.

(b) Eccle. 6. 5.

(c) Rom. 7. 12. 22. (d) Ibid. 25. (e) Ibid. 18.

(f) Joan. 15. 5.

(g) Philipp. 4. 13.

Nam dona naturæ bonis et malis sunt communia: electorum autem proprium donum est gratia sive dilectio; qua insigniti, digni habentur vila æterna.

Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio aliquid æstimetur, sine ea.

Sed neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ sunt sine charitate et gratia.

5. O beatissima gratia quæ pauperem spiritu (a), virtutibus divitem facis, et divitem multis bonis, humilem corde (b) reddis!

Veni, descende ad me, reple me mane consolatione tua (c), ne deficiat præ lassitudine et ariditate mentis anima mea.

Obsecro, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis (d); sufficit enim mihi gratia tua (e), cæteris non obtentis quæ desiderat natura.

Si fuero tentatus et vexatus tribulationibus multis, non timebo mala (f), dum mecum fuerit gratia tua.

Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert et auxilium.

Cunctis hostibus potentior est, et sapientior universis sapientibus.

6. Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ (g), lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum.

Quid sum sine ea, nisi aridum lignum (h), et stirps inutilis ad ejciendum?

Tua ergo me, Domine, gratia semper præveniat et sequatur, ac bonis operibus jugiter præstet esse intentum.

(a) Math. 5. 3.

(b) Dan. 3. 87.

(c) Ps. 89. 14.

(d) Gen. 18. 3.

(e) 2. Cor. 12. 9.

(f) Ps. 22. 4.

(g) Sap. 8. 4.

(h) Eccl. 6. 3.

CAPUT LVI.

QUOD NOS IPSOS ABNEGARE, ET CHRISTUM
IMITARI DEBEMUS PER CRUCEM.

1. Fili, quantum a te vales exire, tantum in me poteris transire.

Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit, sic se interiori relinquere, Deo coniungit.

Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, sine contradictione et querela.

Sequere me (a): Ego sum via, veritas et vita (b). Sine via non itur; sine veritate non cognoscitur; sine vita non vivitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam sperare debes.

Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego sum via rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Si manseris in via mea, cognosces veritatem; et veritas liberabit te, et apprehendes vitam æternam (c).

2. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata (d).

Si vis veritatem cognoscere, crede mihi.

Si vis perfectus esse, vende (e) omnia.

Si vis esse discipulus meus, abnega temetipsum (f).

Si vis beatam vitam possidere, præsentem vitam contemne.

Si vis exaltari in cælo, humilla te in mundo (g).

Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

Soli enim servi crucis inveniunt viam beatitudinis, et veræ lucis.

(a) *Math.* 9. 9.

(c) *Joan.* 8. 32.; 1. *Tim.* 6. 12.

(d) *Math.* 19. 17.

(f) *Math.* 16. 24.

(b) *Joan.* 14. 6.

(e) *Math.* 19. 21.

(g) *Math.* 23. 13.

3. Domine Jesu, quia arcta erat vita tua, et mundo despecta, dona mihi te, cum mundi despectu, imitari.

Non enim major est servus domino suo, nec discipulus supra magistrum (a).

Exerceatur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea et sanctitas vera.

Quidquid ex te eam lego vel audio, non me recreat, nec delectat plene.

4. Fili, quia hæc scis et legisti omnia; beatus eris, si feceris ea (b).

Qui habet mandata mea, et servat ea, ipse est qui diligit me: et ego diligam eum, et manifestabo ei me ipsum (c); et faciam eum consedere mecum in regno Patris mei (d).

5. Domine Jesu, sicut dixisti et promisisti, sic utique fiat, et mihi promereri contingat.

Suscepi de manu tua crucem; portavi, et portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi.

Vere vita boni monachi crux est, sed dux paradisi.

Inceptum est; retro abire non licet, nec relinquere oportet.

6. Eja fratres, pergamus simul; Jesus erit nobiscum.

Propter Jesum suscepimus hanc crucem: propter Jesum perseveremus in cruce.

Erit adjutor noster, qui est dux noster et præcessor.

En Rex noster ingreditur ante nos (e), qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter, nemo metuat terrores (f); simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus a cruce (g).

(a) *Joan.* 13. 16.; *Math.* 10. 24.

(b) *Joan.* 13. 17.

(d) *Apoc.* 3. 21.

(f) *Prov.* 3. 25.

(c) *Joan.* 14. 21.

(e) 1. *Reg.* 12. 2.

(g) 1. *Mach.* 9. 10.

CAPUT LVII.

QUOD HOMO NON SIT NIMIS DEJECTUS, QUANDO
IN ALIQUOS LABITUR DEPECTUS.

1. Fili, magis placent mihi patientia et humilitas in adversis, quam multa consolatio et devotio in prosperis. Ut quid te contristat parvum factum contra te dictum? Si amplius fuisset, commoveri non debuisses.

Sed nunc permitte transire; non est primum, nec novum, nec ultimum erit, si diu vixeris.

Satis virilis es, quamdiu nil obviat adversi.

Bene etiam consulis, et alios nosti roborare verbis; sed quum ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficiis consilio et robore.

Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpius experiris in modicis objectis: tamen pro salute tua ista fiunt, quum hæc et similia contingunt.

2. Pone, ut melius nosti, ex corde; et si te teli-git, non tamen dejiciat, nec diu implicet.

Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter.

Etiam si minus libenter audis, et indignationem sentis, reprime te; nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire unde parvuli scandalizentur.

Cito conquiescet commotio excitata, et dolor internus revertente dulcorabitur gratia.

Adhuc vivo ego, dicit Dominus, juvare te paratus, et solito amplius consolari, si confisus fueris mihi et devote invocaveris.

3. Animæquior esto (a), et ad majorem sustentiam accingere.

Non est totum frustratum, si te sæpius percipis tribulatum, vel graviter tentatum.

Homo es, et non Deus:

Caro es, non Angelus.

(a) Bar. 4. 21.

Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cælo, et primo homini in paradiso (a)?

Ego sum qui merentes erigo sospitate; et suam cognoscentes infirmitatem ad meam proveho divinitatem.

4. Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel et favum ori meo (b).

Quid facerem in tantis tribulationibus et angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus?

Dummodo tandem ad portum salutis perveniam, quid curæ est quæ et quanta passus fuero?

Da finem bonum: da felicem ex hoc mundo transitum.

Memento mei, Deus meus (c), et dirige me, recto itinere, in regnum tuum. Amen.

CAPUT LVIII.

DE ALTIORIBUS REBUS ET OCCULTIS JUDICIIS
DEI NON SCRUTANDIS.

1. Fili, caveas disputare de altis materiis, et de occultis Dei judiciis: cur iste sic relinquitur, et ille ad tantam gratiam assumitur; cur etiam iste tantum affligitur, et ille tam eximie exaltatur. Ista omnem humanam facultatem excedunt: nec ad investigandum judicium divinum ulla ratio prævalet vel disputatio.

Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Propheta: Justus es, Domine, et rectum judicium tuum (d).

Et illud: Judicia Domini vera, justificata in semelipsa (e).

(a) Job 4. 18.; Gen. 3. (b) Ps. 118. 103. et 18. 11.

(c) 2. Esdr. 13. 22. et alibi.

(d) Ps. 118. 137. (e) Ps. 18. 10.

Judicia mea metuenda sunt, non discutienda: quia humano intellectui sunt incomprehensibilia (a).

2. Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis major fuerit in regno cælorum (b).

Talia generant sæpe lites et contentiones intutiles (c); nutriunt quoque superbiam et vanam gloriam: unde oriuntur invidia et dissensiones, dum iste illud sanctum, et alius alium conatur superbe præferre.

Talia autem velle scire et investigare, nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis displicent; quia non sum Deus dissensionis, sed pacis (d); quæ pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius quam divino.

Ego sum, qui cunctos condidi Sanctos; ego donavi gratiam, ego præstiti gloriam (e).

Ego novi singulorum merita; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ (f).

Ego præcivi dilectos ante sæcula; ego eos elegeri de mundo, non ipsi me præelegerunt (g).

Ego vocavi per gratiam, attraxi per misericordiam (h); ego perduxi eos per tentationes varias.

Ego infudi consolationes magnificas; ego dedi perseverantiam; ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum et novissimum agnosco. Ego omnes inæstimabili dilectione amplector. Ego laudandus sum in omnibus sanctis meis (i);

(a) Rom. 11. 33. (b) Matth. 18. 1.

(c) 2. Tim. 2. 23.; Tit. 3. 9.

(d) 1. Cor. 14. 33. (e) Ps. 83. 12.

(f) Ps. 20. 4. (g) Jo. 15. 16. 19.

(h) Gal. 1. 15.; Jer. 31. 3.

(i) Ps. 150. 1.

ego super omnia benedicendus sum, et honorandus in singulis, quos sic gloriose magnificavi et prædestinavi, sine ullis præcedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; quia pusillum et magnum ego feci (a).

Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat et mihi, et cæteris omnibus in regno cælorum.

Omnes unum sunt (b) per charitatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, et omnes in unum se diligunt.

5. Adhuc autem, quod multo altius est, plus me quam se et sua merita diligunt.

Nam supra se rapti, et extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo et fruitive quiescunt.

Nihil est quod eos avertere possit aut deprimere; quippe qui, æterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis.

Taceant igitur carnales et animales homines de Sanctorum statu disserere, qui non norunt nisi privata gaudia diligere. Demunt et addunt pro sua inclinatione, non prout placet æternæ Veritati.

6. In multis est ignorantia, eorum maxime, qui parum illuminati, raro aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt.

Multum adhuc naturali affectu, et humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur; et sicut in inferioribus se habent, ita et de cælestibus imaginantur.

Sed est distantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, et quæ illuminati viri per revelationem supernam speculantur.

7. Cave ergo, fili, de istis curiose tractare (c).

(a) Matth. 18. 10.; Sap. 6. 8.

(b) Joan. 17. 21.

(c) Eccl. 3. 22.

quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis sâ-
tate et intende, ut vel minimus in regno Dei queas
inveniri.

Et si quispiam sciret quis alio sanctior esset,
vel major haberetur in regno cœlorum; quid hæc
notitia ei prodesset, nisi se ex hac cognitione cor-
ram me humiliaret, et in majorem nominis mei
laudem exurgeret?

Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum
suorum magnitudine, et virtutum suarum par-
vitate cogitat, et quam longe a perfectione San-
ctorum distat: quam is qui de eorum majoritate
vel parvitate disputat.

Mellius est, Sanctos devotis precibus et lacrymis
exorare, et eorum gloriosa suffragia humili men-
te implorare, quam eorum secreta, vana inqu-
sitione, perscrutari.

8. Illi bene et optime contentantur, si homines
scirent contentari, et vaniloquia sua compescere.
Non gloriantur de propriis meritis; quippe qui
sibi nihil bonitatis adscribunt, sed totum mihi,
quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea
donavi.

Tanto amore divinitatis, et gaudio superfe-
fluenti replentur, ut nihil eis desit gloriæ, ni-
hilque possit deesse felicitatis.

Omnes sancti, quanto altiores in gloria, tanto
humiliores in se ipsis, et mihi viciniore et di-
lectiores existunt.

Ideoque habes scriptum, quia mittebant coro-
nas suas ante Deum, et ceciderunt in facies suas
coram Agno, et adoraverunt viventem in sæcula
sæculorum (a).

9. Multi quærent quis major sit in regno Dei,
qui ignorant an eum minimis erunt digni com-
parari.

Magnum est, vel minimum esse in cœlo, ubi

(a) Apoc. 4. 10. et 5. 14.

omnes magni sunt; quia omnes filii Dei vocabun-
tur (a), et erunt.

Minimus erit in mille, et peccator centum an-
norum morietur (b).

Quum enim quærerent discipuli, quis major
esset in regno cœlorum, tale audierunt respon-
sum:

Nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut par-
vuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Qui-
cumque ergo humiliaverit se, sicut parvulus iste,
hic major est in regno cœlorum (c).

10. Væ eis qui cum parvulis humiliare se spon-
te dedignantur! quoniam humilis janua regni
cœlestis eos non admittet intrare.

Væ etiam divitibus, qui habent hic consolati-
ones suas (d)! quia pauperibus intrantibus in
regnum Dei, ipsi stabunt foris ejulantes.

Gaudete humiles, et exultate pauperes, quia
vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate am-
bulatis (e).

CAPUT LIX.

QUOD OMNIS SPES ET FIDUCIA IN SOLO DEO EST
FIGENDA.

1. Domine, quæ est fiducia mea quam in hac
vita habeo? aut quod majus solatium meum, ex
omnibus apparentibus sub cœlo?

Nonne tu, Domine Deus meus, cujus miseri-
cordiæ non est numerus?

Ubi mihi bene fuit sine te? Aut quando male
esse potuit præsentem te?

Malo pauper esse propter te, quam dives si-
ne te.

(a) Matth. 5. 9.

(b) Is. 60. 22. et 65. 20.

(c) Matth. 18. 3. 4.

(d) Luc. 6. 24.

(e) Luc. 6. 20.; 3. Jo. 1. 4.

Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam sine te cælum possidere. Ubi tu, ibi cælum; atque ibi mors et infernus, ubi tu non es.

Tu mihi in desiderio es; et ideo post te gemere, clamare et exorare necesse est.

In nullo denique possum plene confidere, qui in necessitatibus auxilietur opportunius, nisi in solo Deo meo.

Tu es spes mea, et fiducia mea; tu consolator meus, et fidelissimus in omnibus.

2. Omnes, quæ sua sunt, quærunt (a): tu salutem meam, et profectum meum solummodo præterdis, et omnia in bonum mihi convertis (b).

Etiamsi variis tentationibus et adversitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti.

In qua probatione non minus diligi debes et laudari, quam si cælestibus consolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam spem meam et refugium; in te omnem tribulationem, et angustiam meam constituo, quia totum infirmum et instabile invenio quidquid extra te conspicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes consiliarii uitæ responsum dare, neque libri doctorum consolari; nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus et amœnus contutari; si tu ipse non assistas, juves, confortes, consoleris, instruas et custodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur esse, et felicitatem habendam, te absente nihil sunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorum, et altitudo vitæ, et profunditas eloquiorum tu es; et in te super

(a) *Philipp. 2. 21.*

(b) *Rom. 8. 28.*

omnia sperare, fortissimum solatium servorum tuorum (a).

Ad te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus, misericordiarum Pater (b).

5. Benedic, sanctifica animam meam benedictione cælesti, ut fiat habitatio sancta tua, et sedes æternæ gloriæ tuæ; nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur quod oculos tuæ majestatis offendant.

Secundum multitudinem bonitatis tuæ, et multitudinem miserationum tuarum, respice in me, et exaudi orationem pauperis servi tui longe exulantis, in regione umbræ mortis (c).

Protege et conserva animam servuli tui, inter tot discrimina vitæ corruptibilis (d); ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

(a) *Hebr. 6. 18.*

(b) *Ps. 24. 2.; 2. Cor. 1. 3.*

(c) *Ps. 68. 17.; Dan. 9. 17.; Is. 9. 2.*

(d) *2. Mach. 6. 25.*

APPENDIX

AD TRES PRIORES LIBROS.

CAPUT ULTIMUM.

CONTRA HUIUS MUNDI VANITATEM.

1. Gravis certe et nimium periculosa est mundi conversatio.

Nam periclitatur castitas in deliciis, humilitas in divitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam sæculo;

Quia, sicut difficile est arborem juxta viam positam fructus pulcherrimos usque ad maturitatem producere, sic difficile est hominem juxta sæculum viventem, immaculatam usque ad finem justitiam servare.

2. O quam execrati sunt qui mundanam gloriam quærunt!

Quid enim est sæculi lætitia, nisi impunita nequitia? scilicet luxuriari, inebriari, comessionibus vacare, vanitatibus intendere, et pro iis nihil in hac vita sustinere.

Putant enim mali securos se esse in deliciis, quum non corriguntur pro suis nequitis: sed et ignorant quia nil infelicius felicitate peccantium, qua pœnalis infirmitas incurritur, et mala voluntas roboratur.

3. Si enim prælationem quæris, et dicis: In ipsa sancte et bene vivere propono, laudo. Sed raro laudare quos valeam, invenio;

Quia monstruosa res est gradus summus, et animus infirmus: sedes prima, et vita ima; ingens auctoritas, et infirma stabilitas.

Et tot tormentis prælati sunt digni quot exempla perditionis in subditos transmittunt.

4. Si sapientiam mundi quæris; quanto te periculo submittis!

Quia mundi sapientia terrena, animalis, diabolica, inimica salutis, suffocatrix vitæ, et mater est cupiditatis (a).

Si forte divitiis mundi, pompas sæculi, delicias carnis diligis, attende quantum hæc sunt fragilla et caduca! quia mundana omnia non sunt nisi quædam somnia.

5. Quid enim profuit superbia suis amatoribus, aut divitiarum jactantia?

Transierunt omnia tanquam umbra, et tanquam navis quæ pertransit fluctuantem aquam, cujus non potest inveniri vestigium (b).

In malignitate enim sua consumpti sunt; et virtutum, heu! quam plurimi nullum signum reliquerunt (c)!

6. Ubi sunt principes, et qui dominati sunt super bestias quæ sunt super terram (d); qui argentum thesaurizaverunt et aurum (e), qui civitates et castra extruxerunt, reges et regna debellando devicerunt?

Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor hujus sæculi (f)?

Ubi Absalom speciosissimus? ubi Alexander potentissimus? ubi Samson fortissimus? ubi Cæsares potentissimi? ubi Reges et Principes inclyti?

7. Quid profuit inanis gloria, brevis lætitia, mundana potentia, magna familia, carnis voluptas, divitiarum falsitas, concupiscentiarum suavitas?

Ubi risus, ubi lætitia? Ubi jactantia, ubi arrogantia? Ubi generositas sanguinis? Ubi pulchritudo corporis?

(a) Jac. 3. 15.

(c) Sap. 5. 13.

(e) Bar. 3. 18.

(b) Sap. 5. 9. 10.

(d) Bar. 3. 16.

(f) 1. Cor. 1. 29.

8. Eheu! cuncta hæc defecerunt et transierunt, imo ad nihilum redacta evanuerunt.

Nihil horum superest, nec istorum reliquiæ ab aliorum reliquiis secerni possunt.

Jam dudum enim corpora ipsorum in terra putrescunt, et a vermibus corroduntur: eorum animæ, aut lætitia fruuntur, aut subeunt pœnas quas meruerunt.

9. Abjiciamus ergo delicias externas et terrestres: sequamur vero internas quæ spiritus sunt; ut ad Deum ex toto corde revertamur et convertemur, atque voluntatem faciamus illius cui soli sit omnis gloria, honos et gratiarum actio, et qui solus est principium, medium et finis nostræ consolationis internæ. Amen.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER QUARTUS.

DE SACRAMENTO.

CAPUT I.

CUM QUANTA REVERENTIA CHRISTUS SIT SUSCIPIENDUS.

1. « Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos (a), dicit Dominus.

« Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita (b).

« Accipite et comedite, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem (c).

« Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo (d).

« Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt (e). »

2. Hæc sunt verba tua, Christe, Veritas æterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conscripta.

(a) *Matth.* 11. 28.

(b) *Joan.* 6. 51.

(c) *Matth.* 26. 26.; *Luc.* 22. 19.; *1. Cor.* 11. 24.

(d) *Joan.* 6. 57.

(e) *Ibid.* 63.

Quia ergo tua sunt et vera, gratanter mihi et fideliter cuncta sunt accipienda.

Tua sunt, et tu ea protulisti; et mea quoque sunt, quia pro salute mea edidisti.

Libenter suscipio ea ex ore tuo, ut arctius inserantur cordi meo.

Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis et dilectionis: sed terrent me delicta propria: et ad capienda tanta mysteria, me reverberat impura conscientia.

Provocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat multitudo vitiorum meorum.

3. Jubes ut fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem; et ut immortalitatis accipiam alimoniam, si æternam cupiam obtinere vitam et gloriam.

Venite, inquis, ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos (a).

O dulce et amicabile verbum in aure peccatoris, quo tu, Domine Deus meus, egenum et pauperem invitans ad Communionem tui sanctissimi Corporis!

Sed quis ego sum, Domine, ut ad te præsumam accedere?

Ecce, cæli cælorum te non capiunt: et tu dicis: Venite ad me omnes (b)!

4. Quid sibi vult ista piissima dignatio, et tam amicabile invitatio?

Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possim præsumere?

Quomodo te introducam in domum meam (c), qui sæpius offendi benignissimam faciem tuam?

Reverentur Angeli et Archangeli, metuunt sancti et iusti; et tu dicis: Venite ad me omnes (d).

Nisi tu, Domine, hoc diceris, quis verum esse crederet?

(a) *Matth. 11. 28.*

(c) *Cant. 3. 4.*

(b) *Ibid.*

(d) *Matth. 11. 28.*

Et nisi tu juberis, quis accedere attentaret?

5. Ecce, Noe, vir justus (a), in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis salvaretur: et ego, quomodo me potero una hora præparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia sumam?

Moses famulus tuus (b), magnus et specialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam et mundissimo vestivit auro, ut tabulas legis in ea reponeret: et ego, putrida creatura, audebo te conditorem legis ac vitæ datorem tam facile suscipere?

Salomon, sapientissimus regum Israel, templum magnificentum septem annis in laudem nominis tui edificavit;

Et octo diebus festum dedicationis ejus celebravit (c): mille hostias pacificas obtulit; et arcam fœderis in clangore buccinæ et jubilo in locum sibi præparatum solemniter collocavit (d).

Et ego infelix et pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devote novi horam? et utinam vel semel digne fere mediam!

6. O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi, agere studuerunt!

Heu, quam pusillum est quod ago! quam breve expleo tempus, quam me ad communicandum dispono!

Raro totus collectus, rarissime ab omni distractione purgatus.

Et certe in tua salutari Deitatis præsentia nulla debet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura; quia non Angelum, sed Angelorum Dominum suscepturus sum hospitio.

7. Est tamen valde magna distantia inter arcam fœderis cum suis reliquiis, et mundissimum Cor-

(a) *Gen. 6. 9.*

(c) *2. Mach. 2. 12.*

(b) *Jos. 1. 13.*

(d) *2. Reg. 6. 15. 17.*

pus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa sacrificia futurorum præfigurativa, et veram Corporis tui hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completivam.

8. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco præsentiam?

Cur non majori me præparo sollicitudine ad tua sancta sumenda: quando illi antiqui sancti Patriarchæ, Prophetæ, Reges quoque et Principes, cum universo populo, tantum devotionis demonstrarunt affectum erga cultum divinum?

9. Saltavit devotissimus rex David coram arca Dei totis viribus (a), recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diversi generis organa (b), Psalmos edidit, et cantari instituit cum lætitiâ, cecinit et ipse frequenter in cithara. Spiritus sancti afflatus gratia; docuit populum Israel toto corde Deum laudare (c), et ore consono diebus singulis benedicere et prædicare.

Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis exhibitio recordatio coram arca testamenti, quanta nunc mihi, et omni populo Christiano habenda est reverentia et devotio in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi Corporis Christi!

10. Currunt multi ad diversa loca, pro visitandis reliquiis Sanctorum; et mirantur auditis gestis eorum; ampla ædificia templorum inspicunt, et osculantur sericis et auro involuta sacra ossa ipsorum.

Et ecce, tu præsens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus Sanctorum, Creator omnium, et Dominus Angelorum!

Sæpe in talibus videndis curiositas est hominum, et novitas invisorum, et modicus reportatur emendationis fructus; maxime ubi est tam levis, sine vera contritione, discursus.

(a) 2. Reg. 6. 14.

(b) 2. Paral. 23. 13.

(c) 2. Paral. 20. 21.

Hic autem in Sacramento altaris totus præsens es, Deus meus, homo Christe Jesu: ubi et copiosus percipitur æternæ salutis fructus, quotiescumque fueris digne ac devote susceptus.

Ad istud vero non trahit levitas aliqua, nec curiositas aut sensualitas, sed firma fides, devota spes, et sincera charitas.

11. O invisibilis conditor mundi Deus, quam mirabiliter agis nobiscum! quam suaviter et gratiose cum electis tuis disponis, quibus temetipsum in Sacramento sumendum proponis!

Hoc namque omnem intellectum superat; hoc specialiter devotorum corda trahit, et accendit affectum.

Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo Sacramento magnam devotionis gratiam, et virtutis amorem frequenter recipiunt.

12. O admirabilis et abscondita gratia Sacramenti, quam norunt tantum Christi fideles! infideles autem et peccatis servientes experiri non possunt.

In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia, et reparatur in anima virtus amissa; et per peccatum deformata redit pulchritudo.

Tanta est aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis non tantum mens, sed et debile corpus vires sibi præstitas sentiat ampliores.

13. Dolendum tamen valde, et miserandum super tepiditate et negligentia nostra, quod non majori affectione trahimur ad Christum sumendum, in quo tota spes salvationis consistit et meritum.

Ipse enim est sanctificatio nostra et redemptio; ipse consolatio viatorum, et Sanctorum æterna fruitio.

Dolendum itaque valde, quod multi tam parum hoc salutare mysterium advertunt, quod celum lætificat, et mundum conservat universum.

Heu cæcitas et duritia cordis humani, tam inefabile donum non magis attendere, et ex quotidiano usu etiam ad inadvertentiam defluere!

14. Si enim hoc sanctissimum Sacramentum in uno tantum celebraretur loco, et ab uno tantum consecraretur sacerdote in mundo; quanto putas desiderio ad illum locum, et ad talem Dei sacerdotem homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari viderent!

Nunc autem multi facti sunt sacerdotes (a) et in multis locis offertur Christus, ut tanto major appareat gratia et dilectio Dei ad hominem, quanto latius est sacra Communio diffusa per orbem.

Gratias tibi, Jesu bone, Pastor æterne, qui nos pauperes et exules dignatus es pretioso Corpore et Sanguine tuo reficere; et ad hæc mysteria percipienda, etiam propril oris tui alloquio invitare, dicendo: Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos (b).

CAPUT II.

QUOD MAGNA BONITAS ET CHARITAS DEI
IN SACRAMENTO HOMINI EXHIBETUR.

1. Super bonitate tua et magna misericordia tua, Domine, confisus, accedo æger ad Salvatorem, esuriens et sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cæli, servus ad Dominum, creatura ad Creatorem, desolatus ad meum pium consolatorem.

Sed unde hoc mihi, ut venias ad me (c)? Quis ego sum, ut præstes mihi te ipsum?

Quomodo audet peccator coram te apparere? et tu, quomodo dignaris ad peccatorem venire?

Tu nosti servum tuum, et scis quia nihil boni in se habet unde hoc ipsi præstes?

(a) *Hebr.* 7. 23.(b) *Matth.* 11. 28.(c) *Luc.* 1. 43.

Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, et gratias ago propter nimiam charitatem (a).

Propter te ipsum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innolescat, charitas amplior ingeratur, et humilitas perfectius commendetur.

Quia ergo tibi hoc placet, et tu sic fieri iussisti, placet et mihi dignatio tua; et utinam iniquitas mea non obsistat!

2. O dulcissime et benignissime Jesu, quanta tibi reverentia et gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione sacri Corporis tui, debetur, cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur!

Sed quid cogitabo in hac Communionem, in accessu ad Dominum meum, quem debite venerari nequeo, et tamen devote suscipere desidero?

Quid cogitabo melius et salubrius, nisi me ipsum totaliter humiliando coram te, et tuam infinitam bonitatem exaltando supra me!

Laudo te, Deus meus, et exalto in æternum: Despicio me, et subjicio tibi in profundum vilitatis meæ.

3. Ecce tu Sanctus Sanctorum, et ego sordes peccatorum.

Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere.

Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu invitatis me ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis cælestem cibum et panem Angelorum (b) ad manducandum; non alium sane, quam te ipsum, panem vivum, qui de cælo descendisti, et das vitam mundo (c).

4. Ecce unde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit! quam magna gratiarum actiones et laudes tibi pro his debentur!

(a) *Eph.* 2. 4. (b) *Ps.* 77. 25. (c) *Jo.* 6. 33. 41.

O quam salutare et utile consilium tuum, quum istud instituisti! quam suave et jucundum convivium, quum te ipsum in cibum donasti!

O quam admirabilis operatio tua, Domine! quam potens virtus tua! quam ineffabilis veritas tua!

Dixisti enim, et facta sunt omnia; et hoc factum est, quod ipse jussisti.

5. Mira res, et fide digna, ac humanum vincens intellectum, quod tu Domine Deus meus, verus Deus et homo, sub modica specie panis et vini integer contineris, et sine consumptione a sumente manducaris.

Tu, Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti enim per Sacramentum tuum habitare in nobis (a), conserva cor meum et corpus immaculatum.

Ut læta et pura conscientia sapius tua valeam celebrare mysteria, et ad meam perpetuam accipere salutem, quæ ad tuum præcipue honorem, et memoriale perenne, sanxisti, et instituisti.

6. Lætare anima mea, et gratias age Deo pro tam nobili munere et solatio singulari in hac lacrymarum valle tibi relicto.

Nam quoties hoc mysterium recolis, et Christi Corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus agis, et particeps omnium meritorum Christi efficeris.

Charitas etenim Christi nunquam minuitur, et magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur.

Ideo nova semper mentis renovatione ad hoc disponere te debes, et magnum salutis mysterium attentam consideratione pensare.

Ita magnum novum et jucundum tibi videri debet, quum celebras, aut missam audis; ac si

(a) 2. Mach. 14. 35.

eodem die Christus primum in uterum Virginis descendens, homo factus esset, aut in cruce pendens, pro salute hominum pateretur et moretetur.

CAPUT III.

QUOD UTILE SIT SÆPE COMMUNICARE.

1. Ecce, ego ad te venio, Domine, ut bene mihi sit ex munere tuo, et lætificer in convivio sancto tuo, quod parasti in dulcedine tua pauperi Deus (a).

Ecce, in te est totum quod desiderare possum et debeo: tu salus mea et redemptio, spes et fortitudo, decus et gloria!

Lætifica ergo hodie animam servi tui, quoniam ad te, Domine Jesu, animam meam levavi (b).

Desidero te nunc devote ac reverenter suscipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear a te benedici, ac inter filios Abrahæ computari (c).

Anima mea corpus tuum concupiscit; cor meum tecum uniri desiderat.

2. Trade te mihi, et sufficit. Nam præter te nulla consolatio valet.

Sine te esse nequeo; et sine visitatione tua vivere non valeo.

Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, et in remedium salutis meæ recipere, ne forte deficiam in via, si fuero cœlesti fraudatus alimonia.

Sic enim tu, misericordissime Jesu, prædicans populis, et varios curans languores, aliquando dixisti: Nolo eos jejunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via (d).

(a) Ps. 67. 11.

(b) Ps. 85. 4.

(c) Luc. 19. 9.

(d) Matth. 9. 35. et 15. 32.

Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti.

Tu es enim suavis reflectio animæ; et qui te digne manducaverit, particeps et hæres erit æternæ gloriæ.

3. Necessarium quidem mihi est, qui tam sæpe labor et pecco, tam cito torpesco et deficio, ut per frequentes orationes et confessiones, ac sacram corporis tui perceptionem me renovem, mundem et accendam; ne forte, diutius abstinendo, a sancto proposito defluam.

Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua (a); et nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora.

Retrahit ergo sancta Communio a malo, et confortat in bono.

Si enim modo tam sæpe negligens sum et tepidus, quando communico aut celebros; quid fiet, si medelam non numerem, et tam grande juvamen non quererem?

Et licet omni die non sim aptus, nec ad celebrandum bene dispositus, dabo tamen operam congruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere.

Nam hæc est una principalis fidelis animæ consolatio, quamdiu peregrinantur a te in mortali corpore (b) ut sæpius memor Dei sui, dilectum suum devota suscipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quod tu, Domine Deus, creator et vivificator omnium spirituum, ad pauperulam dignaris venire animam, et cum tota divinitate tua ac humanitate, ejus impinguare esuriam!

O felix mens, et beata anima, quæ te Dominum Deum suum meretur devote suscipere, et in tui susceptione, spirituali gaudio repleri!

O quam magnum suscipit Dominum, quam di-

(a) Gen. 8. 21.

(b) 2. Cor. 5. 6.

lectum inducit hospitem, quam jucundum recipit socium, quam fidelem acceptat amicum, quam speciosum et nobilem amplectitur sponsum præ omnibus dilectis (a), et super omnia desiderabilia amandum!

Sileant a facie tua, dulcissime dilecte meus, celum et terra, et omnis ornatus eorum (b); quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ est largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus sapientiæ non est numerus (c).

CAPUT IV.

QUOD MULTA BONA PRESTANTUR DEVOTE COMMUNICANTIBUS.

1. Domine Deus meus, præveni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ (d), ut ad tuum magnificentum Sacramentum digne ac devote merear accedere.

Excita cor meum in te, et a gravi torpore exue me. Visita me in salutari tuo (e), ad gustandum in spiritu suavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tanquam in fonte plenarie latet.

Illumina quoque oculos meos (f) ad intuentium tantum mysterium; et ad credendum illud indubitata fide me roboram.

Est enim operatio tua, non humana potentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio.

Non enim ad hæc capienda et intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ angelicam etiam subtilitatem transcendunt.

Quid ergo, ego peccator indignus, terra et cinis (g), de tam alto sacro secreto potero investigare et capere?

(a) Ps. 44. 3. (b) Habac. 2. 20.; Gen. 2. 1.
(c) Ps. 146. 5. (d) Ps. 20. 4. (e) Ps. 103. 4.
(f) Ps. 12. 4. (g) Eccli. 17. 31.

2. Domine in simplicitate cordis mei (a), in bona firma fide, et in tua jussione, ad te cum spe ac reverentia accedo; et vere credo quia tu præsens es hic in Sacramento, Deus et homo.

Vis ergo ut te suscipiam, et me ipsum tibi in charitate uniam.

Unde tuam precor clementiam, et specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; ut totus in te liquefiam et amore perefluam, atque de nulla aliena consolatione amplius me introrittam.

Est enim hoc altissimum et dignissimum Sacramentum salutis animæ et corporis, medicina omnis spiritualis languoris; in quo vitia mea curantur, passionibus frænantur, tentationes vincuntur aut minuuntur, gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, et charitas ignescit ac dilatur.

3. Multa namque bona largitus es, et adhuc sæpius largiris in Sacramento, dilectis tuis devote communicantibus, Deus meus susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, et totius dator consolationis internæ (b).

Nam multam ipsis consolationem adversus variam tribulationem infundis, et de imo dejectionis propriæ ad spem tuæ protectionis erigis, atque nova quadam gratia eos intus recreas et illustras; ut qui anxii primum et sine affectione se ante Communionem senserant, postea relecti cibo potuque cælesti, in melius se mutatos inveniant.

Quod idcirco cum electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscant, et patenter experiantur, quantum infirmitatis ex se ipsis habeant, et quid bonitatis ac gratiæ ex te consequantur?

Quia ex semetipsis frigidi, duri et indevoti; ex te autem ferventes, alacres, et devoti esse merentur.

(a) 1. Paral. 29. 17.

(b) Ps. 53. 6.

Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat?

Aut quis juxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es semper plenus et superabundans, ignis jugiter ardens, et nunquam deficiens (a).

4. Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad salletatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cælestis fistulæ; ut saltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam sitim meam, et non penitus exarescam.

Et si necdum totus cælestis, et tam ignitus ut Cherubim et Seraphim esse possum, conabor tamen devotioni insistere, et cor meum preparare, ut vel modicam divini incendii flammam ex humili sumptione vivifici Sacramenti conquiram.

Quidquid autem mihi deest, Jesu bone, Salvator sanctissime, tu pro me supple benigne ac gratiose, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos (b).

5. Ego quidem laboro in sudore vultus mei (c), dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor; multis malis passionibus implicor et premor; et non est qui adjuvet, non est qui liberet et salvum faciat, nisi tu Domine Deus, Salvator meus (d), cui committo me et omnia mea, ut me custodias, et perducas in vitam æternam.

Suscipe me in laudem et gloriam nominis tui, qui Corpus tuum et Sanguinem in cibum et potum mihi parasti.

Præsta, Domine Deus salutaris meus, ut, cum frequentatione mysterii tui, crescat meæ devotionis affectus.

(a) Levit. 6. 12. 13.

(b) Math. 11. 28.

(c) Gen. 3. 19. (d) Ps. 21. 12. et 7. 2. et 24. 5.

CAPUT V.

DE DIGNITATE SACRAMENTI ET STATU
SACERDOTALI.

1. Si haberes angelicam puritatem et Sancti Joannis Baptistæ sanctitatem, non esses dignus hoc Sacramentum accipere nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo consecret et tractet Christi Sacramentum, et sumat in cibum panem Angelorum (a).

Grande ministerium, et magna dignitas Sacerdotum; quibus datum est quod Angelis non est concessum.

Soli namque Sacerdotes, rite in Ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi, et Corpus Christi consecrandi.

Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei, per jussionem et institutionem Dei; Deus autem tibi principalis est auctor, et invisibilis operator, cui subest omne quod voluerit, et patet omne quod jusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentissimo Sacramento, quam proprio sensui, aut alicui signo visibili. Ideoque cum timore et reverentia ad hoc opus est accedendum.

Attende tibi, et vide cuius ministerium tibi traditum est per impositionem manus Episcopi (b).

Ecce, Sacerdos factus es, et ad celebrandum consecratus; vide nunc ut fideliter et devote in suo tempore Deo sacrificium offeras (c), et te ipsum irreprehensibilem exhibeas (d).

Non alleviasti onus tuum, sed arctiori jam alligatus es vinculo disciplinae, et ad majorem tenaris perfectionem sanctitatis.

(a) Ps. 77. 25. (b) 1. Tim. 4. 14.
(c) Num. 9. 13. (d) 1. Tim. 3. 2.; Tob. 10. 13.

Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, et aliis bonæ vitæ exemplum præbere (a).

Ejus conversatio non cum popularibus et communibus hominibus viis, sed cum Angelis in cælo (b), aut perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vicces gerit, ut Deum pro se et pro omni populo (c) suppliciter et humiliter roget.

Habet ante se et retro Dominicæ crucis signum ad memorandam jugiter Christi passionem.

Ante se crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, et sequi ferventer studeat.

Post se cruce signatus est, ut adversa qualibet ab aliis illata clementer pro Deo toleret.

Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat; post se, ut aliorum etiam commissæ per compassionem defleat, et se medium inter Deum et peccatorem constitutum esse sciat.

Nec ab oratione et oblatione sancta torpescat; donec gratiam et misericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, Ecclesiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præstat, et sese omnium honorum participem efficit.

CAPUT VI.

INTERROGATIO DE EXERCITIO
ANTE COMMUNIONEM.

1. Quum tuam dignitatem, Domine, et meam villitatem penso, valde contremisco, et in me ipso confundor.

Si enim non accedo, vitam fugio; et si indignus me ingessero, offensam incurro.

(a) Tit. 2. 7. (b) Philip. 3. 20. (c) Hebr. 5. 3.

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus (a), conciliator in necessitatibus?

2. Tu doce me viam rectam; propone breve aliquod exercitium, sacra Communioni congruum.

Utile est enim scire, qualiter scilicet devote ac reverenter tibi præparare debeam cor meum ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum et divinum sacrificium.

CAPUT VII.

DE DISCUSSIONE PROPRIÆ CONSCIENTIÆ ET EMENDATIONIS PROPOSITO.

1. Super omnia cum summa humilitate cordis et supplicii reverentia, cum plena fide et pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum et sumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem.

Diligenter examina conscientiam tuam: et pro posse tuo, vera contritione et humili confessione eam munda et clarifica; ita ut nil grave habeas, aut scias, quod te remordeat, et liberum accessum impediatur.

Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, et pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas et gemas.

Et si tempus patitur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2. Ingemisce et dole, quod adhuc ita carnalis sis et mundanus, tam immortificatus a passionibus, tam plenus concupiscentiarum motibus.

Tam incustoditus in sensibus exterioribus, tam sæpe multis vanis phantasiis implicatus;

Tam multum inclinatus ad exteriora, tam negligens ad interiora;

(a) Is. 50. 7.

Tam levis ad risum et dissolutionem, tam durus ad fletum et compunctionem;

Tam promptus ad laxiora et carnis commoda, tam segnis ad rigorem et fervorem;

Tam curiosus ad nova audienda et pulchra intuenda, tam remissus ad humilia et abjecta amplectenda;

Tam cupidus ad multa habenda, tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum;

Tam inconsideratus in loquendo, tam incontinentis in tacendo;

Tam incompotus in moribus, tam importunus in actibus;

Tam effusus super cibum, tam surdus ad Dei verbum;

Tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem;

Tam vigilans ad fabulas, tam somnolentus ad vigiliis sacras;

Tam festinus ad finem, tam vagus ad attendendum: tam negligens in horis persolvendis, tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicando.

Tam cito distractus, tam raro plene tibi collectus;

Tam subito commotus ad iram, tam facilis ad alterius displicentiam;

Tam pronus ad iudicandum, tam rigidus ad arguendum;

Tam lætus ad prospera, tam debilis in adversis;

Tam sæpe multa bona proponens, et modicum ad effectum perducens.

3. His et aliis defectibus tuis cum dolore et magna displicentia propriæ infirmitatis confessis ac deploratis, firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam, et in melius proficendi.

Deinde cum plena resignatione, et integra vo-

luntate offer te ipsum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum; corpus tuum scilicet et animam mihi fideliter committendo;

Quatenus et sic digne merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, et Sacramentum corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior et satisfactio major pro peccatis diluendis, quam se ipsum pure et integre cum oblatione Corporis mei in Missa et in Communione Deo offerre.

Si fecerit homo quod in se est, et vere penituerit: quotiescumque pro venia et gratia ad me accesserit: Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur et vivat (a); quoniam peccatorum suorum non recordabor amplius (b), sed cuncta sibi indulta erunt.

CAPUT VIII.

DE OBLATIONE CHRISTI IN CRUCE ET PROPRIA RESIGNATIONE.

1. Sicut ego me ipsum, expansis in cruce manibus, et nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtuli (c), ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinæ placationis transiret;

Ita debes et tu te ipsum mihi voluntarie in oblationem puram et sanctam, quotidie in Missa, cum omnibus viribus et affectibus tuis, quanto intimius vales offerre.

Quid magis a te requiro, quam ut studeas te mihi ex integro resignare?

Quidquid præter te ipsum das, nihil curo, quia non quero datum tuum (d), sed te.

(a) *Ezech. 18. 3. et 33. 11.*

(b) *Is. 43. 25.; Hebr. 10. 17.*

(c) *Is. 53. 7.*

(d) *Philipp. 4. 17.*

2. Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis præter me; ita nec mihi placere poterit quidquid dederis, te non oblato.

Offer te mihi, et da te totum pro Deo, et erit accepta oblatio.

Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum, et Sanguinem in cibum, ut totus tuus essem, et tu meus permaneres.

Si autem in te ipso steteris, nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, nec integra erit inter nos unio.

Igitur omnia opera tua præcedere debet spontanea tui ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis et gratiam.

Ideo enim tam pauci illuminati, et liberi intus efficiuntur, quia se ipsos ex toto abnegare nesciunt.

Est firma sententia mea: Nisi quis renuntiaverit omnibus, non potest meus esse discipulus (a). Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer te ipsum mihi cum omnibus affectionibus tuis.

CAPUT IX.

QUOD NOS ET OMNIA NOSTRA DEO DEBEMUS OFFERRE, ET PRO OMNIBUS ORARE.

1. Domine, omnia tua sunt, quæ in cælo sunt et in terra (b).

Desidero me ipsum tibi in spontaneam oblationem offerre (c), et tuus perpetuo permanere.

Domine, in simplicitate cordis mei offero me ipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium et in sacrificium laudis perpetuæ (d).

Suscipe me cum hac sancta oblatione tui prelosi Corporis, quam tibi hodie in præsentia

(a) *Luc. 14. 33.*

(c) *Deut. 18. 10.*

(b) *1. Paral. 29. 11.*

(d) *Tob. 8. 19.*

Angelorum, invisibiliter assistentium, offero: ut sit pro me et pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata et delicta mea, quæ commisi coram te, et sanctis Angelis tuis, a die quo primum peccare potui, usque ad horam hanc, super placabili altari tuo (a); ut tu omnia pariter incendas et comburas igne charitatis tuæ, et deleas universas maculas peccatorum meorum, et conscientiam meam ab omni delicto emundes (b), et restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi, omnia mihi plene indulgendo, et in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo et lamentando (c), et tuam propitiationem incessanter deprecando?

Deprecor te, exaudi me propitius, ubi adsto coram te, Deus meus.

Omnia peccata mea mihi maxime displicent, nolo ea unquam amplius perpetrare; sed pro eis doleo, et doleo quamdiu vixero, paratus penitentiam agere, et pro posse satisfacere.

Dimitte mihi, Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum (d); salva animam meam, quam pretioso Sanguine tuo redemisti (e).

Ecce committo me misericordiæ tuæ, resigno me manibus tuis.

Agè necum secundum bonitatem tuam, non secundum meam malitiam et iniquitatem (f).

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca et imperfecta; ut tu ea emendes et sanctifices; ut ea grata habeas et accepta tibi facias, et semper ad meliora trahas; necnon ad beatum ac laudabilem finem, me pigrum et inutilem homuncionem, perducas.

(a) Is. 60. 7.

(b) Hebr. 9. 14.

(c) 1. Joan. 1. 9.

(d) Ps. 24. 11. 18.

(e) 1. Petr. 1. 18. 19.

(f) 1. Mach. 13. 40.

5. Offero quoque tibi omnia pia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque charorum meorum, et eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt;

Et qui orationes et missas pro se suisque omnibus dici a me desideraverunt et petierunt, sive in carne adhuc vivant, sive jam sæculo defuncti sint:

Ut omnes sibi auxilium gratiæ tuæ, opem consolationis, protectionem a periculis, liberationem a pœnis advenire sentiant, et ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas lati persolvant.

6. Offero etiam tibi preces et hostias placationis, pro illis specialiter qui me in aliquo læserunt, contristaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquid damnum vel gravamen intulerunt.

Pro his quoque omnibus quos aliquando contristavi, conturbavi, gravavi et scandalizavi, verbis, factis, scienter vel ignoranter; ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra et mutuas offensiones.

Aufer Domine, a cordibus nostris omnem suspicionem, indignationem, iram et disceptationem; et quidquid potest charitatem lædere, et fraternam dilectionem minuere.

Miserere, miserere, Domine (a), misericordiam tuam poscentibus; da gratiam indigentibus; et fac nos tales existere, ut simus digni gratia tua perfrui, et ad vitam proficiamus æternam! Amen.

CAPUT X.

QUOD SACRA COMMUNIO DE FACILI NON EST
RELINQUENDA.

1. Frequenter recurrendum est ad fontem gratiæ et divinæ misericordiæ, ad fontem bonitatis et totius puritatis: quatenus a passionibus tuis et

(a) Ps. 122. 3.

vitiis curari valeas, et contra universas tentationes et fallacias Diaboli fortior atque vigilantior effici merearis.

Inimicus sciens fructum et remedium maximum in sacra Communionem positum, omni modo et occasione nititur fideles et devotos, quantum pravalet, retrahere et impedire.

2. Quum enim quidam sacrae Communioni se aptare disponunt, peiores Satanæ immissiones (a) patiuntur.

Ipse nequam spiritus, ut in Job scribitur, venit inter filios Dei (b), ut solita illos nequitia sua perturbet, aut timidos nimium reddat et perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnano auferat, si forte aut omnino Communionem relinquunt, aut cum tepore accedant.

Sed non est quidquam curandum de versutis et phantasiis illius, quantumlibet turpibus et horridis: sed cuncta phantasmata in caput ejus sunt retorquenda.

Contemnendus est miser et deridendus; nec propter insultus ejus et commotiones quas suscitavit, sacra est omittenda Communio.

3. Sæpe etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda, et anxietas quædam de confessione facienda.

Age secundum consilium sapientum, et depone anxietatem et scrupulum; quia gratiam Dei impedit et devotionem mentis destruit.

Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem; sed vade citius confiteri, et omnes offensiones aliis libenter indulge.

Si vero tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare, et Deus libenter indulget tibi.

(a) Ps. 77. 49.

(b) 1. Reg. 16. 14.; Job 1. 6.

4. Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre Communionem?

Expurga te cum primis, expue velociter venenum, festina accipere remedium, et senties melius quam si diu distuleris.

Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud majus eveniet; et sic diu posses a Communionem impediri, et magis ineptus fieri.

Quanto citius vales, a præsentii gravitate et inertia te excutias; quia nihil importat diu anxii, diu cum turbatione transire, et ob quotidiana obstacula se a divinis sequestrare.

Immo plurimum nocet diu Communionem protelare; nam et gravem torporem consuevit inducere.

Proh dolor! quidam tepidi et dissoluti moras confitendi libenter accipiunt, et Communionem sacram idcirco differri cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur.

5. Heu, quam modicam charitatem, et debilem devotionem habent, qui sacram Communionem tam faciliter postponunt!

Quam felix ille et Deo acceptus habetur, qui sic vivit, et in tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus, et bene affectus esset, si ei liceret, et sine nota agere posset!

Si quis interdum abstinere humilitatis gratia, aut legitima impediende causa, laudandus est de reverentia.

Si autem torpor obreperit, se ipsum excitare debet, et facere quod in se est; et Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

6. Quum vero legitime præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, et piam intentionem communicandi, et sic non carebit fructu Sacramenti.

Potest enim quilibet devotus, omni die et om-

ni hora, ad spiritualem Christi Communionem salubriter et sine prohibitione accedere.

Et tamen certis diebus et statuto tempore, Corpus sui Redemptoris, cum affectuosa reverentia, sacramentaliter debet suscipere, et magis laudem Dei et honorem præterdere, quam suam consolationem quærere.

Nam toties mystice communicat, et invisibiliter reficitur, quoties incarnationis Christi mysterium passionemque devote recoit, et in amore ejus accenditur.

7. Qui aliter se non præparat, nisi instante festo, vel consuetudine compellente, sæpius imparatus erit.

Beatus qui se Domino in holocaustum offert, quoties celebrat aut communicat!

Non sis in celebrando nimis prolixus aut festinus, sed serva bonum communem modum cum quibus vivis.

Non debes aliis generare molestiam vel tædium, sed communem servare viam secundum majorum institutionem; et potius aliorum servire utilitati, quam propriae devotioni vel affectui.

CAPUT XI.

QUOD CORPUS CHRISTI ET SACRA SCRIPTURA
MAXIME SINT ANIMÆ FIDELI NECESSARIA.

1. O dulcissime Domine Jesu, quanta est dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo; ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu unicus dilectus ejus super omnia desideria cordis ejus desiderabilis!

Et mihi quidem dulce foret, in præsentia tua, ex intimo affectu lacrymas fundere, et cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare (a).

Sed ubi est hæc devotio? ubi lacrymarum sanctorum copiosa effusio?

(a) *Luc. 7. 37. 38.*

Certe in conspectu tuo et sanctorum Angelorum tuorum (a), totum cor meum ardere debet, et ex gaudio flere (b).

Habeo enim te in Sacramento vere præsentem, quamvis aliena specie occultatum.

2. Nam in propria et divina claritate te conspiciere, oculi mei ferre non possent: sed neque lotus mundus in fulgore gloriæ majestatis tuæ subsisteret.

In hoc ergo imbecillitati meæ consulis, quod te sub Sacramento abscondis.

Habeo vere et adoro quem Angeli adorant in cælo (c); sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie (d) et sine velamine.

Me oportet contentum esse in lumine veræ fidei, et in ea ambulare, donec aspiret dies æternæ claritatis, et umbræ figurarum inclinentur (e).

Quum autem venerit quod perfectum est (f), cessabit usus Sacramentorum; quia Beati in gloria cælesti non egent medicamine sacramentali.

Gaudent enim sine fine in præsentia Dei, facie ad faciem gloriæ ejus speculantes; et de claritate in claritatem abyssalis beatitudinis transformati gustant verbum Dei carnem factum, sicut fuit ab initio, et manet in æternum (g).

3. Memor horum mirabilium grave mihi fit tædium, etiam quodlibet spirituale solatium; quia quamdiu Dominum meum aperte in sua gloria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conspicio et audio.

Testis es tu mihi (h), Deus, quod nulla res me potest consolari, nulla creatura quietare, nisi tu,

(a) *Apoc. 14. 10.*

(b) *Tob. 11. 11.*

(c) *Hebr. 1. 6.*

(d) *2. Cor. 5. 7.*

(e) *Cant. 2. 17.*

(f) *1. Cor. 13. 10.*

(g) *1. Cor. 13. 12.; 2. Cor. 3. 18.; Joan. 1. 14.;*

1. Joan. 1. 1.; 1. Petr. 1. 25. (h) Rom. 1. 9.

Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari.

Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate.

Ideo oportet ut me ponam ad magnam patientiam, et me ipsum in omni desiderio tibi submittam.

Nam et Sancti tui, Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exultant, in fide et patientia magna (a), dum viverent, adventum gloriæ tuæ expectabant (b). Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi speraverunt, ego spero; quo illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido.

Ambulabo interim in fide (c), exemplis confortatus Sanctorum.

Habebo etiam libros sanctos pro solatio (d) et vitæ speculo; atque super hæc omnia sanctissimum Corpus tuum pro singulari remedio et refugio.

4. Duo namque mihi necessaria permaxime sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis fore ista miserabilis vita.

In carcere corporis huius detentus, duobus me egere fateor, cibo scilicet et lumine.

Dedisti itaque mihi infirmo sacrum Corpus tuum ad refecionem mentis et corporis; et posuisti lucernam pedibus meis (e), verbum tuum.

Sine his duobus bene vivere non possem: nam verbum Dei, lux animæ meæ; et Sacramentum tuum, panis vitæ (f).

Hæc possunt etiam dici mensæ duæ, hinc et inde in gazophylacio (g) sanctæ Ecclesiæ positæ.

(a) *Hebr.* 6. 12.

(b) *Tit.* 2. 13.

(c) *2. Cor.* 5. 7.

(d) *1. Mach.* 12. 9.

(e) *Ps.* 118. 105.

(f) *Joan.* 6. 35.

(g) *Ezech.* 40. 39. et 44. 19.

Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum (a), id est, Corpus Christi pretiosum.

Altera est divinæ Legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam et firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt Sancta Sanctorum perducens (b).

Gratias tibi, Domine Jesu, lux lucis æternæ (c), pro doctrinæ sacrae mensa, quam nobis per sermos tuos Prophetas et Apostolos, aliosque doctores ministrasti (d).

5. Gratias tibi, Creator ac Redemptor hominum, qui, ad declarandam toti mundo charitatem tuam cœnam parasti magnam (e), in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum Corpus et Sanguinem proposuisti manducandum (f); lætificans omnes fideles convivio sacro, et calice inebrians salutari (g), in quo sunt omnes deliciæ paradisi, et epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suavitate feliciori!

6. O quam magnum et honorabile est officium Sacerdotum quibus datum est Dominum majestatis (h) verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, et cœleris ministrare!

O quam mundæ debent esse manus illæ, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur auctor puritatis!

Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum et utile procedere debet verbum, qui tam sæpe Christi accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus simplices et pudici, qui Christi Corpus solent intueri! Manus puræ, et in cœlum

(a) *1. Reg.* 21. 4.

(b) *Hebr.* 9. 3.

(c) *Eph.* 4. 11. 12.

(d) *Sap.* 16. 20.

(e) *Ps.* 28. 3.

(c) *Sap.* 7. 26.

(e) *Luc.* 14. 16.

(g) *Ps.* 22. 5. et 115. 13.

elevatæ (a), quæ Creatorem cæli et terræ solent contrectare!

Sacerdotibus specialiter in Lege dicitur: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum Dominus Deus vester (b).

8. Adjuvet nos gratia tua, omnipotens Deus, ut qui officium sacerdotale suscepimus, digne ac devote tibi in omni puritate et conscientia bona (c) famulari valeamus.

Et si non possumus in tanta innocentia vita conversari ut debemus; concede nobis tamen digne flere mala quæ gessimus, et in spiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis proposito, tibi ferventius de cætero deservire.

CAPUT XII.

QUOD MAGNA DILIGENTIA SE DEBEAT COMMUNICATURUS CHRISTO PRÆPARARE.

1. Ego sum puritatis amator, et dator omnis sanctitatis.

Ego cor purum quero, et ibi est locus requiectionis meæ (d).

Para mihi cœnaculum grande stratum (e), et faciam apud te Pascha cum discipulis meis.

Si vis ut veniam ad te, et apud te maneam; expurga vetus fermentum (f), et munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum sæculum, et omnem vitiorum tumultum: sede tanquam passer solitarius in tecto (g), et cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ (h).

Omnis namque amans suo dilecto amatori optimum et pulcherrimum preparat locum, quia

(a) 1. Tim. 2. 8.

(b) Lev. 19. 2.

(c) 1. Tim. 1. 5.

(d) Act. 7. 49.

(e) Marc. 14. 15.

(f) 1. Cor. 5. 7.

(g) Ps. 101. 8.

(h) Is. 38. 15.

in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

2. Scio tamen te non posse satisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamsi per integrum annum te præparares, et nihil aliud in mente haberes.

Sed ex sola pietate et gratia mea permitteris ad mensam meam accedere; ac si mendicus ad prandium vocaretur divitis, et ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus (a), nisi se humiliando, et ei regratiando.

Fac quod in te est, et diligenter facito, non ex consuetudine, non ex necessitate; sed cum timore et reverentia et affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego sum qui vocavi, ego jussi fieri; ego supplebo quod tibi deest; veni et suscipe me.

3. Quum gratiam devotionis tribuo, gratias ago Deo tuo; non quia dignus es, sed quia tui misertus sum (b).

Si non habes, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce et pulsa (c): nec desistas, donec merearis micam aut guttam gratiæ salutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare et meliorare venio.

Tu venis ut ex me sanctificeris, et mihi unaris; ut novam gratiam recipias, et de novo ad emendationem accendaris.

Noli negligere hanc gratiam (d); sed præpara cum omni diligentia cor tuum, et introduce ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non solum te præpares ad devotionem ante Communionem, sed ut etiam te sollicite conserves in ea, post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur,

(a) Luc. 14. 12. 14.

(b) Matth. 18. 33.

(c) Matth. 7. 7.

(d) 1. Tim. 4. 14.

quam devota præparatio prius. Nam bona postmodum custodia optima iterum est præparatio ad majorem gratiam consequendam.

Ex eo quippe valde indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia.

Cave a multiloquio, mane in secreto, et fruiere Deo tuo: ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest.

Ego sum cui te totum dare debes; ita ut jam ultra non in te, sed in me, absque omni sollicitudine, vivas (a).

CAPUT XIII.

QUOD TOTO CORDE ANIMA DEVOTA CHRISTI UNIONEM
IN SACRAMENTO AFFECTARE DEBET.

1. Quis mihi det, Domine, ut inveniam te solum, et aperiam tibi totum cor meum, et fruam te sicut desiderat anima mea; et jam me nemo despiciat (b), nec ulla creatura me moveat vel respiciat, sed tu solus mihi loquaris et ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectum loqui (c), et amicum cum amico convivari?

Hoc oro, hoc desidero, ut tibi totus uniar, et cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, magisque per sacram Communionem vel frequentem celebrationem cœlestia et æterna sapere discam.

Ah, Domine Deus! quando ero tecum totus unites et absorptus, meique totaliter oblitus?

Tu in me, et ego in te (d); et sic nos pariter in unum manere concede.

2. Vere tu es dilectus meus electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ (e).

(a) Gal. 2. 20.

(b) Cant. 8. 1.

(c) Eccl. 33. 11.

(d) Joan. 17. 21.

(e) Cant. 5. 10.; Matth. 12. 18.

Vere tu pacificus meus, in quo pax summa et requies vera, extra quem labor et dolor, et infinita miseria.

Vere tu es Deus absconditus; et consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus et simplicibus sermo tuus (a).

O quam suavis est, Domine, Spiritus tuus, qui, ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo, de cœlo descendente, illos reficere dignaris (b)?

Vere non est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantibus sibi, sicut tu, Deus noster, ades universis fidelibus tuis (c); quibus ad quotidianum solatium, et cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum et fruendum.

3. Quæ est enim alia gens tam inelyta (d), sicut plebs christiana?

Aut quæ creatura sub cœlo tam dilecta ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa?

O ineffabilis gratia? o admirabilis dignatio!

O amor immensus, homini singulariter impensus!

Sed quid retribuam Domino (e) pro gratia ista, pro charitate tam eximia?

Non est aliud quod gratulus donare queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tribuam et intime jungam.

Tunc exultabunt omnia interiora mea, quum perfecte absorpti unita Deo anima mea.

Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare, Domine, manere mecum (f), ego volo libenter esse tecum.

(a) Is. 45. 15.; Prov. 3. 32.

(b) Sap. 12. 1. et 16. 21. et 16. 20.; Joan. 6. 50.

(c) Deut. 4. 7.

(d) Deut. 4. 8.

(e) Ps. 115. 12.

(f) Luc. 24. 29.

Hoc est totum desiderium meum, ut cor meum tibi sit unitum.

CAPUT XIV.

DE QUORUMDAM DEVOTORUM ARDENTI DESIDERIO
AD CORPUS CHRISTI.

1. O quam magna multido dulcedinis tuæ. Domine, quam abscondisti timentibus te (a)! Quando recordor devotorum aliquorum ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione et affectu accedentium, tunc sæpius in me ipso confundor et erubescio, quod ad altare tuum, et sacre Communionis mensam tam tepide et frigide accedo.

Quod ita aridus et sine affectione cordis maneo: quod non sum totaliter accensus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus et affectus, sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis et sensibili cordis amore a fletu se non potuerunt continere;

Sed ore cordis et corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant (b), suam esuriam non valentes aliter temperare nec satiare, nisi Corpus tuum cum omni Jucunditate et spiritali aviditate accepissent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacre presentie tue!

Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis de Jesu ambulante cum eis (c).

Longe est a me sæpe talis affectus et devotio, tam vehemens amor et ardor.

Esto mihi propitius, Jesu bone, dulcis et benigne: et concede pauperi mendico tuo vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacra Communione sentire, ut fides mea magis conva-

(a) Ps. 39. 20.

(b) Ps. 41. 2.

(c) Luc. 24. 35. 32.

lescat, spes in bonitate tua proficiat, et charitas semel perfecte accensa, et cœleste manna experita nunquam deficiat.

3. Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi præstare (a), et in spiritu ardoris (b), quum dies beneplaciti tui venerit, me clementissime visitare.

Enim licet tanto desiderio tam specialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua illius magni inflammati desiderii desiderium habeo, orans et desiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari.

CAPUT XV.

QUOD GRATIA DEVOTIONIS HUMILITATE ET SUI IPSIUS
ABNEGATIONE ACQUIRITUR.

1. Oportet te devotionis gratiam instantèr quaerere, desideranter petere, patienter et fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiosè cum ea operari, ac Deo terminum et modum supernæ visitationis, donec veniat, committere.

Humiliare præcipue te debes, quum parum aut nihil devotionis interius sentis: sed non nimium dejici, nec inordinate contristari.

Dat sæpe Deus in uno brevi momento quod longo negavit tempore.

Dat quandoque in fine quod in principio orationis distulit dare.

2. Si semper cito gratia daretur, et pro voto adesset, non esset infirmo homini bene portabile.

Propterea in bona spe et humili patientia expectanda est devotionis gratia. Tibi tamen et peccatis tuis imputa, quum non datur, vel etiam occulte tollitur.

(a) 2. Cor. 9. 8.

(b) Is. 4. 4.

Modicum quandoque est, quod gratiam impedit et abscondit; si tamen modicum, et non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

Et si hoc ipsum modicum vel grande amoveris, et perfecte viceris, erit quod petisti.

3. Statim namque ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu seu velle quaesieris, sed integre te in ipso posueris, unum te invenies et pacatum; quia nil ita bene sapiet et placebit, sicut beneplacitum divinæ voluntatis.

Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cujuslibet rei creatæ evacuaverit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit.

Et quanto perfectius infimis quis renuntiat, et magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tanto gratia celerius venit, copiosius intrat, et altius liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, et affluet, et mirabitur, et dilatabitur cor ejus in ipso (a), quia manus Domini cum eo (b), et ipse se posuit totaliter in manu ejus usque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accepit animam suam (c).

Hic in accipiendo sacram Eucharistiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non respicit ad propriam devotionem et consolationem, sed, super omnem devotionem et consolationem, ad Dei gloriam et honorem.

(a) Is. 60. 5.

(b) Act. 11. 21.

(c) Ps. 127. 4. et 118. 2. et 23. 4.

CAPUT XVI.

QUOD NECESSITATES NOSTRAS CHRISTO APERIRE
ET EJUS GRATIAM POSTULARE DEBEMUS.

1. O dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc devote desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam, et necessitatem quam patior; in quantis malis et vitiis jaceo; quam sæpe sum gravatus, tentatus, turbatus et inquinatus!

Pro remedio ad te venio; pro consolatione et sublevamine te deprecor.

Ad omnia scientem (a) loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, et qui solus potes me perfecte consolari et adjuvare.

Tu scis quibus bonis indigeo præ omnibus, et quam pauper sum in virtutibus.

2. Ecce, sto ante te pauper et nudus, gratiam postulans et misericordiam implorans.

Refice esurientem mendicum tuum; accende frigiditatem meam igne amoris tui; illumina cæcitatem meam claritate præsentiae tuæ (b).

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia et contraria in patientiam, omnia infima et creata in contemptum et oblivionem.

Erige cor meum ad te in cælum, et ne dimittas me vagari super terram.

Tu solus mihi ex hoc jam dulcescas usque in sæculum, quia tu solus cibus et potus meus, amor meus et gaudium meum, dulcedo mea et totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, et in te transmutes; ut unus tecum efficiar spiritus (c) per gratiam internæ unionis et liquefactionem ardentis amoris!

(a) Joan. 18. 4.

(b) Apoc. 21. 23.

(c) 1. Cor. 6. 17.

Ne patiaris me jejunum et aridum a te recedere; sed operare mecum misericorditer, sicut sapius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, si totus ex te ignescerem, et in me ipso deficerem; quum tu sis ignis semper ardens et nunquam deficiens (a), amor corda purificans et intellectum illuminans.

CAPUT XVII.

DE ARDENTI AMORE ET VEHEMENTI AFFECTU
SUSCIPENDI CHRISTUM.

1. Cum summa devotione et ardenti amore, cum toto cordis affectu et fervore desidero te, Domine, suscipere, quemadmodum multi Sancti et devota persona in communicando te desideraverunt, qui tibi maxime in sanctitate vitæ plauerunt, et in ardentissima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio et dignissima reverentia quam aliquis Sanctorum habuit et sentire potuit!

2. Et licet indignus sim omnia illa sentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissima inflama desideria solus haberem.

Sed et quæcumque potest pia mens concipere et desiderare, hæc omnia tibi cum summa veneratione et intimo fervore præbeo et offero.

Nihil opto mihi reservare, sed me et omnia mea tibi sponte et libentissime immolare.

Domine Deus meus, Creator meus et Redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude et honore; cum tali gratitudine, dignitate et amore; cum tali fide, spe et charitate te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit et desideravit sanctissima Mater tua, Virgo Maria, quando Angelo evan-

(a) Deut. 4. 24.; Hebr. 12. 29.; Lev. 6. 13.

gelizanti sibi incarnationis mysterium humiliter ac devote respondit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum (a).

3. Et sicut beatus præcursor tuus, excellentissimus Sanctorum Joannes Baptista, in præsentia tua lætaturus exultavit in gaudio Spiritus sancti (b), dum adhuc maternis clauderetur visceribus, et postmodum cernens inter homines Jesum ambulantem, valde se humilians, devoto cum affectu dicebat: Amicus autem sponsi, qui stat, et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi (c); sic et ego, magnis et sacris desideriis opto inflammari, et tibi ex toto corde me ipsum præsentare.

Unde et omnium devotorum cordium jubilationes, ardentis affectus, mentales excessus, et supernaturales illuminationes et cælicæ visiones tibi offero et exhibeo, cum omnibus virtutibus et laudibus ab omni creatura in cælo et in terra celebratis et celebrandis, pro me et omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus digne lauderis et in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea, Domine Deus meus, et desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis, quæ tibi secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ (d) jure debentur.

Hæc tibi reddo et reddere desidero per singulos dies et momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias et laudes, omnes cælestes spiritus et cunctos fideles tuos precibus et affectibus invito et exoro.

5. Laudent te universi populi, tribus et linguæ (e), et sanctum ac mellifluum nomen tuum cum summa jubilatione et ardenti devotione magnificent!

Et quicumque reverenter ac devote altissimum

(a) Luc. 1. 38. (b) Ibid. 44. (c) Joan. 3. 29.
(d) Ps. 150. 2. (e) Dan. 7. 14.

Sacramentum tuum celebrant, et plena fide recipiunt, gratiam et misericordiam apud te invenire mereantur (a), et pro me peccatore suppliciter exorent.

Quumque optata devotione ac fruibili unione potuisti fuerint et bene consolati, ac mirifice relecti, de sacra mensa celesti abscesserint, meipau- peris recordari dignentur.

CAPUT XVIII.

QUOD HOMŌ NON SIT CURIOSUS SCRUTATOR SACRAMENTI, SED HUMILIS AMATOR CHRISTI, SUBDENDO SENSUM SUUM SACRÆ FIDEI.

1. Cavendum est tibi a curiosa et inutili per- scrutatione hujus profundissimi Sacramenti, si non vis in dubitationis profundum submergi.

Qui scrutator est majestatis, opprimetur a gloria (b).

Plus valet Deus operari, quam homo intelligere potest.

Tolerabilis pia et humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, et per sanas Patrum sententias studens ambulare.

2. Beata simplicitas, quæ difficiles quæstionum relinquit vias, et plena ac firma pergit semita mandatorum Dei (c).

Multi devotionem perdidierunt, dum altiora scrutari (d) voluerunt.

Fides a te exigitur et sincera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas mysteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis quæ infra te sunt; quomodo comprehendes quæ supra te sunt!

Subdere Deo (e), et humilia sensum tuum fidei, et dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide ac Sacra-

(a) Dan. 3. 39.; Hebr. 4. 16. (b) Prov. 23. 27.
(c) Ps. 118. 35. (d) Eccli. 3. 22. (e) Jac. 4. 7.

mento; sed non est hoc ipsis imputandum, sed potius inimico.

Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas a Diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus et Prophetis, et fugiet a te nequam inimicus (a).

Sæpe multum prodest, quod talia sustinet Dei servus.

Nam infideles et peccatores non tentat, quos secure jam possidet; fideles autem devotos variis modis tentat et vexat.

4. Perge ergo cum simplici et indubitata fide, et cum supplici reverentia ad Sacramentum accede. Et quidquid intelligere non vales Deo omnipotenti secure committe.

Non fallit te Deus; fallitur qui sibi ipsi nimium credit.

Graditur Deus cum simplicibus, revelat se humilibus, dat intellectum parvulis, aperit sensum puris mentibus (b), et abscondit gratiam curiosis et superbis.

Ratio humana debilis est et falli potest; fides autem vera falli non potest.

5. Omnis ratio et naturalis investigatio fidem sequi debet, non præcedere, nec infringere.

Nam fides et amor maxime præcellunt, et occultis modis in hoc sanctissimo et superexcellen- tissimo Sacramento operantur.

Deus æternus et immensus, infinitæque poten- tiæ, facit magna et inscrutabilia in cælo et in terra, nec est investigatio mirabilium operum ejus (c).

Si talia essent opera Dei, ut facile ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

(a) 2. Paral. 20. 20.; Jac. 4. 7.

(b) Ps. 118. 130.; Luc. 24. 45.

(c) Job 5. 9.; Is. 40. 28.

INDEX CAPITUM.

LIBER PRIMUS.

Cap. I. De imitatione Christi, et contemptu omnium vanitatum mundi. pag.	5
» II. De humili sentire sui ipsius.	6
» III. De doctrina veritatis.	8
» IV. De prudentia in agendis.	10
» V. De lectione sanctorum Scripturarum.	11
» VI. De inordinatis affectionibus.	12
» VII. De vana spe, et elatione fugienda.	13
» VIII. De cavenda nimia familiaritate.	14
» IX. De obedientia et subiectione.	ib.
» X. De cavenda superfluitate verborum.	15
» XI. De pace acquirenda et zelo proficiendi.	16
» XII. De utilitate adversitatis.	18
» XIII. De tentationibus resistendis.	19
» XIV. De temerario iudicio vitando.	22
» XV. De operibus ex charitate factis.	23
» XVI. De sufferentia defectuum aliorum.	24
» XVII. De religiosa vita.	25
» XVIII. De exemplis patrum.	26
» XIX. De exercitiis boni religiosi.	28
» XX. De amore solitudinis et silentii.	31
» XXI. De compunctione cordis.	34

Cap. XXII. De consideratione humane miserie.	pag. 36
» XXIII. De meditatione mortis.	» 39
» XXIV. De iudicio et pœnis peccatorum.	» 42
» XXV. De ferventi emendatione totius vite nostræ.	» 46

LIBER SECUNDUS.

Cap. I. De interna conversatione.	» 51
» II. De humili submissione.	» 54
» III. De bono pacifico homine.	» 55
» IV. De pura mente et simplici intentione.	» 57
» V. De propria consideratione.	» 58
» VI. De letitia bonæ conscientie.	» 59
» VII. De amore Jesu super omnia.	» 61
» VIII. De familiari amicitia Jesu.	» 62
» IX. De carentia omnis solatii.	» 64
» X. De gratitudine pro gratia Dei.	» 67
» XI. De paucitate amatorum crucis Jesu.	» 69
» XII. De regia via sancte crucis.	» 71

LIBER TERTIUS.

CAP. I. De interna Christi locutione ad animam fidelem.	» 77
» II. Quod veritas intus loquitur sine strepitu verborum.	» 78
» III. Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda, et quod multi ea non ponderant.	» 80
» IV. Quod in veritate et humilitate coram Deo conversandum est.	» 82
» V. De mirabili affectu divini amoris.	» 84
» VI. De probatione veri amatoris.	» 87
» VII. De occullanda gratia sub humilitatis custodia.	» 89
» VIII. De vili estimatione sui ipsius in oculis Dei.	» 92

- Cap. IX. *Quod omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda.* pag. 93
 » X. *Quod, spreto mundo, dulce est servire Deo.* » 94
 » XI. *Quod desideria cordis examinanda sunt et moderanda.* » 95
 » XII. *De informatione patientiæ, et luctamine adversus concupiscentias.* » 97
 » XIII. *De obedientia humilis subditi ad exemplum Jesu Christi.* » 99
 » XIV. *De occultis Dei judicii considerandis, ne extollamur in bonis.* » 100
 » XV. *Qualiter standum sil ac dicendum in omni re desiderabili.* » 102
 » XVI. *Quod verum solatium in solo Deo est quærendum.* » 103
 » XVII. *Quod omnis sollicitudo in Deo statuenda sil.* » 105
 » XVIII. *Quod temporales miseriæ, exemplo Christi, æquanimiter sunt ferendæ.* » 106
 » XIX. *De tolerantia injuriarum, et quis versus patiens probeatur.* » 107
 » XX. *De confessione propriæ infirmitatis, et hujus vitæ miseriis.* » 109
 » XXI. *Quod in Deo super omnia bona et dona requiescendum est.* » 111
 » XXII. *De recollectione multiplicium beneficiorum Dei.* » 113
 » XXIII. *De quatuor magnam importantibus pacem.* » 116
 » XXIV. *De evitacione curiosæ inquisitionis super alterius vita.* » 118
 » XXV. *In quibus firma pax cordis et verus profectus consistit.* » 119
 » XXVI. *De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur quam frequens lectio.* » 120
 » XXVII. *Quod privatus amor a summo*

- » bono maxime retardat. pag. 122
 Cap. XXVIII. *Contra linguas obrectatorum.* » 123
 » XXIX. *Qualiter, instante tribulatione, Deus invocandus est et benedicendus.* » 124
 » XXX. *De divino petendo auxilio, et confidentia recuperandæ gratiæ.* » 125
 » XXXI. *De neglectu omnis creaturæ ut Creator possit inveniri.* » 128
 » XXXII. *De abnegatione sui, et abdicatione omnis cupiditatis.* » 130
 » XXXIII. *De instabilitate cordis, et de intentione finali ad Deum habenda.* » 131
 » XXXIV. *Quod amanti sapit Deus super omnia et in omnibus.* » 132
 » XXXV. *Quod non est securitas a tentatione in hac vita.* » 134
 » XXXVI. *Contra vana hominum judicia.* » 135
 » XXXVII. *De pura et integra resignatione sui ad obtinendam cordis libertatem.* » 136
 » XXXVIII. *De bono regimine in externis, et recurso ad Deum in periculis.* » 138
 » XXXIX. *Quod homo non sil importunus in negotiis.* » 139
 » XL. *Quod homo nil boni ex se habet, et de nullo gloriari potest.* » 140
 » XLI. *De contemptu omnis temporalis honoris.* » 142
 » XLII. *Quod pax non est ponenda in hominibus.* » ib.
 » XLIII. *Contra vanam et sæcularem scientiam.* » 143
 » XLIV. *De non attrahendo sibi res exterioriores.* » 145
 » XLV. *Quod omnibus non est credendum, et de facili lapsu verborum.* » ib.

- Cap. XLVI. De confidentia in Deo habenda,
quando insurgunt verborum ja-
cula. pag. 148
- » XLVII. Quod omnia gravia pro aeter-
na vita sunt toleranda. » 150
- » XLVIII. De die æternitatis et hujus
vitæ angustiis. » 152
- » XLIX. De desiderio æternæ vitæ; et
quanta sint certantibus bona pro-
missa. » 155
- » L. Qualiter homo desolatus se debet in
manus Dei offerre. » 158
- » LI. Quod humilibus insistendum est
operibus, quum deficitur a summis. » 161
- » LII. Quod homo non replet se con-
solatione dignum, sed magis verbe-
ribus reum. » 162
- » LIII. Quod gratia Dei non miscetur
terrena sapientibus. » 164
- » LIV. De diversis motibus naturæ et
gratiæ. » 165
- » LV. De corruptione naturæ et effica-
cia gratiæ divinæ. » 169
- » LVI. Quod nos ipsos abnegare, et
Christum imitari debemus per cru-
cem. » 172
- » LVII. Quod homo non sit nimis dejec-
tus, quando in aliquos labitur de-
fectus. » 174
- » LVIII. De altioribus rebus et occultis
judiciis Dei non scrutandis. » 175
- » LIX. Quod omnis spes et fiducia in
solo Deo est figenda. » 179
- APPENDIX AD TRES PRIORES LIBROS.
- Caput ultimum. Contra hujus mundi vani-
tatem. » 182

LIBER QUARTUS.

- Cap. I. Cum quanta reverentia Christus
sit suscipiendus. pag. 185
- » II. Quod magna bonitas et charitas Dei
in Sacramento homini exhibetur. » 190
- » III. Quod utile sit sæpe communi-
care. » 193
- » IV. Quod multa bona præstantur de-
vole communicantibus. » 195
- » V. De dignitate Sacramenti et statu
sacerdotali. » 198
- » VI. Interrogatio de exercitio ante
Communione. » 199
- » VII. De discussione propriæ conscien-
tiæ et emendationis proposito. » 200
- » VIII. De oblatione Christi in cruce, et
propria resignatione. » 202
- » IX. Quod nos et omnia nostra Deo
debemus offerre, et pro omnibus
orare. » 203
- » X. Quod sacra Communio de facili
non est relinquenda. » 205
- » XI. Quod corpus Christi et sacra
Scriptura maxime sint animæ fidei
necessaria. » 208
- » XII. Quod magna diligentia se debeat
communicaturus Christo præpa-
rare. » 212
- » XIII. Quod toto corde anima devota
Christi unionem in Sacramento af-
fectare debet. » 214
- » XIV. De quorundam devotorum ar-
denti desiderio ad Corpus Christi. » 216
- » XV. Quod gratia devotionis humili-
tate et sui ipsius abnegatione acqui-
ritur. » 217
- » XVI. Quod necessitates nostras Chri-
sto aperire, et ejus gratiam pos-

- tolare debemus.* pag. 219
 Cap. XVII. *De ardenti amore, et vehem-*
ti affectu suscipiendi Christum. » 220
 » XVIII. *Quod homo non sit curiosus*
scrutator Sacramenti, sed humilis
amator Christi, subdendo sensum
suum sacrae fidei. » 221

INDEX RERUM.

- Abdicatio omnis cupiditalis, L. III, c. 31, n. 1 *et*
seq.; c. 32, n. 1 *et seq.*
 Abnegatio sui, III, 32, 1, *et* 56, 1.
 Acedia, I, 23, 11. Acediosi, 24, 3.
 Actiones cum prudentia, I, 4. Ex charitate, 15.
 Adversitatis utilitas, I, 12.
 Estimatio sui vilis in oculis Dei, III, 8.
 Eternitatis dies, III, 48.
 Affectibus inordinatis resistendum, I, 6. Atten-
 dendum, III, 31, 4. Renuntiandum, IV, 8, 2.
 Affectiones. Vid. Tribulationes.
 Amandus Jesus, II, 7 *et* 8. Proximus, I, 16.
 Amanti sapit Deus, III, 34.
 Ambulandum sincere coram Deo, III, 4, 1.
 Amicorum desertio non moleste ferenda, II, 9, 2.
 Amor amicorum ab amore Christi separandus, II,
 9. Cælestium, I, 4. Creaturarum, nocivus, I, 8.
 Crucis, 11. Dei verus, ejusque effectus, III, 4 *et*
 5. Amor proprius, III, 27.
 Apostoli; qualiter fuerint, III, 22, 4.
 Appetitus inordinatus. Vid. Affectus.
 Arcana Dei non scrutanda, III, 4, 4.
 Ariditas spiritualis, II, 9. III, 7.
 Auxilium divinum quomodo petendum, III, 30.
 Beneficia Dei cum magna reverentia memoran-
 da, vel minima magni aestimanda, III, 22.
 Beneplacitum Dei. Vid. Resignatio sui, *et* Volun-
 tas Dei.
 Boni nihil ex se habet homo, IV, 2.
 Carnalia sectari maxima vanitas, I, 1, 4.
 Caro spiritui subjicienda, III, 11, 3.
 Cellæ fructus, I, 20.
 Charitas habenda ad omnes, I, 8. Vera *et* ejus ef-

- fectus, 13. Charitas Dei in Sacramento. Vid. Bonitas.
- Christus imitandus, I, 1. Per crucem, III, 56.
- Christi verba interna, III, 1 *et* 2. Quo modo audienda, 3.
- Cœlestium amor. Vid. Amor.
- Cœna magna parata, IV, 11, 5.
- Cogitationes malæ probant hominem, III, 6, 4.
- Ne lætium faciunt repellendæ, 6, 6. Contra illas oratio, 23, 5.
- Cognitio sui, I, 2. Magna sapientia, 2, 4. Via ad Deum, 3, 4.
- Communio Corporis Christi. Ad eam invitatio, IV, 1. Necessaria et utilis, 3 *et* 11. Ejus fructus, 10 *et* 15. Quanta cum reverentia accipienda, 1. Non facile relinquenda, 10. Ardens desideranda, 14 *et* 17. Cur frequentanda, 3 *et* 4. Ante eam exercitium, 6 *et* 7. Quam magna ad eam præparatio, 12. Quid in Communionem Deo offerendum et pro quibus orandum, 9 *et* 16. Communio spiritualis quando facienda, ejusque fructus, 10, 6.
- Compunctionis bona. Unde illa nascatur, et quibus impeditur, I, 21. Quo modo acquiritur, 20.
- Concupiscentiæ breves et falsæ, III, 12, 4. Contra eas pugnandum, 23, 8.
- Confidentia nec in se, nec in aliis reponenda. I, 7. In Deo habenda, III, 46. De recuperanda gratia, 30.
- Confugiendum est ad Deum in periculis, III, 38, 2.
- Conscientiæ bonæ gaudium, malæ anxietas, II, 6.
- Consideratio sui sub Deo despicienda, II, 5.
- Consilium accipere quam dare melius est, I, 9, 3. Sine Deo non utile est, III, 30.
- Consolatione cœlesti quis dignus, I, 20, 5. III, 10, 5. Quis indignus, III, 52. Ea in Deo solo querenda, 16. Divina et humana carere magnum, II, 9, 1. Humana pro Creatoris amore superanda, 9, 2. Sensibilis non querenda, 9, 3. Spiritualis vadit et venit, et quo modo tunc

- se gerendum, 9, 4 *et* seq. Externa internæ detrimentum est, I, 20 *et* 21. Ad divinam quis aptus, 25, 10. Ea sola vera et beata est, III, 16, 2.
- Contemplatio, quo modo experta, I, 11, 3. Impedita, III, 31.
- Contemptus mundi, I, 1. Sui ipsius, 2, 4. Cupiditatum, III, 32, 1. Honoris temporalis, 41.
- Contritio, III, 52, 3. IV, 7. Vid. Compunctio.
- Contumeliæ patienter ferendæ, III, 46.
- Conversatio interna cum Christo, II, 1. Externa cum mundanis nociva, I, 20, 2. Cum quibus utilis, 8, 1.
- Cordis instabilitas, III, 33. Puritas, II, 4. Libertas, III, 37. Desideria, 11 *et* 15. Pro purgatione cordis Oratio, 27, 4.
- Creaturas pro Creatore negligere, III, 31. Vid. Amor.
- Credendum minime omnibus, III, 45.
- Crucis imitatores pauci, II, 11. Via regia, 12, III, 56.
- Cupiditas omnis resecanda, III, 32.
- Curiositas de vita aliorum vitanda, III, 24. De altioribus rebus et meritis Sanctorum, 58. De Sacramento, IV, 18.
- Defectus aliorum tolerandi, I, 16. II, 3. Nostros ab aliis sciri quandoque utile, 2, 1. Patienter et humiliter defectus ferendi, III, 57.
- Delectationes sensuales breves et falsæ, III, 12, 4.
- Deliciæ mundanæ aut vanæ aut turpes: spirituales solæ jucundæ et honestæ, II, 10, 1.
- Desideria cordis examinandi et moderanda, I, 6. III, 11. Divinæ voluntati conformanda, 15. Carnis mortificanda, 11, 5. Desiderium æternæ vitæ, 49. Corporis Christi, IV, 14 *et* 17.
- Desolatio seu privatio gratiæ devotionis, II, 9. III, 7 *et* 50.
- Detractiones. Vid. Contumeliæ.
- Deus veritas omnia docens, I, 3. Omnium finis ultimus, III, 9. Ei servire dulce, 10. Ei commit-

- tenda omnia et referenda, 9 *et* 24, 1. Vera animæ requies, 21. Super omnia sapit amanti, 34. Deus doctor veritatis, 4, 3. Deo nihil occultum, 46, 3.
- Devotio oratione impetranda, III, 3, 6. IV, 15. Quo modo conservanda, III, 6 *et* 7. Ejus subtractio, 8, 9. III, 30.
- Dilectio. Vid. Amor, Charitas.
- Disputatio de Trinitate sine humilitate vana, 1, 1, 3. De meritis Sanctorum inutilis, III, 58, 2. Divitiæ spernendæ, I, 22, 2.
- Doctrina Christi, I, 1. Quæ doctrina vera, quæ vana, 1, 2 *et* 3. III, 43.
- Doloris materia, I, 21, 4.
- Donis minimis contenti esse debemus, III, 22.
- Emendatio vitæ, I, 25. Non differenda, 22, 5.
- Eucharistiæ Sacramentum. IV. 1 *et* 2. Dignitas, 5. Utilitas, 3 *et* 4. Necessitas, 11.
- Examen desideriorum cordis, III, 11. Conscientiæ, IV, 7.
- Exemplum Christi, III, 13. Exempla Sanctorum intuenta, I, 16.
- Exercitia religiosa, I, 19. Ante Communionem, IV, 6 *et* 7.
- Exteriora non attrahenda, III, 44.
- Familiaritas nimia cavenda, I, 8, Jesu optanda, II, 8.
- Felicitas hominum seculi fluxa, III, 12, 3 *et* seq.
- Fervori se dare, I, 25, 11.
- Fidere sibi periculosum, II, 5, 1.
- Fides hominum fallax, III, 45.
- Fiducia in solo Deo fienda, I, 7. II, 1. III, 59.
- Finis omnium Deus, III, 9.
- Fragilitas hominis magna, I, 22, 5.
- Gaudium bonæ conscientiæ, I, 20, 3. Verum in Deo, III, 16.
- Gloria vana et falsa, I, 7, 2. II, 6, 2. III, 14 *et* 40. Gloria vera, II, 6, 2. III, 9. Gloria cœlestis, III, 47.

- Gratiæ et naturæ diversi motus, III, 54. Prioris efficacia et necessitas, 55. Quibus datur gratia, 53. Gratiæ presentia et subtractio, II, 8, 9 *et* 10. III, 7 *et* 30. Gratia devotionis quo modo acquiritur, IV, 15. Pro ea impetranda Oratio, III, 3, 6.
- Gratitudo pro gratia Dei, II, 10.
- Homo inquietus, I, 6, 1. Internus, II, 1. Pacificus, 3. Homo in nullo gloriari debet, III, 40. Non sit importunus in negotiis, 39. Hominis miseria et fragilitas, I, 22, III, 20 *et* 48, 2. Vitilias, 14, 40 *et* 52.
- Honorum temporalium contemptus, III, 41.
- Humilitas necessaria, I, 2 *et* 7. Custos gratiæ, III, 7. Humilitatis bona, II, 2. III, 7, 8 *et* 41. Utilitas, IV, 15. Sanctorum humilitas in cœlis, III, 58, 8.
- Imitatio Christi. Vid. Christus.
- Imperfectiones. Vid. Defectus.
- Inconstantia cordis, III, 33.
- Inferni ignis: Quid comburet, I, 24, 3.
- Infirmittatis propriæ confessio, III, 20.
- Injuriæ patienter ferendæ, et spes in Deo ponenda, III, 19; 36 *et* 46.
- Inspiraciones divinæ, III, 1, 2 *et* 43.
- Intellectus. Vid. Mens.
- Intentio finalis in Deum, III, 9 *et* 33. Intentionis simplicitas, 4, 1. Puritas, 33.
- Judicium Dei metuendum, I, 24. In judicio quid a nobis requiret Deus 3 *et* 24. Judicia Dei occulta, III, 14. Non scrutanda, 58. Hominum vana, 36. Temeraria vitanda, I, 14. II, 6.
- Laudes et vituperia parum curanda, II, 6. III, 46.
- Lectio Scripturarum, I, 5. Ejus necessitas; IV, 11.
- Levitas animi, I, 21, 2.
- Libertas cordis, III, 25, 26 *et* 37. Libertas nimia nocet, I, 21, 1.
- Libri legendi. Vid. Lectio.
- Linguae maledicæ, III, 28.

- Loci mutatio, nihil prodest, I, 9, I, III, 27, 3.
 Locutiones humanæ, I, 10. Divinæ et internæ, III, 1 *et* 2.
 Magister verus Christus est, III, 4.
 Magnus quis vere sit, I, 3, 6.
 Mens a Deo illuminanda. Oratio, 23, 8.
 Mensa altaris sacri, IV, 11, 4. Doctrinæ sanctæ, *ibid.*
 Merita unde æstimanda, III, 7, 5.
 Miseriæ humanæ, I, 22. Equanimitè ferendæ, III, 18. Earum confessio, 20. Ad illarum finem suspirium, 48, 3.
 Missa. Vid. Sacrificium.
 Mors diversorum diversa, I, 23, 7. Mortis meditatio utilis, 23, 2 *et* 6. Quænam post mortem proderunt, 24, 4.
 Mortificato homini omnia in bonum cedunt, II, 1, 8. Liberius ille Deo vacat, I, 11, 2.
 Mulierum familiaritas cavenda, I, 8, 1.
 Mundani ipsi non carent sua cruce, III, 12, 4.
 Mysteria non scrutanda, IV, 18.
 Naturæ motus, III, 54. Corruptio, 55.
 Necessitatibus corporalibus gravatur homo, I, 22. Illæ Christo aperiendæ, IV, 16.
 Negotia sapienter agenda, I, 4. Deo committendæ, III. Nimis sollicita profectum impediunt, *ibid.*
 Novitatibus se subtrahere, I, 20, 1.
 Obedientia, I, 9. III, 13. Divinæ voluntati, I, 25, 2.
 Oblatio sui Christo, IV, 8 *et* 9.
 Obtractatio patienter ferenda, III, 28 *et* 57.
 Oculi non in alios, sed in se ipsum reflectendi, I, 14 *et* 21, 3.
 Opera prudenter agenda, I, 4. Ex charitate, 15.
 Prius intus ordinanda, 3, 3 *et* 19, 3. Communia preferenda, 19, 4. Humilia suscipienda, III, 51.
 Opiniones humanæ fallaces, I, 3. Dissensionum origo, 14, 2.

- Oratio magis liberæ menti prodest quam lectio, III, 26.
 Orationes diversæ, III, 3, 6; 15, 3; 23, 5 *et* 8; 27, 4.
 Passio Christi memoranda, II, 1, 4. Passiones mortificandæ, I, 6 *et* 11. II, 3. Passionibus vacans minus subinde proficit, I, 25, 4.
 Patiens quis vere sit, III, 19. Ut quis sit patiens quid expendendum, 12.
 Patientia in ferendis injuriis, III, 19 *et* 36. In tentationibus, I, 13. III, 25. In miseriis, 18.
 Patrum vita, I, 18.
 Pauper pro Christo, II, 11.
 Pax animi, quo modo acquiritur, I, 11. Non est in affectionibus inordinatis, 6. Quibus in rebus sita, III, 25. Non in ore hominum, 28. Non ea quærenda quæ pugna careat, 12. Quinam pacem habent, II, 6. Quæ pacem afferunt, III, 28.
 Peccata sua considerare, III, 4, 3.
 Peccatorum pœnæ, I, 24.
 Peregrini sunt homines, I, 17 *et* 23, 9. Peregrinando raro homines sanctificantur, I, 23, 4.
 Perfectio omnis imperfectione mixta, I, 3, 4.
 Perfectio hominis christiani, III, 32, 2.
 Pericula quum adsunt, ad Deum confugiendum, III, 38.
 Philosophorum scientia quid prodest sine charitate, I, 1, 3. Quid sine timore Dei, 2, 1.
 Pietas solida in quo sita est, I, 11, 4 *et* 5.
 Placere sibi ipsi Deo displicet, I, 7, 2.
 Pœnitentia Sanctorum, I, 18.
 Preferre se aliis non decet, I, 7.
 Præmia certantibus promissa, III, 49.
 Privatio omnis solatii, II, 9.
 Probatio servorum Dei in terra, III, 49.
 Profectus spiritualis, I, 11. Quibus in rebus sit postus, III, 25. Tentationibus probatur, I, 13, 8. Ad profectum fervendum, I, 25.
 Propositum bonum quotidie renovandum, I, 19.

- Minime differri debet, 22, 5. Quam nocivum vocationis suæ propositum negligere, 25, 5.
 Prudens vere quisnam sit, I, 3, 6.
 Prudentia in agendo, I, 4.
 Purgatorium magnum et salubre quis habet, I, 24, 2.
 Puritas cordis, II, 4. Ut impetretur Oratio, III, 27, 4.
 Pusillanimitas cordis cavenda, III, 57.
 Quies in Deo invenitur, II, 1. In ipso solo, III, 15, 4, 21. IV, 3.
 Quotidianum studium debet esse vincere se ipsum, I, 3, 3. Quotidie renovandum, 19.
 Recollectio sui, II, 1, 7.
 Refugium nostrum Deus, III, 38.
 Religio vana in rebus externis posita, I, 11, 4.
 Religiosa vita, I, 17. Gratus Deo famulatus, III, 10, 6.
 Relinquere se, III, 32, 56.
 Renunciatio mundanis, II, 11, 12. III, 1, 32, 56.
 Resignatio, III, 15, 17, 37. IV, 8.
 Sacerdotum dignitas, IV, 5. Puritas, 11, 6. Vestes, 5, 3.
 Sacrificii divini vel cœnæ virtus, IV, 2.
 Sanctorum vita, I, 18. Gratia, meritum, gloria, III, 58, 3. De quo cultu oblectantur Sancti, 58, 7.
 Sapiens quis vere, II, 1, 7. Sibi ipsi sapere periculosum, III, 7, 3.
 Sapientia quæ vera, I, 1, 3. Pro sapientia obtinenda Oratio, III, 27, 4.
 Scientia: quæ vera, quæ vana, I, 1, 2, 3. Quæ probanda, quæ improbanda, 3. Secularis, III, 43.
 Scriptura sacra quo spiritu legenda, I, 5. Ejus necessitas, IV, 11.
 Securitas hic nulla, I, 20, 2.
 Sensualitati repugnandum, I, 1, 5. III, 11, 3.
 Sententiæ suæ non adhærendum, I, 9, 3.
 Sentire de se humiliter, I, 2.

- Servire Deo dulce est, III, 10.
 Silentii fructus, I, 20.
 Simplicitas intentionis, II, 4. III, 33, 2.
 Solatia rerum externarum vana, III, 30.
 Solitudo amanda, I, 20.
 Sollicitudo omnis in Deo statuenda, III, 7.
 Spes in solo Deo figenda, I, 7. III, 59.
 Spiritualium rerum impedimenta et detrimentum, I, 10, 2; 22, 2.
 Spiritus renovatio, II, 4.
 Studium nostrum quale esse deberet, I, 3, 3 et 5.
 Submissio sub regimine, I, 9. II, 2.
 Superbia, I, 7. Hominis perditio, III, 7, 2.
 Superior, quis sit idoneus, I, 20, 2.
 Suspirium animæ ad cœlestem patriam, III, 48.
 Tedium humanæ vitæ portandum, I, 22, 2. III, 51, 1.
 Tempus præsens pretiosum, perditum non redit, I, 23, 5; 25, 11.
 Temporalium rerum vanitas, I, 7, 1.
 Tentationes sæpe valde utiles, I, 13. Multis utilius est ut illis non careant, 20, 4. Nulla in hac vita securitas a tentatione, III, 35.
 Timor Domini, I, 23, 6.
 Tribulationis utilitas, I, 12. Necessitas, 13. Glorandum in tribulatione, II, 6, 2. Instante tribulatione Deus invocandus, III, 29 et 50. Quæ bona promissa tribulationes patientibus, 49, 6.
 Tristitiæ materia, I, 21, 4 et 5.
 Unio animi in se, I, 21, 2. Unionis cum se utilitas, 3, 3. Unio cum Deo, IV, 15, 3.
 Vacare sibi, I, 20. Vacare Deo, III, 53, 4.
 Vanitas mundi, I, 1, 4.
 Verba Dei humiliter audienda, III, 1; 3; 43; 1.
 Verba humana, 2, 2; 43, 1. Contumeliosa tolleranda, 46. Superflua reseccanda, I, 10. Verbo labi quam sit facile, III, 43. Quæ verba dulcicia Christum amant, 31, 1.

- Verberibus se reum reputare, III, 32.
 Veritatis doctrina, I, 3. Veritas intus docetur a Deo, III, 1 et 2.
 Versandum cum quibus, I, 8.
 Via regia crucis, II, 12. Via ad Deum sui cognitio, I, 3, 4.
 Victoria quænam perfecta, III, 62.
 Vincere se ipsum quotidianum hominis studium, I, 3, 3.
 Virtutes sollicitudine et diligentia acquiruntur, I, 25, 11.
 Vis inferenda sibi ad profectum, I, 11, 6.
 Vita Christi meditanda, I, 1. Vita hominis miseria, III, 20. Tentatio est et militia, I, 13, 1, 35. Æternæ vitæ comparata, 48. Qualis et quibus datur æterna vita, 49. Vitæ emendationem quænam juvant, I, 25, 4.
 Vituperia hominum non curanda, II, 6, III, 46.
 Voluntas Dei in omnibus quærenda, III, 15 et 16. Pro perficienda Dei voluntate, Oratio, 15, 2. Voluntas propria, I, 3, 6; 4, 2; 9.
 Zelus quandoque æstimatur, quum tamen sit passio, II, 5. Primo ad se, deinde ad alios habendus, 3, 2.

V. ex deleg. D. D. Archiep.
 Can. AL. VOGLIORTI.

Reimprimatur.
 DR. EZENARRO, V. G.

240

Verberibus

Veritatis

Deo,

Versa

Via

W. Russell
Antonia
Paris

W. Russell
Antonia
Paris

Biblioteca de
RUSSELL P. SEBOLD